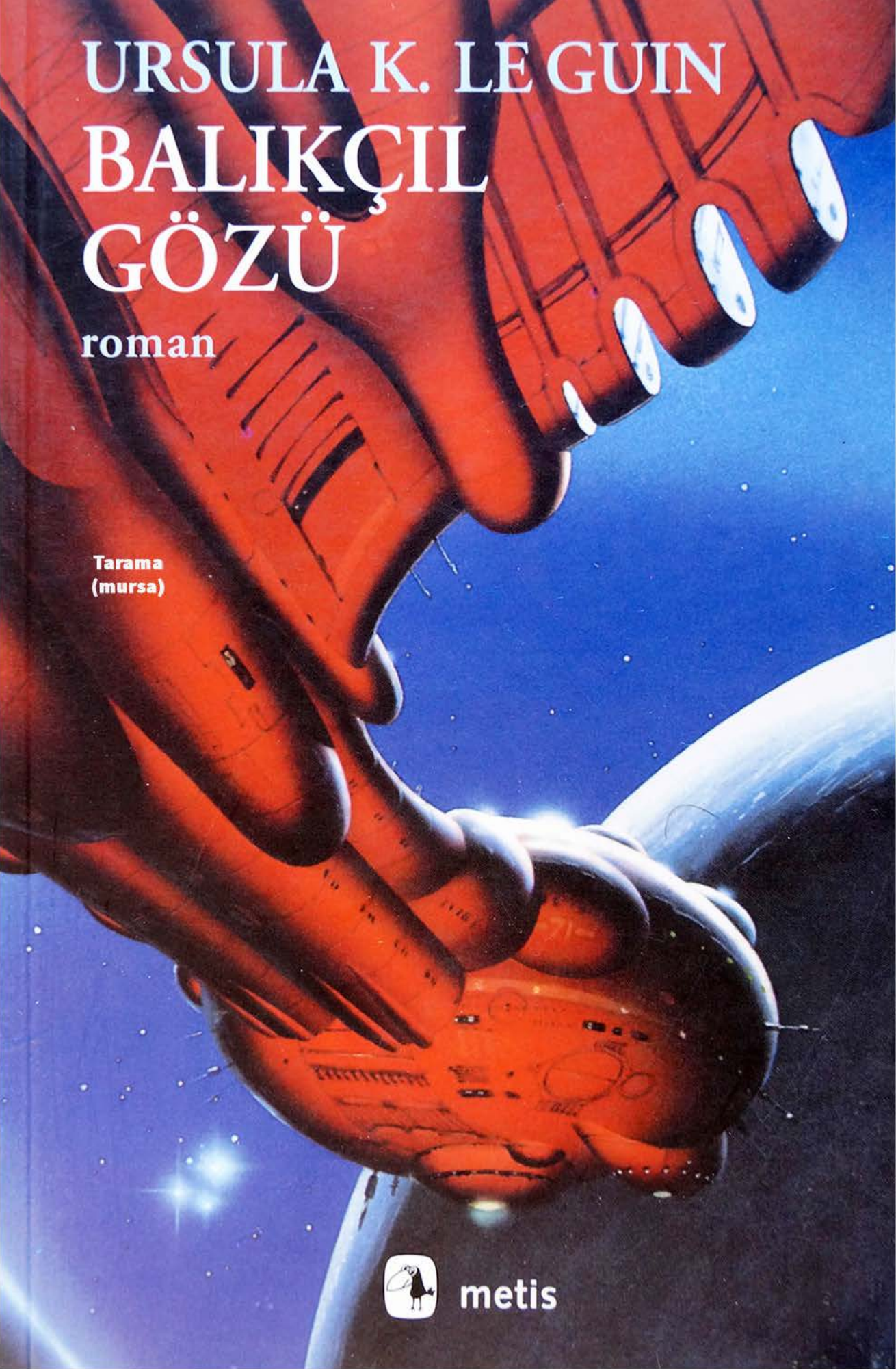
URSULA K. LE GUIN

BALIKÇIL GÖZÜ

roman

Tarama
(mursa)

metis

Ursula K. Le Guin

BALIKÇIL GÖZÜ

Ursula Kroeber LeGuin, 1929'da Kaliforniya'da doğdu. Babası ünlü antropolog Alfred Kroeber, annesi ise yazar Theodora Kroeber'dir. Radcliff ve Columbia üniversitelerinde edebiyat eğitimi gördü. 1950'li yıllarda fantastik öyküler ve romanlar yazmaya başladı. 1962'de ilk bilimkurgu öyküsü yayımlandı. 1974 tarihli *Mülksüzler*'e kadar altı bilimkurgu romanı yazdı. Bu tarihten sonra zaman zaman bilimkurgu öyküleri yazmakla birlikte romanlarında daha ziyade yarı gerçekçi/yarı fantastik temalar işledi.

Türkçe'de *Mülksüzler* ile başladığımız LeGuin edebiyatı, okurdan gördüğü ilgiyle birlikte, geniş bir koleksiyon oluşturdu. Yazarın *Yerdeniz Büyücüsü, Atuan Mezarları, En Uzak Sahil* ve *Tehanu*'dan on yıl sonra yazdığı *Öteki Rüzgâr*'la "Yerdeniz" dizisi bir beşleme haline geldi. Bu beşlemenin son kitabından önce yayımlanan *Yerdeniz Öyküleri* de aynı coğrafyada geçmektedir.

LeGuin'in düzyazılarını merak eden okurlarımıza, edebiyat konulu makale ve denemelerini bir araya getirdiğimiz *Kadınlar Rüyalar Ejderhalar* başlıklı seçkiyi öneriyoruz.

Metis Yayınları
İpek Sokak 9, 34433 Beyoğlu, İstanbul
Tel: 212 2454696 Faks: 212 2454519
e-posta: info@metiskitap.com
www.metiskitap.com

Metis Edebiyat
BALIKÇIL GÖZÜ
Ursula K. LeGuin

İngilizce Basımı: The Eye of the Heron, 1978
© Ursula K. LeGuin, 1978
© Metis Yayınları, 1998, 2003

Üçüncü Basım: Kasım 2005

Metis Edebiyat Yayın Yönetmeni:
Müge Gürsoy Sökmen

Kapak Tasarımı: Emine Bora

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık: Metis Yayıncılık Ltd.
Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaacılık Ltd.

ISBN 975-342-062-5

URSULA K. LE GUIN

BALIKÇIL GÖZÜ

Çeviren:
ÇİĞDEM ERKAL İPEK

metis

1

GÜNEŞİN ALTINDA, ağaçlardan bir halkanın ortasına oturmuştu Lev; bağdaş kurmuş, başı ellerine eğilmişti.

Avuçlarının sıcak ve alçak çukuruna küçük bir yaratık çömelmişti. Yaratığı o tutmuyordu; yaratık orada durmaya karar vermişti, ya da orada bulunmak ona uygun düşüyordu. Kanatlı bir kurbağaya benziyordu. Arkasında bir tepe gibi katlanmış kanatları gölgeli çizgilerle bezenmiş kül renginde, bedeni ise gölge renkliydi. Başını kafatasının iki yanında ve tam ortada birer tane olmak üzere, büyük topluiğne başı iriliğinde üç altın göz süslüyordu. Yukarıya doğru bakan ortadaki göz Lev'i izleyip duruyordu. Lev göz kırptı. Yaratık değişti. Katlanmış kanatlarının altından tozlu, pembemtrak, hurma yapraklarını andıran yapraklar filiz verdi. Bir an için, pek net olarak seçilemeyen tüyden bir topa benzedi yaratık çünkü yapraklar ya da tüyler hatlarını bulanıklaştıracak şekilde durmadan titriyordu. Yavaş yavaş bulanıklık kayboldu. Kanatlı kurbağa daha önceki gibi yerinde oturmaya devam ediyordu ama bu kez açık mavi renkliydi. Sol üç ayağının en gerisindekiyle sol gözünü kaşıdı. Lev gülümsedi. Kurbağa, kanatlar, gözler, ayaklar yok oldu. Lev'in avucunda, birkaç gölgeli yer hariç onun derisiyle aynı renk ve dokuya sahip olduğu için hemen hemen gözle görünemeyen, pervaneye benzeyen, düz bir şekil çömelmişti. Lev kıpırdamadan oturdu. Tek altın gözü Lev'i gözetlemeye devam eden, kanatlı mavi kurbağa yavaş

yavaş ortaya çıktı. Avucunun içinden yukarı, parmaklarının kıvrımına doğru yürüdü. Altı minicik sıcak ayak, bir kavrayıp, bir bırakıyordu, hafifçe ve kusursuzca. Parmakların ucunda durdu; sol ve orta gözü göğü tararken sağ gözüyle oğlana bakabilmek için başını yan çevirdi. Kendisini bir ok şekline sokup, bedeninin iki katı uzunluğunda, iki adet yarı şeffaf alt kanat çıkarttı, uzun ve zahmetsiz bir süzülüşle ağaç çemberinin gerisindeki güneşli bir bayıra uçup gitti.

"Lev?"

"Bir biltüneyi ağırlıyorum." Oğlan ayağa kalkarak ağaç çemberinin dışındaki Andre'ye katıldı.

"Martin bu gece eve varabileceğimizi zannediyor."

"Umarım haklıdır," dedi Lev. Sırt torbasını alarak yedi adamın oluşturduğu sıranın gerisine katıldı. Sıradakilerden birinin, daha kestirme olabilecek bir yolu işaret etmek için başkanlarına seslenmesi veya pusulayı taşıyan ikinci sıradaki adamın, başkana sağa veya sola dönmesini söylemesi hariç, konuşmadan tek sıra halinde yola koyuldular. Yolları güneybatı tarafınaydı. Gidişleri zor olmuyordu ama ne bir patika vardı, ne de bir işaret. Ormanın ağaçları çemberler halinde yetişmişti. Yirmi ila altmış ağaç, açıklık bir alanın etrafında çember oluşturacak şekilde diziliyordu hep. Engebeli arazinin vadilerinde ağaç çemberleri, genellikle iç içe girecek şekilde birbirlerine o kadar yakın yetişmişti ki yolculuk yapan biri sürekli olarak, önce karanlık tüylü ağaç gövdeleri arasından zorlayarak yol açmak; sonra güneşli dairelerdeki süngerimsi otlar arasından zahmetsizce geçmek ve sonra tekrar gölgelik yapraklar, sık kökler ve gövdeler arasından geçmek zorundaydı. Dağ eteklerinde çemberler birbirinden ayrı ayrı yetişirdi; bazen yumuşak, kaba, kırmızı ağaç daireleriyle bitmemecesine kaplanmış dolambaçlı vadiler uzaklara kadar görünürdü.

Akşamüstü ilerledikçe, bir pus güneşi soldurdu. Batıdan bulutlar toplandı. İnce ve hafif bir yağmur başladı. Yumuşak ve rüzgârsız bir yağmurdu bu. Yolcuların çıplak göğüsleri ve omuzları yağlanmış gibi parlıyordu. Su damlacıkları saçlarına yapışmıştı.

Onlar yollarına devam etti, durmadan batı yönünden güneyi tutturarak. Işık gitgide grileşti. Vadilerde, ağaç çemberleri içinde hava sisli ve karanlıktı.

Öncüleri Martin uzun, taşlık bir yokuşun tepesine varınca, döndü ve seslendi. Birer birer tırmanarak bayırın tepesinde, onun yanında durdular. Aşağıda, geniş bir nehir, karanlık kumsallar arasında parlak ve renksiz uzanıyordu.

Aralarında en yaşlıları olan Sağlam, yukarıya en son vardı ve aşağıdaki nehre bir memnuniyet ifadesiyle bakarak durdu. "Selam," diye mırıldandı, bir arkadaşa söylermiş gibi.

"Kayıklara ne taraftan gidiliyor?" diye sordu pusulalı delikanlı.

"Nehiryukarı," diye ortaya attı Martin.

"Aşağı," diye önerdi Lev. "Şurası bayırın en yüksek noktası değil mi, şu batıdaki yer?"

Bir dakika kadar bunu tartışıp, nehiraşağısını denemeye karar verdiler. Yola devam etmeden önce kısa bir süre daha, gezegeni birkaç gündür göremedikleri kadar geniş bir açıdan görebildikleri bu bayır tepesinde sessizce durdular. Nehrin ötesinde orman, birbirine girmiş sonsuz bir çemberler düzeniyle, alçak bulutlar altında güneye doğru uzanıyordu. Doğuda, nehiryukarısında, arazi sert bir biçimde dikleşiyordu; batıda ise nehir, gri bir hat halinde, alçak tepeler arasında kıvrılıyordu. Gözden kaybolduğu yerde, üzerine zayıf bir parlaklık çökmüştü; açık deniz üzerindeki güneşin bir belirtisi. Yolcuların arkasında kuzeye doğru, yolculuklarının günleri ve millerini oluşturan, yağmura ve geceye doğru kararmakta olan orman tepeleri uzanıyordu.

Tepelerin, ormanın, nehrin oluşturduğu tüm o hudutsuz ve dingin kır manzarasında ne bir duman izi; ne bir ev; ne de bir yol.

Dağ dizisinin sırtını izleyerek batıya döndüler. Bir kilometre kadar sonra, önderlik yapmaya başlamış olan Hoşgel adındaki oğlan seslenerek, çakıltaşlı bir sahilin kıvrımında duran iki kara lekeyi, birkaç hafta önce oraya çektikleri kayıkları işaret etti.

Dik bayırdan kayarak ve yuvarlanarak aşağı indiler. Aşağıda

nehir kenarında, yağmur kesildiği halde, hava daha karanlık ve daha soğuk gibiydi.

"Yakında hava kararacak. Konaklasak mı?" diye sordu Sağlam, isteksiz bir tonda.

Yanlarından kayıp geçen nehrin gri kütlesine, üzerindeki gri göğe baktılar.

"Suyun üstü daha aydınlık olur," dedi Andre, sahile çekilip ters kapatılmış kanoların birinin altından kürekleri çekerken.

Küreklerin arasına bir keseliyarasa ailesi yuva yapmıştı. Öfkelenmiş ebeveynleri yakalamak için yavruların arkasından koşarken, yarı gelişmiş yavrular mutsuzca viyaklayıp zıplayarak sahile yayıldılar. Adamlar gülerek hafif kanoları sırtladı.

Kayıkları suya indirerek, dördü bir kayığa denk gelecek şekilde yola koyuldular. Havaya kalkan kürekler batının gümüşsü ışığını yakaladı. Nehrin ortasında, gök daha aydınlık ve daha yüksek görünüyordu; her iki yandaki kıyılar ise alçak, kapkara.

Ah vardığımızda,
Ah Lizbon'a vardığımızda,
Beyaz gemiler bekliyor olacak,
Ah vardığımızda...

İlk kanodaki adamlardan biri başlattı şarkıyı; ikincisindeki iki-üç ses de katıldı. Bu kısa ve yumuşak şarkının etrafında vahşi doğanın sessizliği uzanıyordu; altında ve üzerinde, önünde ve arkasında.

Nehrin kıyıları daha da alçaldı, uzaklaştı ve daha gölgelendi. Artık yarım mil eninde sessiz ve boz bir akıntı üzerindeydiler. Gök her bakışta biraz daha kararıyordu. Sonra güneyde uzaklarda, yaşlı karanlığı parçalayan, ırak ve net bir ışık noktacığı parladı.

Köyde kimse uyanık değildi. Sallanan lambalarının rehberliğinde, çeltik tarlalarından geçip köye vardılar. Havadaki yer-kömü-

rünün ağır kokusunu aldılar. Uyuyan küçük evlerin arasındaki sokaklarda yağan yağmur kadar sessizce geldiler; ta ki Hoşgel, "Hey, eve döndük!" diye bir nara atıp, evlerinin kapısını açıncaya kadar. "Uyan anne! Benim ben!"

Beş dakika içinde köyün yarısı sokaklara dökülmüştü. Işıklar yakılmış, kapılar açık duruyordu; çocuklar etrafta dans ediyor, yüzlerce ses birden konuşuyor, bağırıyor, sorular soruyor, buyur ediyor, övüyordu.

Lev, sokaktan aceleyle, uykulu gözlerle, gülümseyerek, karmakarışık saçları üzerine bir şal çekmiş gelmekte olan Güneyyeli'ni karşılamak için ilerledi. Elini uzatarak kızın elini tuttu, kızı durdurdu. Kız onun yüzüne bakarak güldü. "Döndünüz, döndünüz!"

Sonra bakışı değişti; sokaktaki neşeli karışıklığa çarçabuk bir göz gezdirerek bakışlarını tekrar Lev'e çevirdi.

"Ah," dedi kız, "biliyordum. Biliyordum."

"Kuzeye giderken. Aşağı yukarı on gün sonra. Bir derenin koyağına iniyorduk. Elinin altındaki taşlar kaydı. Kaya akrebi yuvası varmış. Önceleri iyiydi. Ama çok yerden sokmuş. Elleri şişmeye başladı..."

Elleri kızın ellerini iyice sıktı; kız hâlâ onun gözlerinin içine bakıyordu.

"Gece öldü."

"Çok acı çekti mi?"

"Hayır," dedi Lev, yalan söyleyerek.

Oğlanın gözleri yaşla doldu.

"Yani orada," dedi oğlan. "Beyaz taşlardan bir mezar yaptık. Şelalenin yakınında. Yani o – o orada."

Arkalarında, karışıklığın içinde gevezelik eden bir kadının sesi tüm açıklığıyla duyuldu: "İyi ama Timmo nerede?"

Güneyyeli'nin eli, Lev'in elleri arasında gevşedi; kız küçülüyormuş, aşağı doğru büzüşüp, büzüşüp gidiyormuş gibiydi. "Benimle gel," dedi oğlan ve sessizlik içinde, oğlanın kolu kızın omuzunda, kızın annesinin evine gittiler.

Lev onu orada Timmo'nun annesinin ve kendi annesinin yanında bıraktı. Evden çıktı; bir an tereddütle durdu; sonra yavaşça kalabalığa doğru döndü. Babası onu karşılamak üzere ileri çıktı; Lev kıvırcık beyaz saçlarını ve meşale ışıkları arasında gezinen bakışlarını gördü. Saşa hafif, kısa boylu bir adamdı; kucaklaşırlarken Lev babasının derisinin altındaki sert ve narin kemiklerini hissetti.

"Güneyyeli'yle miydin?"

"Evet. Ben..."

Bir dakika kadar babasına sarıldı kaldı; sert, ince el kolunu okşuyordu. Meşale ışığı bulanıklaşarak gözüne battı. Bıraktığında, Saşa hiçbir şey söylemeden ona bakabilmek için geri çekildi; dikkatli kara gözler ve kalınca beyaz bir bıyıkla örtülmüş bir ağız.

"Sen iyi miydin baba?"

Saşa başını evet anlamında salladı. "Yorgunsun. Eve gel." Sokakta ilerlemeye başladıklarında, "Vadedilmiş toprakları buldunuz mu?" dedi.

"Evet. Bir vadi. Bir nehir vadisi. Denizden beş kilo içeride. Tam arzuladığımız gibi. Ve çok da güzel – üstündeki dağlar –sıra sıra, habire yükseliyor, bulutlardan daha yüksek, daha beyaz– en yüksek tepeyi görebilmek için başını ne kadar kaldırman gerektiğini bilemezsin." Durmuştu.

"Arada dağlar var mı? Nehirler?"

Lev, hayalâ beyaz tepelerden aşağıya, babasının gözlerine baktı.

"Patronların bizi oraya kadar izlemelerini engelleyecek kadar yani?"

Bir süre sonra Lev gülümsedi. "Belki," dedi.

Bataklık pirinci hasatının ortalarıydı, o yüzden çiftçilik yapan insanların çoğu gelemeseler de köylerin hepsi, kâşiflerin ne anlattığını ve herkesin neler söylediğini öğrenmek için ya bir kadın,

ya bir erkek yollamıştı Shantih'e*. Akşamüstüydü, hâlâ yağmur yağıyordu; Toplantı Evi'nin önündeki büyük boş alan hurma ağacının geniş, kırmızı, kâğıtsı yapraklarından yapılmış şemsiyelerle doluydu. Şemsiyelerin altında insanlar, Toplantı Evi'nin bronz çanı dong-dong-dong diye çalıncaya kadar çamurların içinde ya ayakta durarak ya da hasırlar üzerinde çömelerek fındık fıstık yiyip konuştu; sonra, çan çalınca hepsi Vera'nın konuşmak için hazır beklediği Toplantı Evi'nin verandasına baktılar.

Demir kırı rengi saçları, dar bir burnu, kara oval gözleri olan ince bir kadındı Vera. Sesi güçlü ve netti; o konuşurken, yağmurun sessiz pıtırtısından ve arada bir kalabalıktaki küçük bir çocuğun çabucak susturulan cıvıltısından başka ses olmadı.

Kadın, kâşiflere hoşgeldiniz dedi. Timmo'nun ölümünden; son derece yumuşak ve kısa bir şekilde, keşif grubu giderken gördüğü haliyle Timmo'nun kendisinden söz etti. Doğada yapılan yüz günlük zorlu yolculuktan söz etti. Songe Körfezi'nin kuzey ve doğusundaki büyük bir alanın haritasını çıkardıklarını ve bulmak için gittikleri şeyi bulduklarını söyledi: yeni bir yerleşim merkezi için bir yer ve buraya ulaşan elverişli bir yol. "Burada, aramızdaki insanların büyük bir çoğunluğu," dedi kadın, "Shantih'ten bu kadar uzakta yeni bir yerleşim yeri fikrinden hoşlanmıyor. Ve şu anda aramızda bizim planlarımıza ve tartışmalarımıza katılmak isteyebilecek bazı Şehir'li komşularımız var. Tüm mesele bütünüyle tartılıp, serbestçe tartışılmalıdır. O yüzden, önce kâşifler adına Andre ile Lev konuşsunlar ve bize ne gördüklerini, ne bulduklarını anlatsınlar."

Otuz yaşlarında tıknaz ve utangaç bir adam olan Andre kuzeye doğru yaptıkları yolculuğu anlattı. Sesi yumuşaktı; pek rahat konuşmuyordu ama kalabalık, uzun zamandır tanıdıkları tarlalarının gerisinde bulunan gezegenin tarifini dikkatle dinledi. Arkalardakilerden bazıları Şehir'den gelen ve orada olduklarını

* Shantih, Sanskritçede, "aklın alabileceğinin ötesinde bir huzur ve barış" anlamına gelir. (y.n.)

Vera'nın kibarca ima ettiği adamları görünceye kadar boyunlarını uzatıp durmuştu. Bunlar verandanın yanındaydılar, deri yelek ve yüksek çizmeler giymiş altı adam: Patronların muhafızları; her biri kalçalarının üzerinde kınlı uzun bıçakları ve ince kösele şeridi düzgünce kıvrılmış, kemerlerine takılmış kırbaçları ile.

Andre sözlerini mırıldanarak bitirip sırasını, sık, kara ve parlak saçlı, iri kemikli, ince genç bir adam olan Lev'e verdi. Lev de, buldukları vadiyi ve neden orasının uygun olduğunu düşündüklerini anlatmak için gerekli sözcükleri zorlukla seçerek tereddütle başladı söze. Konuştukça sesi ısınarak, kendinden geçmeye başladı, sanki tarif ettiği şeyi önünde görüyormuş gibi: O geniş vadiyi; adını Sakin koydukları nehri; yukarısındaki gölü; pirincin kendiliğinden yetiştiği bataklık araziyi; kaliteli kerestesi olan ormanı; meyve bahçelerinin ve bir kökü olan her şeyin yetiştirilebileceği, evlerin çamur ve nemden arınmış olarak kurulabileceği güneşli bayırları. Nehrin ağzından bahsetti, kabuklu su ürünleri ve yenebilir su yosunlarıyla dolu bir koy; vadinin üzerinde kuzey ve doğu yönünde yükselen ve vadiyi rüzgârlardan, ki kış aylarını çamur ve soğukla perişan eden rüzgârlardan koruyan dağlardan söz etti. "Zirveleri ta yukarılara, yukarılara, sessizliğe ve bulutların üzerindeki güneş ışığına uzanıyor," dedi. "Vadiyi, bir ananın kucağındaki bebek gibi koruyorlar. Biz onlara Mahatma Dağları dedik. Orada o kadar uzun bir süre, on beş gün kalmamızın nedeni, dağların fırtınalara engel olup olmadıklarını anlamak içindi. Orada sonbaharın ilk günleri, buranın yaz ortası gibiydi, sadece geceleri daha soğuk oluyordu; gündüzleri günlük güneşlik ve yağmursuz. Sağlam orada yılda üç kere pirinç hasatı yapılabileceğini düşünüyor. Ormanlarda oldukça fazla meyve var, ayrıca nehirde ve koyun kıyılarında yapılacak balık avı, ilk ürünler alınıncaya kadar oraya ilk giden yerleşimcileri doyurur. Sabahlar o kadar parlak ki orada! Orada kalmamızın nedeni sadece hava durumunu görmek için değildi. Eve dönmek için bile olsa, oradan ayrılmak çok zordu."

Büyülenerek dinlediler ve o sustuğunda herkes sessiz kaldı.

Birisi seslendi, "Ne kadar uzakta, kaç günlük yolda?"

"Martin'in tahminine göre, aileler ve büyük parça yüklerle beraber yirmi günlük bir yol."

"Geçilmesi gereken nehirler, tehlikeli yerler var mı?"

"En iyisi, diğerlerinden birkaç gün önce bir grubun gönderilip, en kolay yolu işaretlemesi. Dönüşte, kuzeye giderken geçtiğimiz o sert araziden geçmedik. En zor geçilen nehir burada, Songe nehri; o da kayıklarla aşılır. Sakin'e varıncaya kadar diğerlerinden yürüyerek geçilebilir."

Daha başka sorular da soruldu bağırılarak; Vera tekrar öne ilerleyip sessiz olmalarını istediğinde kalabalık vecd halindeki sakinliğini kaybetmiş, kırmızı yapraktan şemsiyelerin altında yüzlerce sesli tartışmaya bölünmüştü. "Komşularımızdan biri burada ve bizimle konuşmak istiyor," dedi kadın ve arkasındaki adamın öne çıkabilmesi için kenara çekilip durdu. Adam siyahlar giymişti, geniş gümüş kakmalı bir kemeri vardı. Verandanın yakınında duran altı adam, onunla birlikte verandaya çıkmış, onu verandadaki diğer insanlardan ayıracak şekilde yarım daire halinde ilerlemişti.

"Hepinize selamlar," dedi siyahlar içindeki adam. Sesi yüksek değil sertti.

"Falco," diye mırıldandı insanlar birbirlerine. "Patron Falco."

"Victoria Yönetimi'nin tebriklerini bu cesur kâşiflere sunmaktan mutluluk duyuyorum. Hazırladıkları haritalar ve raporlar Victoria Şehri'nin Hükümet Arşivi için büyük kıymet gören bir katkı olacaktır. Çiftçilerin ve amelelerin sınırlı göç konusu Konsey tarafından incelenmektedir. Toplumun bir bütün olarak güvenliği ve refahını garantiye almak için bir planlama ve idare gereklidir. Bu keşiften de açıkça görüldüğü gibi büyük ve bilinmeyen bir gezegenin bir köşesinde, güvenlikli bir noktasında yaşamaktayız. Burada daha uzun bir süre yaşamış olan bizler; Yerleşim'in ilk yıllarının kayıtlarını tutmuş olan bizler; sabırsızca tasarlanan bir dağılım planının hayatımızı tehlikeye atacağını ve

asıl hikmetin, sıkı bir işbirliği ile yürüyen bir düzende olduğunu biliyoruz. Size Konsey'in bu cesur kâşifleri, Şehir adına kabul edeceğini ve çabalarından dolayı kendilerine uygun bir armağan sunacağını duyurmaktan mutluluk duyuyorum."

Değişik bir çeşit sessizlik vardı ortalıkta.

Vera konuştu; iri yarı adamların arasında narin görünüyordu; sesi hafif ve net çıktı. "Bu ince davetinden dolayı Konsey'in temsilcisine teşekkür ederiz."

Falco, "Konsey üç günlük bir zaman içinde kâşifleri kabul edip harita ve raporlarını incelemeyi ümit etmektedir," dedi.

Yine kasvetli bir sessizlik.

"Konsey Üyesi Falco'ya teşekkür ederek," dedi Lev, "davetini reddediyoruz."

Daha yaşlı bir adam Lev'in kolunu kuvvetle çekerek, sert bir sesle bir şeyler fısıldadı; verandadaki insanlar arasında çabuk çabuk, alçak sesli bir konuşma geçti, fakat Toplantı Evi'nin önündeki kalabalık sessiz ve hareketsiz kaldı.

"Birkaç konuda bir karara varmamız gerekiyor," dedi Vera Falco'ya, fakat bunu herkesin duyabileceği kadar yüksek bir sesle söyledi, "Konsey'in davetine cevap vermeden önce."

"Kararlar alındı Senhora Adelson. Bu kararlar Konsey tarafından alındı. Sizin, sadece uymanız bekleniyor." Falco kadına eğildi, kalabalığı selamlamak için elini kaldırdı ve etrafında muhafızlarıyla verandadan ayrıldı. İnsanlar onların geçmesine izin vermek için iyice yanlara açıldılar.

Verandada iki grup oluştu: Vera'nın çevresinde toplanan kâşifler ve diğer kadın ile erkeklerden, ama genellikle genç kadın ve erkeklerden oluşan bir grup ve sarışın, mavi gözlü bir adam olan Elia isimli birinin etrafında toplanan daha büyük bir grup. Aşağıda, kalabalık arasında benzer bir düzen, ta ki kalabalık halka ağaç ormanına benzeyinceye kadar kendini tekrarladı: Genellikle genç olan küçük halkalar ve genellikle yaşlıca olan büyük halkalar. Hepsi hararetle ama öfkesizce tartışıyordu. Uzun boylu yaşlı bir kadın kırmızı yapraktan şemsiyesini hiddetli bir kıza

sallayıp, "Kaçak! Kaçıp bizi Patronlarla karşı karşıya bırakmak istiyorsunuz! Güzel bir dayağı hak ettiniz!" diye bağırarak, şemsiyeyi de nasıl yapacağını göstermek için savurunca etrafındaki insanlar yanlarına kadını sinirlendiren kızı da alarak derhal yok olmaya başladılar. Yaşlı kadın, şemsiyesi kadar kıpkırmızı bir suratla, somurtarak ve şemsiyesini havada sallayarak tek başına ortada kalakaldı. Bir süre sonra, kaşlarını çatıp kendi kendine mırıldanarak başka bir gruba kenarından katıldı.

Verandadaki iki grup artık birleşmişti. Elia sakin bir kesinlikle konuşuyordu: "Doğrudan meydan okumak, en az bir yumruk veya bıçak sallamak kadar şiddet sayılır Lev."

"Şiddete nasıl karşı çıkıyorsam şiddet gösterene hizmet etmeyi de öyle reddediyorum," dedi genç adam.

"Eğer Konsey'in ricasını reddedersen, şiddete neden olacaksın."

"Hapse atılmalar, dövülmeler belki; tamam. Biz özgürlük mü istiyoruz Elia, yoksa salt emniyet mi?"

"Özgürlük veya başka bir şey adına Falco'ya meydan okuyarak baskıyı teşvik etmiş olursun. Eline düşmüş olursun."

"Zaten onun eline düşmüş durumdayız, öyle değil mi?" dedi Vera. "Bizim istediğimiz kurtulmak."

"Konsey ile birlikte ilerleme –metanetle, akıllıca konuşma– zamanı, bunun tam zamanı olduğu konusunda hepimiz anlaşmıştık. Fakat meydan okumaya, ahlaki şiddete başlarsak, hiçbir şey elde edilemez ve onlar tekrar kaba kuvvet kullanmaya başlar."

"Bizim niyetimiz meydan okumak değil," dedi Vera, "biz sadece gerçeklere sıkı sıkı sarılacağız. Fakat eğer *onlar* kaba kuvvete başvururlarsa, sen de biliyorsun ki Elia, akıllıca davranma konusundaki girişimlerimiz bile bir direnişe dönüşür."

"Direnişte bir ümit yok, hep birlikte konuşmamız gerekir! Eğer şiddet işe karışırsa, sözle ya da eylemle, gerçek kaybolur – Shantih'teki yaşamımız, özgürlüğümüz bozulur. Dünya'da olduğu gibi, kaba kuvvet hükmeder her şeye!"

"Kaba kuvvet Dünya'daki herkese hükmetmemiş Elia. Sade-

ce ona hizmet etmeye rıza gösterenlere hükmetmiş."

"Dünya babalarımızı kovdu," dedi Lev. Yüzünde bir aydınlık vardı; sesi, harpın sertçe vurulmuş tellerinin derin sesi gibi acı ve özlem yüklüydü. "Bizler dışlanmış insanlarız, dışlanmış insanların çocukları. Kurucu, dışlanmışların özgür ruhlar, Tanrı'nın çocukları olduğunu söylememiş miydi? Bizim burada, Shantih'teki yaşamımız özgür bir yaşam değil. Kuzeyde, yeni yerleşim yerinde özgür olacağız."

"Özgürlük nedir?" dedi Elia'nın yanında duran; güzel, esmer bir kadın olan Mücevher. "Özgürlüğe meydan okuma, direniş ve red yoluyla varılabileceğini zannetmiyorum. Eğer sevgi yolundan yürürseniz, özgürlük de size eşlik eder. Her şeyi kabullenmek, her şeyin verilmesi anlamına gelir."

"Bize bir bütün gezegen verildi," dedi Andre kendine özgü bastırılmış sesiyle. "Onu kabullendik mi?"

"Meydan okuma bir tuzaktır; şiddet bir tuzaktır; bunları reddetmemiz gerekir – işte biz de bunu yapıyoruz," dedi Lev. "Biz özgürleşiyoruz. Patronlar bizi durdurmaya çalışacaklardır. Manevi baskı uygulayacaklardır, fiziksel baskı da uygulayabilirler; baskı zayıfın silahıdır. Fakat eğer bizler kendimize, amacımıza, kuvvetimize güvenebilirsek, eğer birbirimize sıkı sıkı bağlanabilirsek onların bizim üzerimizdeki tüm güçleri, güneş çıkınca eriyip giden gölgeler gibi, erir gider."

"Lev," dedi esmer kadın yavaşça, "Lev, burası bir gölgeler gezegeni."

2

YAĞMUR BULUTLARI uzun loş çizgiler halinde Songe Körfezi'nin üzerinde hareket ediyordu. Yağmur, Falco'nun Evi'nin kiremitli çatısının üzerinde pıtırdayıp duruyordu. Evin sonunda, mutfaklarda yaşamın hareketliliğine dair uzaktan gelen sesler vardı, hizmetkârların sesleri. Yağmurdan başka hiçbir ses, hiçbir insan sesi yoktu.

Luz Marina Falco Cooper, derin pencere pervazında, dizlerini çenesine toplamış oturuyordu. Bazen, penceredeki kalın, yeşilimsi camdan denize, yağmura ve bulutlara bakıyordu. Bazen de yanında açık duran kitaba bakıyor, birkaç satır okuyordu. Sonra bir iç geçirip tekrar pencereden dışarı bakıyordu. Kitap ilgi çekici değildi.

Çok kötüydü. Neler umuyordu oysa. Daha önce hiç kitap okumamıştı.

Bir Patron kızı olduğu için okuyup yazmayı öğrenmişti elbette. Derslerini yüksek sesle ezberlemekten başka ahlaki kuralları da kopya etmişti ve bir daveti kabul veya reddeden, cafcaflı kenar süsleriyle bezenmiş, selam ve imza bölümünde özellikle daha iri ve koyu harfler kullanılmış bir mektup yazabilirdi. Fakat okulda taş tahta ve öğretmen hanımların elleriyle yazmış oldukları yazı defterini kullanırlardı. Bir kitaba hiç dokunmamıştı. Kitaplar okullarda kullanılamayacak kadar değerliydi; gezegende sadece birkaç düzine kitap vardı. Bunlar Arşivler'de saklanı-

yordu. Fakat bu akşamüstü büyük salona geldiğinde, sehpanın üzerinde küçük kahverengi bir kutu durduğunu görmüş; kutunun kapağını, içinde ne olduğunu görmek için kaldırmıştı; içi sözcüklerle doluydu. Düzgün, minik sözcükler, bütün harfler birbirinin aynı, hepsini böyle aynı büyüklükte yapmak ne sabır isterdi kimbilir! Bir kitap, gerçek bir kitap; Dünya'dan. Babası orada bırakmış olmalıydı. Kitabı eline aldı, pencere yanındaki oturma yerine taşıdı, kapağını tekrar, dikkatle açtı ve son derece yavaş bir şekilde ilk yapraktaki çeşit çeşit yazılmış bütün sözcükleri okudu.

İLK YARDIM
YARALANMALAR VE HASTALIKLAR HAKKINDA
ACİL BAKIM EL KİTABI
Dr. M. E. Roy
Cenevre Basımevi
Cenevre, İsviçre
2027
Ruhsat No: 83A38014
Genel

Pek bir şey ifade etmiyor gibiydi. "İlk yardım" tamamdı ama sonraki satırlar tam bir bilmeceydi. Birinin adı yazılıydı, bir "El" ve "Kitap"tan ve yaralanmalardan falan söz ediyordu. Sonra arkasına noktalar konmuş bir sürü büyük harf geliyordu. Ayrıca cenevre, basımevi, isviçre de ne demekti öyle?

En az bunlar kadar şaşırtıcı olan bir şey de, sanki öbür harflerin üzerine yazılmış gibi duran, çaprazlamasına basılı kırmızı harflerdi: VICTORIA'DAKİ SÜRGÜN YERİ İÇİN DÜNYA KIZILHAÇ TEŞKİLATI TARAFINDAN BAĞIŞLANMIŞTIR.

Kız kâğıttan yaprağı, hayranlıkla çevirdi. Ele, en iyi kumaştan daha pürüzsüz geliyordu; hem gevrekti hem de taze hurma yaprağı gibi esnekti; bembeyazdı.

İlk sayfanın sonuna kadar kelime kelime ilerledi; sonra, zaten kelimelerin yarısından çoğu bir anlam ifade etmediği için birkaç sayfayı birden çevirmeye başladı. İğrenç resimler belirdi:

Kızın ilgisi bir şokla tazelendi. Başkalarının kafalarını kaldırıp, ağızlarına nefes veren insanlar; bir bacağın içindeki kemiklerin, bir kolun içindeki damarların resimleri; cam gibi olağanüstü, parlak bir kâğıt üzerinde, omuzlarında küçük kırmızı noktacıklar, yanaklarında büyük kırmızı lekeler, her yerlerinde korkunç çıbanlar olan renkli insan resimleri ve resimlerin altında esrarengiz sözcükler: *Alerjik Lekeler. Kızamık. Su Çileği. Çilek.* Yok, *çilek* değil, *çiçek.* Bütün resimleri inceledi, bazen sayfanın karşı yüzündeki sözcüklere dalarak. Bunun bir tıp kitabı olduğunu ve kitabı babasının değil de doktorun bir gece önce sehpanın üzerinde unutmuş olduğunu anladı. Doktor iyi bir adamdı da alıngandı; acaba onun kitaba baktığını bilirse kızar mıydı? Kitapta doktorun sırları vardı. Doktor sorulan sorulara hiç cevap vermezdi. Sırlarını kendisine saklamayı severdi.

Luz bir kere daha iç geçirdi ve dışarıdaki yağmur damlatan dağınık bulutlara baktı. Bütün resimlere bakmıştı ve sözcükler hiç de ilgi çekici değildi.

Ayağa kalktı; tam kitabı sehpada daha önce durduğu yere koyuyordu ki içeri babası girdi.

Adamın yürüyüşü canlıydı; sırtı dik; gözleri parlak ve sert bakışlıydı. Luz'u görünce gülümsedi. Biraz gafil avlanarak ve suçlulukla, etekleri sehpayı ve kitabı gizleyecek şekilde bir reverans yaptı kız. "Senhor! Selamlar!"

"İşte benim minik güzelim. Michael! Sıcak suyla havlu! Kendimi baştan aşağıya pis hissediyorum." Adam oymalı koltuklardan birine oturarak ayaklarını uzattı ama sırtı her zamanki gibi dimdik duruyordu.

"Kendinizi nerelerde kirlettiniz baba?"

"Ayaktakımının arasında."

"Şantiye'de mi?"

"Victoria'ya Dünya'dan üç türlü yaratık geldi: İnsanoğlu, bitler ve Şantiyeliler. Eğer bu türlerden birinin kökünü kazıyabilecek olsaydım, bu, sonuncusu olurdu." Tekrar gülümsedi, kendi yaptığı espriden memnun kalarak; sonra kızına bakarak, "İçle-

rinden biri bana cevap verme cüretinde bulundu. Sen onu tanıyorsun galiba," dedi.

"Tanıyor muyum?"

"Okuldan. Ayaktakımını okullara almamak lazım. Adını unuttum. İsimleri de hep saçma sapan. Sıkıyap, Sağlam, Na'ber, filan falan... Siyah saçlı, sopa gibi bir oğlan."

"Lev mi?"

"İşte o. Baş belası."

"Size ne dedi?"

"Bana, hayır, dedi."

Falco'nun adamı, elinde bir sürahi dumanı tüten sıcak su ve çömlekten bir leğenle alelacele içeri girdi; bir hizmetçi elinde havlularla onu izledi. Falco, öfleyerek pöfleyerek, su ile havlular arasından konuşarak yüzünü ve ellerini ovaladı. "Onunla birlikte birkaç kişi daha kuzeye, vahşi doğaya yaptıkları bir keşif gezisinden yeni geri dönmüşler. Şehir kurmak için iyi bir yer bulduklarını iddia ediyor. Bütün herkesi oraya taşımak istiyorlar."

"Şantiye'yi terk mi edecekler? Hepsi mi?"

Falco onaylarcasına homurdandı ve çizmelerini çıkarması için Michael'e ayağını uzattı. "Sanki onlara bakacak Şehir olmasa bir kış bile dayanabileceklermiş gibi! Elli yıl önce Dünya bunları, eğitilemez ahmaklar olarak buraya yolladı; gerçekten de eğitilemez ahmak bunlar. Derslerini alma zamanları geldi."

"Ama öylece vahşi doğaya gidemezler ki," dedi, babasının sözleri kadar kendi düşüncelerini de dinlemekte olan Luz. "Çiftliklerimize kim bakar sonra?"

Babası, kızının söylediklerini tekrarlayıp, bu şekilde bir duygunun kadınca ifadesini, bir gerçeğin erkeksi değerlendirmesine çevirerek onun sorusunu duymazdan geldi. "Elbette bu şekilde dağılmaya başlamalarına izin verilemez. Gerekli işgücünü sağlıyorlar."

"Neden çiftlik işlerinin çoğunu Şantiyeliler yapıyor?"

"Başka bir işe yaramıyorlar da ondan. Şu çamurlu suyu ayağımın altından çek Michael."

"Bizden çiftçilik yapmasını hemen hemen hiç kimse bilmiyor," diye belirtti düşüncesini Luz. Düşünüyordu. Kara, keskin kavisli kaşları vardı, babası gibi; ne zaman bir şey düşünse kaşları gözlerinin üzerinde düz bir çizgi halinde uzanırdı. Bu düz çizgi babasını mutsuz ederdi. Yirmi yaşındaki güzel bir kızın yüzüne yakışmıyordu. Ona sert, kadınsı olmayan bir hava veriyordu. Sık sık kızına söylemişti bunu ama kızı bu huyundan hiç vazgeçmemişti.

"Güzelim, biz Şehir insanlarıyız, rençber değiliz."

"İyi de, Şantiyeliler gelmeden önce kim çiftçilik yapıyordu? Onlar geldiğinde Koloni altmış yıllıkmış."

"Çalışan kesim, el işlerini de yapıyordu elbette ki. Ama bizim çalışan kesimimiz bile hiçbir zaman rençber olmadı. Biz Şehir insanlarıyız."

"Ve büyük açlık çekiyorduk öyle değil mi? Kıtlıklar oldu." Luz rüyada gibi konuşuyordu, sanki eski bir tarih dersini hatırlarmış gibi, ama kaşları hâlâ o siyah düz çizgi halindeydi. "Koloni'nin ilk on yılında ve diğer zamanlarda... bir sürü insan ölmüş açlıktan. Şantiyeliler gelinceye kadar bataklık pirincinin veya şeker kökünün nasıl yetiştirileceğini bilmiyorlarmış.

Artık babasının kara kaşları da düz bir çizgi halini almıştı. Michael'i, yani hizmetliyi ve konuşma konusunu, elinin tek bir hareketiyle uzaklaştırdı. "Hata," dedi kuru sesiyle, "rençberleri ve kadınları okula yollamak bir hata. Rençberler küstah, kadınlar da sıkıcı oluyor."

Bu iki-üç yıl önce olsaydı kızı ağlatırdı. Sararıp solarak ağlamak için odasına giderdi sürünürcesine ve babası bir şey söyleyip gönlünü alıncaya kadar da çok mutsuz olurdu. Fakat bugünlerde babası onu ağlatamıyordu. Bunun nedenini bilmiyordu ve bu ona çok garip geliyordu. Elbette babasını her zamanki kadar takdir ediyor ve ondan çekiniyordu; fakat babasının ne söyleyeceğini hep önceden biliyordu. Hiç yeni bir şey olmuyordu söylediği. Hiçbir zaman, hiçbir şey yeni olmuyordu.

Dönerek kalın, helezon şeklinde kabarıklıkları olan camdan

tekrar Songe Körfezi'ne baktı; kıyı şeridinin uzaktaki kavisi bitmek tükenmez bilmez yağmurla perdelenmişti. Dimdik durdu donuk ışıkta, ev dokuması uzun kırmızı eteği ve fırfırlı bluzuyla hayat dolu bir şekil. Orada, yüksek tavanlı uzun odanın ortasında kaygısız ve yalnız görünüyordu; öyle hissediyordu kendini. Aynı zamanda, babasının, üzerindeki bakışını da hissediyordu. Ve ne diyeceğini biliyordu.

"Evlenme zamanın geldi Luz Marina."

Bir sonraki cümleyi bekledi.

"Annen öldüğünden beri..." Ve o iç çekiş.

Yeter, yeter, yeter!

Babasının yüzüne bakabilmek için döndü. "O kitabı okudum," dedi.

"Kitabı mı?"

"Doktor Martin unutmuş olmalı. 'Sürgün yeri' ne demek?"

"Senin işin o kitapları ellemek değil."

Adam şaşırmıştı. Bu, en azından işi ilginç kılıyordu.

"Kuruyemiş kutusu zannetmiştim," dedi kız ve güldü. "Ama 'sürgün yeri' ne demek? Suçluların yollandığı bir yer, bir hapishane mi?"

"Bu seni ilgilendirmez."

"Atalarımız buraya mahkûm olarak yollanmışlardı, doğru değil mi? Okuldaki Şantiyeliler'in de söylediği buydu." Falco' nun beti benzi atıyordu ama tehlike Luz'u coşturdu; aklı hızla çalışmaya başladı ve aklına gelenleri söyledi. "İlk Nesil'in hepsinin suçlu olduğunu söylediler. Dünya Yönetimi Victoria'yı bir hapishane gibi kullanmış. Onlar, barışa veya öyle bir şeye inandıkları için, ama biz hırsız ve katil olduğumuz için buraya yollanmışız diyor Şantiyeliler. Ve çoğu, İlk Nesil'in çoğu, erkekmiş; kadınları, onlarla evli olmadıkça buraya gelmiyorlarmış ve ilk başlarda bu kadar az sayıda kadın olmasının sebebi de buymuş. Bu hep son derece aptalca gelmişti zaten, bir koloniye yeterince kadın yollanmaması. Ve bu, gemilerin geri dönecek şekilde değil de sadece tek yönde yolculuk edecek şekilde yapılmasının nedenini

de açıklıyor. Ve neden Dünya insanlarının buraya hiç gelmediklerini. Biz buraya kapatıldık. Bu doğru, öyle değil mi? Kendimize Victoria Kolonisi diyoruz. Fakat bir hapishanedeyiz."

Falco kalktı. Kıza doğru ilerledi; kız ayakta durarak kıpırdamadı. "Hayır," dedi hafifçe, sanki umursamazmış gibi. "Hayır, yapma baba."

Kızın sesi öfke içindeki adamı durdurdu; o da kıpırdamadan durdu ve kıza baktı. Bir an için kızı gördü. Kız, adamın gözlerinden kendisini görmüş olduğunu ve korktuğunu anladı. Bir an için, sadece bir an.

Adam arkasını döndü. Sehpaya gitti ve Dr. Martin'in bırakmış olduğu kitabı eline aldı. "Bütün bunlar ne fark ettirir ki Luz Marina?" dedi sonunda.

"Bilmek istiyorum."

"Bu yüz yıl önceydi. Ve Dünya kayboldu. Ve biz neysek, oyuz."

Kız başıyla onayladı. Bu şekilde, kuru kuru ve sessizce konuşunca, kız adamda takdir ettiği o kuvveti görüyor ve onu seviyordu.

"Beni kızdıran şey," dedi ama kızgınlıkla değil, "o ayaktakımının, bu tür konuşmalarını dinliyor olman. Onlar her şeyi tersine çeviriyor. Ne biliyorlar ki? Onların sana, Luis Firmin Falco' nun, benim büyük büyükbabamın, Hanedanımızın kurucusunun bir hırsız, bir hapishane kuşu olduğunu söylemelerine izin veriyorsun. Onlar bu konuda ne biliyorlar ki! Ben biliyorum ve sana atalarımızın ne olduğunu anlatabilirim. Onlar adamdı. Dünya için fazla güçlü adamlardı. Dünya'daki Yönetim onlardan korktuğu için yolladı buraya. En iyi, en cesur, en güçlü adamlar... Dünya'daki binlerce ufak ve zayıf insan onlardan korktu ve onları tuzağa düşürüp tek yönlü gemilerle buraya yolladı; böylece Dünya'da istediklerini yapabileceklerdi, anladın mı? Eh, böyle olunca, gerçek adamlar gidince, Dünya insanları çok zayıfladılar, kadın gibi oldular, hatta Şantiyeliler gibi yığınlardan bile korkmaya başladılar. O yüzden onları da, burada onlara göz ku-

lak olalım diye bize yolladılar. Biz de bunu yaptık zaten. Anladın mı? Böyle oldu işte."

Luz başını evet anlamında salladı. Babasının, açıkça belli olan kızını yatıştırma niyetini kabullendi; neden ilk kez olarak yatıştırmak için onunla konuştuğunu, sanki onun ayarında biriymiş gibi ona bir şeyler açıkladığını bilmediği halde. Nedeni ne olursa olsun, açıklamaları kulağa hoş geliyordu; ve o da kulağa hoş gelen şeyleri duymaya ve daha sonra ne anlama geldiklerini çıkarmaya alışmıştı. Gerçekten de okulda Lev ile karşılaşıncaya kadar bir insanın kulağa hoş gelen yalanlar yerine yalın gerçekleri konuşmayı tercih edebileceği aklına hiç gelmemişti. İnsanlar, ciddi oldukları zamanlar, çıkarlarına uyan şeyler söylerdi; ciddi olmadıkları zaman da hiçbir anlamı olmayan konuşmalar yapardı. Kızlara konuşurken, hemen hemen hiç ciddi olmazlardı. Saf ruhları kabalaşıp kirlenmesin diye çirkin gerçekler kızlardan saklanmalıydı. Zaten, sürgün yerini de, babasını evlenme konusundan uzaklaştırmak için sormuştu; ve oyunu işe yaramıştı.

Fakat bu tür oyunların sakıncalı yanı, diye düşündü odasında yalnız kalınca, insanın kendisini de kandırıyor olmasıydı. Kendi kendisini oyuna getirerek babasıyla tartışmış ve tartışmayı kazanmıştı. Babası bunu yapmasını affetmezdi.

Şehir'de onun yaşında ve sınıfında olan bütün kızlar iki-üç yıldır evliydiler. O ise evlilikten sadece Falco, o bunu bilse de bilmese de, onun evden ayrılmasını istemediği için kaçınabilmişti. Falco onun evde olmasına alışmıştı. Birbirlerine benziyorlardı, çok benziyorlardı; belki de başka herkesten çok birbirleriyle iyi vakit geçiriyorlardı. Fakat bu akşam adam ona değişik birini görüyormuş, alışmadığı birini görüyormuş gibi bakmıştı. Eğer kızın kendisinden değişik bir insan olduğunu fark etmeye başlarsa, eğer kız onunla girdiği savaşları kazanmaya başlarsa, eğer artık onun güzel minik evcil hayvanı olmaktan çıkarsa, o zaman o da kızının ne olabileceğini düşünmeye başlardı – ne işe yaradığını.

Ve ne işe yarıyordu o, ne yapabiliyordu? Falco hanedanının devamına yarıyordu elbette. Peki ya sonra? Ya Herman Marqu-

ez ya da Herman Macmilan. Ve bu konuda yapabileceği hiçbir şey yoktu. Bir eş olacaktı. Bir gelin olacaktı. Saçlarını çörek şeklinde kıvırarak toplayacak, hizmetkârları azarlayacak, akşam yemeğinden sonra erkeklerin salonda âlem yapmalarını dinleyecek, bir sürü bebeği olacaktı. Her yıl bir tane. Küçük Marquez Falcolar. Küçük Macmilan Falcolar. Eski oyun arkadaşı on altı yaşında evlenmiş, üç bebeği olmuş, şimdi de dördüncüsünü bekliyordu. Eva'nın kocası, Konsey Üyesi'nin oğlu Aldo Di Giulio Hertz karısını dövüyordu; ve kız da bundan gurur duyuyordu. Yaralarını berelerini göstererek, "Aldito öyle sinirli ki, çok vahşi, huysuzluk nöbetlerine tutulmuş küçük bir oğlan çocuğu gibi," diye mırıldanıyordu.

Luz yüzünü ekşiterek tükürdü. Odasının tuğla kaplı zeminine tükürdü ve tükürüğünü olduğu yerde bıraktı. Küçük grimsi kabarcığa uzun uzun baktı, Herman Marquez'i ve sonra da Herman Macmilan'ı onun içinde boğabilmeyi diledi. Kendisini kirli hissetti. Odası havasız ve kirliydi: bir hapishane hücresi gibi. Hem bu düşünceden, hem de odasından kaçtı. Salona fırladı, eteklerini topladı ve tahta merdivenden, kimsenin hiçbir zaman gelmediği çatının altındaki o yere tırmandı. Orada tozlu zemine oturdu –yağmurla gürüldeyen çatısı ayakta durulamayacak kadar alçaktı– ve düşüncelerini serbest bıraktı.

Düşünceleri çıktı gitti; evden ve zamandan uzağa, geriye, daha geniş zamanlara.

Okul binasının oyun alanında, bir ilkbahar akşamüstünde iki oğlan top oynuyordu; Şantiyeliler, Lev ile arkadaşı Timmo. O, okul binasının verandasında durmuş, gördüğü şeye, bir sırtın ve kolun böyle uzanıp gerilmesine, bedenin kıvrakça salınmasına, topun ışığın içinden sıçrayışına şaşırarak onları seyrediyordu. Sanki sessiz bir müzik parçası çalıyorlardı; hareketin müziği. Işık, fırtına bulutlarının altından geliyordu, batıdan, Songe Körfezi'nin üzerinden, yatay olarak ve altın rengiyle; toprak, gökten daha aydınlıktı. Alanın arka kenarındaki işlenmemiş toprak parçası altın rengindeydi, üzerindeki yabani otlar alev alev. Toprak

alev alevdi. Lev durmuş, başı arkada, elleri hazır, uzun bir atışı yakalamak için bekliyordu ve kız durmuş, güzelliğin karşısında şaşırmış, seyrediyordu.

Bir grup Şehirli oğlan, futbol oynamak için okul binasından dolanarak geldi. Tam kolunu uzatıp, Timmo'nun attığı uzun mesafeli topu tutmak için atladığı anda, Lev'e topu vermesi için bağırdılar. Topu yakaladı, güldü ve diğerlerine attı.

İki oğlan verandanın yanına gelince, kız merdivenlerden koşarak indi: "Lev!"

Batı, oğlanın arkasında alevlendi; oğlan güneş ile kızın arasında kapkara durdu.

"Neden topu onlara öylece verdin?"

Güneşin önünde olduğu için yüzünü göremiyordu. Uzun boylu, yakışıklı bir oğlan olan Timmo biraz geri kaldı ve kızın yüzüne bakmadı.

"Neden seni itip kakmalarına izin veriyorsun?"

Lev, sonunda cevap verdi. "İzin vermiyorum," dedi. Ona daha da yaklaşınca, oğlanın doğrudan kendisine bakmakta olduğunu gördü.

"Onlar, 'Ver buraya!' diyor. Sen de veriveriyorsun..."

"Onlar oyun oynamak istiyorlar; biz sadece oyalanıyorduk. Biz sıramızı savdık."

"Ama onlar topu sizden istemiyorlar, emrediyorlar. Hiç gururunuz yok mu sizin?"

Lev'in gözleri siyahtı, yüzü koyu ve kaba, tamalanmamış; gülümsedi; tatlı, şaşırtıcı bir gülümsemeydi. "Gurur mu? Elbette. Eğer gururum olmasaydı, sıra onlarda olduğu halde topa yapışır kalırdım."

"Neden hep hazırcevapsın?"

"Çünkü yaşam bir sürü soruyla dolu da ondan."

Oğlan güldü; fakat sanki kızın kendisi de bir soruymuşçasına, cevabı olmayan ani bir soruymuşçasına ona bakmaya devam etti. Haklıydı da, çünkü kızın neden bu şekilde oğlana kafa tuttuğu hakkında bir fikri yoktu.

Timmo yanlarında duruyordu, biraz tedirgince. Oyun sahasındaki oğlanların bir kısmı onlara bakmaya başlamıştı bile: Bir senhorita ile konuşan iki Şantiyeli oğlan.

Üçü, tek bir söz söylemeden, oyun alanından görülmeyecek bir yer olan okulun aşağısındaki caddeden yürüyerek okul binasından uzaklaştı.

"Eğer içlerinden biri bir diğerine, size bağırdıkları şekilde konuşsa," dedi Luz, "kavga çıkardı. Siz neden dövüşmüyorsunuz?"

"Bir futbol topu için mi?"

"Herhangi bir şey için!"

"Dövüşüyoruz."

"Ne zaman? Nasıl? Sadece yürüyüp ayrılıyorsunuz."

"Biz her gün yürüyüp Şehir'e, okula geliyoruz," dedi Lev. Artık yan yana yürüdükleri için kızın yüzüne bakmıyordu; yüzü her zamanki gibiydi: Herhangi bir oğlan yüzü, inatçı ve somurtkan. İlk başta ne demek istediğini anlamadı kız fakat anladığı zaman da ne diyeceğini bilemedi.

"Yumruklar ile bıçaklar bir hiçtir," dedi oğlan ve belki de kendi sesindeki azametli tavrı, belli bir ölçüdeki övüngenliği duymuştu çünkü Luz'a dönerek güldü ve omuzlarını silkti, "sözcükler de pek bir işe yaramıyor!"

Bir evin gölgesinden, muntazam altın rengi ışığa çıktılar. Eriyik bir leke halindeki güneş, karanlık deniz ile karanlık bulutlar arasında uzanıyor; Şehir'in damları doğaüstü bir ateşle alev alev yanıyordu. Üç genç insan, batının heybetli parlaklığı ve karanlığına bakarak durdu. Tuz, uzaklık ve odun isi kokan deniz rüzgârı yüzlerine soğuk soğuk çarptı. "Görmüyor musun?" dedi Lev, "Görebilirsin – ne olması gerektiğini, ne olduğunu görebilirsin."

Kız gördü, onun gözleriyle, ihtişamı gördü, olması gerektiği hali ve olduğu haliyle Şehir'i.

Büyülü an bozuldu. İhtişam sisi hâlâ deniz ile fırtına arasında yanıyor, Şehir altın rengiyle ve tehlike içinde sonsuz kıyıda duruyordu; fakat yoldan, arkalarından insanlar geliyordu, konuşarak ve seslenerek. Bunlar, sınıfların temizlenmesi için bayan

öğretmenlere yardım etmek üzere okulda kalan Şantiyeli kızlardı. Luz'u kibarca ama Timmo gibi ihtiyatla selamlayarak Timmo ile Lev'e katıldılar. Kızın yolu, sola, Şehir'e doğru iniyordu; onlarınki ise sağa, kayalıkların üzerinden Kasaba Yolu'na doğru çıkıyordu.

Dik yoldan aşağı inerken arkasına, yukarı çıkan diğerlerine baktı. Kızlar parlak, yumuşak renkli çalışma giysileri giyordu. Şehir kızları, pantolon giydikleri için Şantiyeli kızlara dudak bükerlerdi ama kendi eteklerini de, bulabilirlerse Şantiye kumaşından dikerlerdi çünkü bunlar Şehir'de yapılan kumaşlardan daha kaliteli ve daha iyi boyanmış olurdu. Oğlanların pantolonları ve uzun kollu, yüksek yakalı ceketleri, doğal ipekotu ipliğinin kremsi beyazındandı. Lev'in sık ve yumuşak saçlı başı, o beyazlık üzerinde simsiyah duruyordu. Lev, alçak sesli güzel bir kız olan Güneyyeli ile birlikte diğerlerinin arkasından yürüyordu. Luz oğlanın başının yana doğru duruş şeklinden, o alçak sesi dinleyerek gülümsediğini anlayabiliyordu.

"S.ktir!" dedi Luz ve uzun etekleri bileklerini kamçılarken, yoldan aşağı doğru büyük adımlarla ilerledi. Küfür öğrenmesi mümkün olmayacak şekilde, özenle yetiştirilmişti. "Canı cehenneme!" sözünü biliyordu çünkü babası kızdığı zamanlar bunu kullanırdı, hatta kadınların önünde bile. O hiçbir zaman "Canı cehenneme!" dememişti – bu babasının malıydı. Fakat yıllar önce Eva ona "s.ktir"in çok kötü bir söz olduğunu söylemişti; bu nedenle, tek başına olduğu zamanlar bu sözü kullanırdı.

Ve orada; bir biltüne gibi hiçten cisimlenen ve bir biltüne gibi kambur, boncuk gözlü, belli belirsiz tüyü olan ve kızın vazgeçip yarın saat önce eve döndüğünü zannettiği mürebbiyesi Kuzen Lores, orada bitivermişti. "Luz Marina! Luz Marina! Nerelerdeydin? Bekledim, bekledim; ta Casa Falco'ya kadar koşup sonra okula döndüm... Neredeydin? Neden kendi kendine konuşuyorsun? Yavaşla Luz Marina, ölüyorum, ölüyorum."

Fakat Luz viyaklayan zavallı kadın için yavaşlayamazdı. Onu hazırlıksız yakalayan gözyaşlarıyla boğuşarak, büyük adım-

larla yoluna devam etti: Öfke gözyaşlarıyla, çünkü hiçbir zaman tek başına yürüyemiyordu, hiçbir zaman tek başına bir şey yapamıyordu, hiçbir zaman. Çünkü her şeyi erkekler yönetiyordu. Her şeyi kendilerine göre yapıyorlardı. Ve yaşlı kadınların hepsi de onların tarafındaydı. Bu yüzden de bir kız Şehir'in sokaklarında tek başına yürüyemezdi çünkü sarhoş bir işçi şerefini zedeleyebilirdi ve, ya adam, bu olaydan sonra hapse atılırsa veya kulakları kesilirse? Ne faydası olurdu ya! Kızın itibarı iki paralık olurdu. Çünkü bir kızın itibarı demek, erkeklerin onun hakkında düşündükleri demekti. Erkekler her şeyi düşünürdü, her şeyi yapardı, her şeyi yönetirdi, her şeyi meydana getirirdi, yasaları yapar, yasaları bozar, yasaları bozanları cezalandırırdı; ve kadınlara hiç yer kalmazdı, kadınlar için bir Şehir yoktu. Hiçbir yer, tek başlarına kaldıkları kendi odalarından başka hiçbir yer.

Bir Şantiyeli bile ondan daha özgürdü. Bir futbol topu için dövüşmeyen ama gezegenin kenarından yükselen geceye kafa tutan ve yasaklara gülen Lev bile. O kadar sessiz ve yumuşak olan Güneyyeli bile – Güneyyeli istediği insanla eve yürüyebiliyordu, akşam rüzgârındaki açık tarlaları geçerken el ele, yağmur önünde koşarak.

Yağmur; üç yıl önce, bütün yol boyunca oflayıp puflayan yaygaracı Kuzen Lores arkasındayken, sonunda eve döndüğü zaman sığındığı tavan arasının kiremitli damı üzerine gümbür gümbür vurmuştu.

Yağmur, bugün de sığındığı tavan arasının kiremitli damı üzerine gümbür gümbür vuruyordu.

O altın rengi ışık içindeki akşamdan bu yana üç yıl. Ve geçtiğini gösterecek hiçbir şey yoktu. O zaman olandan daha az şey vardı şimdi. Üç yıl önce hâlâ okula gidiyordu; okul bittiğinde mucizevi bir şekilde özgür olacağına inanıyordu.

Bir hapishane. Bütün Victoria bir hapishane, bir tutukeviydi. Hiç çıkışı da yoktu. Gidecek başka hiçbir yer.

Sadece Lev gitmiş ve kuzeyde uzaklarda bir yerde, vahşi doğanın içinde yeni bir yer, gidilebilecek bir yer bulmuştu... Ve

oradan geri dönmüş ve dimdik durarak Patron Falco'ya, "Hayır" demişti.

Fakat Lev özgürdü, hep özgür olmuştu. İşte bu yüzden, kızın yaşamında, oğlanla beraber fırtınadan önceki altından ışık içinde, Şehir'inin tepelerinde durduğu, oğlanla birlikte özgürlüğün ne demek olduğunu anladığı o an gibi başka bir an daha yoktu, ne öncesinde ne de sonrasında. Bir an için. Ani ve şiddetli bir deniz yeli; gözlerin birleşmesi.

Onu görmeyeli bir yıldan fazla oluyordu. Gitmişti, Şantiye Kasabası'na dönmüştü, yeni yerleşim merkezine gitmişti, özgür olmuştu, onu unutarak. Neden kızı hatırlasındı ki? Kız neden onu hatırlasındı? Kızın düşünülecek başka şeyleri vardı. Artık yetişkin bir kızdı. Yaşamla yüzleşmesi gerekiyordu. Yaşamın ona bütün göstereceği şey ise kilitli bir kapı ve o kapının ardında da hiçbir yer olmadığı idi.

3

VICTORIA GEZEGENİNDEKİ iki yerleşim merkezi birbirine altı kilometre uzaklıktaydı. Shantih Kasabası ve Victoria Şehri sakinlerinin bildikleri kadarıyla, başka kimse yoktu.

Birçok insanın, bir yerleşim merkezinden diğerine sık sık gitmelerine neden olan işleri vardı, ürünlerin taşınması veya balıkların kurutulması gibi; fakat Şehir'de yaşayıp Kasaba'ya hiç gitmemiş olan ya da Kasaba yakınındaki çiftlik-köylerinden birinde yaşayıp, bir gün bile Şehir'e gitmemiş olan çok sayıda insan vardı.

Dört erkek ile bir kadından oluşan küçük bir grup Kasaba Yolu'ndan inerek kayalıkların kenarına geldiklerinde, içlerinden bazıları canlı bir merak ve hatırı sayılır bir korku ile altlarındaki, Songe Körfezi'nin tepelik kısmına yayılmış Şehir'e baktılar; tam Abide Kulesi'nin –Victoria'ya ilk yerleşimcileri getiren gemilerden birinin seramik kabuğu– altında durdular ama buna bakarak pek zaman harcamadılar; bu tanıdık bir görüntüydü, boyutları açısından etkileyici ama orada, uçurumun tepesinde, iskelete benzeyen, daha çok da acınacak halde olan, cesaretle yıldızları işaret etse de sadece denize açılmış balıkçı teknelerine yol gösterme işine yarayan bir şey. O ölüydü; Şehir ise canlı. "Şuraya bakın," dedi Hari, grubun en yaşlısı. "İnsan burada bir saat otursa bile bütün o evleri sayamaz! Yüzlerce var!"

"Tıpkı Dünya'daki bir şehir gibi," dedi bir başkası, daha sık gelip giden bir ziyaretçi, sahiplenme gururuyla.

"Benim annem Moskva'da, Kara Rusya'da doğmuş," dedi bir üçüncü adam. "O, Şehir'in, orada yani Dünya'da, sadece küçücük bir kasaba olacağını söyledi." Fakat bu, hayatları ıslak tarlalar ile sıkışık köyler arasında; sürekli, sıkı bir ağır iş ve insancıl dostluk bağı içinde geçen ve bunun dışında engin, kaygısız bir vahşi doğayla çevrilmiş insanlar için inanması güç bir şeydi. "Büyük bir kasaba demek istemiş olmasın?" dedi içlerinden biri kibarca inanmayarak. Ve, uzay gemisinin boş kabuğu altında, kiremitli ve saman kaplı damların parlak pas rengine, duman tüten bacalara, duvarların ve caddelerin geometrik çizgilerine bakarak ve heybetli bir yalnızlık ile Şehir'i kuşatan kumsalların, körfezin, okyanusun, boş vadilerin, boş tepelerin, boş gökyüzünün engin manzarasına bakmadan durdular.

Bir kere okul binasını geçip sokaklara girdikten sonra vahşi doğanın varlığını tamamiyle unutabilirlerdi. Her yandan, insanoğlunun eserleriyle kuşatılmışlardı. Genellikle sıra sıra yapılmış yüksek duvarlı, küçük pencereli evler, yolun her iki tarafında uzanıyordu. Sokaklar dar ve bileklere kadar çamur içindeydi. Bazı yerlerde çamurun üzerine kalastan kaldırımlar döşenmişti fakat bunlar da kötü durumdaydı ve yağmurla kayganlaşmıştı. Sokaklardan çok az insan geçiyordu ama açık duran bir kapı, evlerin kadın, çamaşır, çocuk, duman ve koku dolu, sıkış-tıkış avlularına bir göz atabilmeyi olanaklı kılabiliyordu. Sonra tekrar sokağın sıkıntılı, uğursuz sessizliği.

"Harika! Harika!" diye iç geçirdi Hari.

Yönetimin madenlerinden ve dökümhanelerinden gelen demirin alet edevat, mutfak eşyası, kapı kulpu gibi şeylere dönüştürüldüğü fabrikayı geçtiler. Kapısı sonuna kadar açıktı; onlar da durup kıvılcımlar saçan ateşlerin aydınlattığı, çekiç sesleri ve gümbürtüleriyle dolu cehennemsi karanlığa baktılar fakat bir işçi onlara, yollarına devam etmeleri için bağırdı. Böylece onlar da Körfez Caddesi'nden aşağı yollarına devam ettiler; Körfez Caddesi'nin enine, boyuna ve düzgünlüğüne bakarak Hari yine, "Harika!" dedi. Şehir'i iyi tanıyan Vera'yı Körfez Caddesi'nden aşağı-

ya, Konsey Binası'na kadar izlediler. Konsey Binası'nı görünce artık Hari'nin söyleyecek bir sözü kalmamıştı, sadece bakakaldı.

Gezegenin en büyük binasıydı. Herhangi bir evden dört kat daha yüksekti ve sadece taştan yapılmıştı. Yüksek sundurması, her biri tek bir devasa halkaağaç gövdesinden, boydan boya oluklar açılarak ve badanalanarak yapılmış dört sütun ile desteklenmiş, ağır sütun başları oyularak yaldızlanmıştı. Ziyaretçiler bu sütunlar arasından geçerken ve o yüksek, geniş kapılardan girerken kendilerini minnacık hissettiler. Dar ama aynı zamanda çok yüksek olan giriş salonunun sıvalı duvarları vardı ve duvarlar yıllar önce tavandan tabana kadar uzanan fresklerle süslenmişti. Bunların görüntüsü önünde Shantihliler bir kez daha durup seyrettiler sessizce; çünkü bunlar Dünya'nın resimleriydi.

Shantih'te hâlâ Dünya'yı hatırlayan, Dünya hakkında bir şeyler anlatan insanlar vardı ama elli beş yıllık bu anılar daha çok çocukken görülmüş şeylerden ibaretti. Sürgün sırasında erişkin olanlardan çok azı kalmıştı. Bazıları yaşamlarının uzun yıllarını Barış İnsanları'nın tarihini, liderler ile kahramanların sözlerini, Dünya'nın tanımlanmasını ve dehşet verici, uzak tarihinin taslaklarını yazarak geçirmişti. Diğerleri Dünya hakkında çok ender olarak konuşurdu; en fazla sürgünde doğmuş çocuklarına ya da çocuklarının çocuklarına, içinde tuhaf isimlerin ve sözcüklerin olduğu eski bir şarkı söyler veya bir cadı ile çocuklar, üç ayı, kaplana binen bir kral hakkında öyküler anlatırlardı. Çocuklar gözlerini faltaşı gibi açarak dinlerlerdi. "Ayı nedir? Kralın da çizgileri var mıymış?"

Diğer yandan Victoria'ya Barış İnsanları'ndan elli yıl önce yollanan Şehir'in ilk neslini oluşturanlar daha çok şehirlerden gelmişti; Buenos Aires, Rio, Brazilia ve Brazil-Amerika'nın diğer büyük merkezlerinden; ve bazıları da cadılardan ve ayılardan başka şeylere de alışık güçlü adamlardı. Böylelikle freskin ressamı, şimdi bu resimlere bakan insanlara tamamen olağanüstü gelen sahneler çizmişti: Pencerelerle dolu kuleler, tekerlekli makinalarla dolu caddeler, kanatlı makinalarla dolu gökyüzleri;

mücevherle bezenmiş kıpır kıpır giysiler içinde, kan kırmızısı dudaklarıyla kadınlar; inanılmaz şeyler yapan adamlar – çok büyük dört ayaklı hayvanların üzerinde oturan ya da parlak ahşap blokların arkasında elleri havada geniş halk kitlelerine bağıran; patlayan ateşler ve duman içindeki bir göğün altında, aynı şekilde giyinmiş sıra sıra adamın başında, cesetler ve kan gölleri arasından ilerleyen adamlar... Uzun boylu destansı figürler. Shantih' ten gelen ziyaretçiler ya her şeyi görebilmek için orada bir hafta durup resimlere bakacaklar ya da hemen aceleyle geçip gideceklerdi çünkü Konsey'in toplantısına geç kalmamaları gerekiyordu. Fakat hepsi de, diğerlerinden farklı olan son duvar panosunun önünde bir kez daha durdular. Bu pano suratlarla, yangınla, kan ve makinalarla dolu değil de simsiyahtı. Sol köşesinde, aşağılarda küçük mavi-yeşil bir disk vardı; sağ köşede aynısından bir tane daha; aralarında ve etraflarında hiçbir şey yoktu; kapkaraydı. Sadece, karanlığa çok yakından bakılınca, bu karanlığın miniminnacık, parıldayan sayısız yıldız ile beneklenmiş olduğu görülüyordu; ve son olarak da incelikle çizilmiş, bir tırnak ucundan daha büyük olamayan, gezegenler arasındaki boşluğa tutturulmuş gümüş rengi uzay gemisi görünüyordu.

Siyah freskin arkasındaki kapıda iki muhafız duruyordu; bol pantolonları, deri yelekleri, çizmeleri, kemerleriyle tek tip giyinmiş heybetli figürler. Bunlar sadece, bellerine takılı kıvrılmış kırbaçlar değil bir de tüfek taşıyorlardı: El oyması kundakları ve ağır namluları olan uzun asker tüfekleri. Shantih halkının çoğu tüfekleri duymuştu ama hiçbiri görmemişti; onlar da merakla tüfeklere baktılar.

"Hop!" dedi muhafızlardan biri.

"Ne?" dedi Hari. Shantih halkı, karışık birçok halktan meydana geldiği ve hem kendi aralarında, hem de Şehir'le aralarında ortak bir dile ihtiyaçları olduğu için, çok önceleri Victoria Şehri'nde kullanılan dili kabul etmişti; ama yaşlı olanların bir kısmı Şehir kullanımlarının bazılarını öğrenmemişti. Hari, "Hop" sözünü hiç duymamıştı.

"Orada durun," dedi muhafız.

"Tamam," dedi Hari. "Burada beklememiz gerekiyor," diye açıkladı diğerlerine.

Konsey Salonu'nun kapalı kapıları ardından konuşma yapan insan sesleri geliyordu. Shantihliler beklerken, hemen fresklere bakmak için salonda geriye doğru dolanmaya başladılar; muhafızlar onlara bir grup halinde beklemelerini söyleyince dolanarak geri geldiler. Sonunda kapılar açıldı ve Shantih'ten gelen delegasyon muhafızlar nezaretinde Victoria Yönetimi'nin Konsey Salonu'na getirildi: Duvarlarının tepesine yerleştirilmiş pencerelerden gelen grimsi ışıkla dolu büyük bir oda. Salonun öbür tarafında, üzerinde yarım daire şeklinde on sandalyenin yerleştirilmiş olduğu yüksek bir platform vardı; arkalarındaki duvarın ortasında, etrafında on altın yıldız olan mavi bir disk bulunan kırmızı bir kumaş asılıydı. Kürsüye bakan dizi dizi sıralarda, orada burada birkaç düzine adam oturuyordu. Kürsüdeki on sandalyenin sadece üç tanesi doluydu.

Kürsünün tam altındaki küçük bir masada oturan kıvırcık saçlı bir adam kalkarak Şantiye Kasabası'ndan gelen delegasyonun, Yüce Oturum'a ve Victoria Konseyi'ne hitap etmek için izin istediklerini bildirdi.

"İzin verilmiştir," dedi kürsüde oturan adamlardan biri.

"Öne çıkın – hayır, oraya değil, yan taraftan," diye fısıldadı kıvırcık adam ve delegasyonu platformun yanında istediği yere getirinceye kadar sızlanıp durdu. "Konuşmacı kim?"

"O," dedi Hari, başıyla Vera'yı göstererek.

"Ulusal Sicil Dairesi'ne kaydedildiği şekliyle isminizi söyleyin. Meclis Üyeleri'ne 'Sayın Baylar', Konsey Üyeleri'ne ise 'Ekselansları' diye hitap edeceksiniz," diye fısıldadı kâtip, sıkıntıyla kaşlarını çatarak. Hari adamı, adam sanki bir keseliyarasaymış gibi şefkatli bir zevkle seyretti. "Devam edin, devam edin!" diye fısıldadı kâtip terleyerek.

Vera gruptan ayrılarak bir adım ileri çıktı. "Ben Vera Adelson'um. Yeni bir yerleşim başlatmaları için kuzeye bir grup insan

yollama tasarılarımızı sizinle tartışmak için geldik. Geçen gün bu meseleyi konuşmak için zaman bulamadık; o yüzden de bazı yanlış anlaşılmalar ve uyuşmazlıklar olmuştu. Hepsini hallettik. Jan'da Konsey Üyesi Falco'nun istediği harita var; bu kopyayı Arşivler için size vermekten mutluluk duyuyoruz. Kâşifler bizi, haritanın kusursuz olmadığı konusunda uyarıyorlar ama harita, geçit veren bazı yollar ve ırmakların yürüyerek geçilebilecek yerleri de dahil olmak üzere Songe Körfezi'nin kuzeyi ve doğusundaki topraklar hakkında genel bir bilgi veriyor. Biz samimiyetle bunun toplumumuza yararlı olmasını umut ediyoruz." Adamlardan biri rulo halinde bir yaprak kâğıt uzattı; endişeli kâtip, izin almak için Konsey Üyeleri'ne bakarak, kâğıt tomarını aldı.

Beyaz ağaçipeğinden pantolon-giysisi içindeki Vera gri aydınlıkta bir heykel kadar sessiz duruyordu; sesi sakindi.

"Yüz on bir yıl önce Brazil-Amerika Yönetimi birkaç bin kişiyi bu gezegene yollamıştı. Elli altı yıl önce, Kanamerika Yönetimi iki bin kişi daha yolladı. Bu iki grup kaynaşmadı ama işbirliği yaptı; ve artık Şehir ile Kasaba, hâlâ bağımsız oldukları halde birbirlerine derinden bağlıdırlar.

"İlk yıllar, her iki grup için de, çok zorluydu; çok ölümler oldu. Ölümler gittikçe azaldı, bizler burada yaşamasını öğrendikçe. Sicil Dairesi yıllardır işini yapmıyor ama biz Şehir'in nüfusunu sekiz bin olarak tahmin ediyoruz; Shantih'in nüfusu da, son yaptığımız sayımda dört bin üç yüz yirmiydi."

Sıralarda bir şaşkınlık hareketi yaşandı.

"Songe Körfezi bölgesinin besleyebileceği toplam insan sayısının on iki bin kişi olduğunu düşünüyoruz; aşırı yoğun bir tarım ve sürekli bir kıtlık riski olmaksızın. O yüzden bir kısmımızın ayrılıp yeni bir yerleşim yeri kurmasının zamanı geldiğine inanıyoruz. Sonuç olarak oldukça fazla yer de var."

Konsey Üyesi sandalyesinde oturan Falco belli belirsiz gülümsedi.

"Kasaba ve Şehir halkının kaynaşmayıp hâlâ iki ayrı grup oluşturuyor olmalarından, yeni bir yerleşim merkezi kurulması

için müşterek bir girişimde bulunulmasının akıllıca olmadığı inancındayız. Öncülerin birlikte yaşayıp, birlikte çalışıp birbirlerine güvenmeleri ve tabii ki birbirleriyle evlenmeleri gerekecektir. Böylesine bir durumda iki sosyal kastı korumaya çalışmak için dayanılmaz bir çaba göstermek gerekecek. Sonra, yeni bir yerleşim başlatmak isteyenlerin hepsi de Shantihli.

"Aşağı yukarı iki yüz elli aile, yani bin kadar insan kuzeye gitmeyi düşünmekte. Hepsi bir seferde değil de her seferinde birkaç yüz kişi olarak gidecekler. Onlar gittikçe, onların çiftlikteki yerleri burada kalan genç insanlar tarafından doldurulacaktır ve aynı zamanda Şehir çok kalabalıklaştığı için, açıklık araziye taşınmak isteyecek bazı Şehirli aileler olabilir. Onları aramızda görmekten mutluluk duyacağız. Çiftçilerimizin beşte biri kuzeye gideceği halde üretimde bir düşme olmaması gerekir; ve tabii ayrıca doyuracak bin eksik boğaz olacak.

"Bizim planımız bu. Tartışma, eleştiri ve gerçeğe doğru gösterilen ortak bir çaba ile hepimizi ilgilendiren bir konuda tam bir anlaşmaya varacağımıza güveniyoruz."

Kısa bir sessizlik oldu.

Sıralardaki adamlardan biri konuşmak için kalktı ama Konsey Üyesi Falco'nun konuşmak üzere olduğunu görünce aceleyle oturdu.

"Teşekkür ederiz Senhora Adelson," dedi Falco. "Konsey'in bu öneri üzerine vereceği karar hakkında size bilgi verilecektir. Senhor Brown, gündemdeki bir sonraki madde nedir?"

Kıvırcık kâtip, bir eliyle masasının üzerindeki kâğıtlar arasında yerini bulmaya çalışırken, bir eliyle de Shantihliler'e deli gibi el kol hareketleri yaptı. İki muhafız sertçe öne doğru gelerek beş kasabalıyı çevirdiler. "Haydi," diye emretti içlerinden biri.

"Affedersiniz," dedi Vera onlara kibarca. "Sayın Konsey Üyesi Falco, korkarım yine birbirimizi yanlış anlıyoruz. Biz bir karar verdik, muvakkaten bir karar. Şimdi, sizinle işbirliği içinde, kesin bir karara varmak istiyoruz. Ne siz, ne biz, herkesi ilgilendiren bir konuda kendi başımıza karar alamayız."

"Siz yanlış anlıyorsunuz," dedi Falco, Vera'nın başının üzerindeki boş havaya bakarak. "Siz bir teklifte bulundunuz. Karar vermek Victoria Yönetimi'ne düşer."

Vera gülümsedi. "Sizin, toplantılarınızda kadınların konuşmasına alışık olmadığınızı biliyorum, belki de bizim adımıza Jan Serov'un konuşması daha iyi olur." Kadın geri çekildi; yerini iriyarı, açık renk tenli bir adam aldı. "Gördüğünüz üzere," dedi adam, sanki Vera'nın cümlesine devam ediyormuşçasına, "ilk önce ne istediğimiz ve bunu nasıl yapacağımız konusunu halletmemiz gerek; ondan sonra, bu konuda anlaştıktan sonra, yapılacak şeyleri yaparız."

"Konu kapanmıştır," dedi, kürsüde Falco'nun solunda duran dazlak Konsey Üyesi Helder. "Oturumun işine engel olmaya devam ederseniz zor kullanılarak uzaklaştırılmak zorunda kalacaksınız."

"Biz bir işe engel olmuyoruz; işlerin halledilmesine çalışıyoruz," dedi Jan. Her iki yanından huzursuzca sallanan ve sanki hayali bir çapayı yakalamaya çalışan, o kocaman yarı kapalı ellerini nerede tutacağını bilemiyordu. "Bu işi konuşup halletmemiz gerekiyor."

Falco son derece sessizce, "Muhafızlar," dedi.

Muhafızlar onları yine sıkıştırırken Jan şaşkınlık içinde Vera'ya baktı; Hari konuştu: "Durun şimdi, sakinleşin; Sayın Meclis Üyesi, bizim bütün istediğimiz makul bir biçimde konuşmak, bunu siz de anlarsınız."

"Ekselansları! Bu insanları attırın buradan!" diye bağırdı sıralardaki adamlardan biri ve diğerleri de sanki kürsüdeki Konsey Üyeleri tarafından ancak bağırırlarsa duyulurlarmış gibi, seslerini duyurmak için bağırmaya başladı. Shantihliler sessizce durdular; gerçi Jan Serov ile genç Kral, onlara doğru dönmüş bağıran, hiddet içindeki yüzlere daha çok şaşkın bir ifadeyle bakıyorlardı. Falco bir an için Helder ile görüştükten sonra muhafızlardan birine işaret etti, o da koşarak salondan çıktı. Falco, salonu susturmak için elini havaya kaldırdı.

"Sizlerin," dedi son derece kibar bir sesle, "Yönetim'in bir parçası olmadığınızı, Yönetim'in tebaları olduğunuzu anlamanız lazım. Yönetim'e ters düşen bir 'plan' hakkında bir 'karara varmak' bir isyandır. Bunu size ve geri kalan halkınıza iyice anlatabilmek için, olağan düzenin yeniden sağlandığına emin oluncaya kadar burada alıkonulacaksınız."

"'Alıkonulmak' ne demek?" diye fısıldadı Hari; Vera, "Hapis," diye cevap verdi. Hari başını anladım anlamında salladı. Hari Kanamerika'da bir hapishanede doğmuştu; hiçbir şey hatırlamıyordu ama bununla gurur duyuyordu.

Sekiz muhafız itişip kakışarak içeri girmiş, Shantihliler'i kapıya doğru itip kakmaya başlamışlardı. "Tek sıra! Acele edin haydi! Kaçmaya kalkışmayın, yoksa ateş ederim!" diye buyurdu komutanları. Beş kişiden hiçbiri kaçmak, karşı koymak veya itiraz etmek için en ufak bir harekette bulunmadı. Tahammülsüz bir muhafız tarafından itilip kakılan Kral, "Ay, özür dilerim," dedi, sanki acelesi olan birinin ayaklarına dolaşmış gibi.

Muhafızlar grubu aceleyle, fresklerin önünden, sütunların altından caddeye çıkarttı. Burada durdular. "Nereye?" diye sordu içlerinden biri komutana.

"Cezaevine."

"Kadını da mı?"

Hepsi, beyaz ipekleri içinde derli toplu ve narin görünüşlü Vera'ya baktılar. Kadın da sakin bir ilgi ile onlara baktı.

"Patron cezaevine dedi," dedi komutan, kaşlarını çatarak.

"İssameryem, efendim, onu oraya kapatamayız," dedi ufak tefek, keskin bakışlı, yüzünde yara izi olan bir muhafız.

"Patron öyle söyledi."

"Ama baksana, o bir hanım."

"Onu Patron Falco'nun evine götürün; gelince kararı kendisi versin," diye önerdi bir başkası, Yaralıyüz'ün ikizi ama yüzü yarasız olan biri.

"Beni nereye götürürseniz orada duracağıma dair size söz veriyorum ama arkadaşlarımla kalmayı tercih ederim," dedi Vera.

"Lütfen susun hanımefendi!" dedi komutan kafasını tutarak. "Tamam. Siz ikiniz onu Casa Falco'ya götürün."

"Diğerleri de size söz verirler eğer–" diye başladı Vera ama komutan ona arkasını dönerek bağırdı: "Tamam! Yürüyün! Tek sıra!"

"Bu taraftan senhora," dedi Yaralıyüz.

Dönemeçte Vera geriye bakarak, artık caddenin ta sonunda bulunan dört arkadaşını selamlamak için elini kaldırdı. "Barış! Barış!" diye seslendi Hari, heyecanla. Yaralıyüz bir şeyler mırıldanıp yan tarafa koca bir tükürük fırlattı. Muhafızların ikisi de, tek başına Şehir sokaklarında dolaşıyor olsa Vera'nın korkacağı cinsten adamlardı ama şimdi onun yanına geçmiş götürürlerken kadını sahiplenmiş, koruyor oldukları yürüyüşlerinden bile belliydi. Kadın, kendilerini onun kurtarıcısı olarak gördüklerini hissetti.

"Cezaevi çok mu uygunsuz?" diye sordu.

"Sarhoşlar, kavgalar, koku," diye cevapladı Yaralıyüz; ikizi de ağırbaşlı bir edeple, "Kadınlara göre bir yer değil, senhora," dedi.

"Erkeklere göre bir yer mi?" diye sorguladı kadın fakat her ikisi de cevap vermedi.

Casa Falco, Konsey Binası'ndan sadece üç sokak ötedeydi: Kırmızı kiremitli damıyla, büyük, alçak, beyaz bir bina. Kapıya gelen tombul hizmetçi, kapı eşiğinde duran iki asker ile kim olduğunu bilmediği bir senhoranın varlığı karşısında telaşlandı; yerlere kadar eğilerek selamlar verdi, nefesi kesildi ve "Ah, İssameryem! Ah, İssameryem!" diye fısıldadı – ve onları kapının eşiğinde bırakarak kaçtı. Vera'nın muhafızlarıyla konuşup onların gerçekten de Anibal ve Emiliano adında ikiz kardeşler olduğunu, maaşı iyi olduğu ve kimsenin ağız kokusunu çekmek zorunda kalmadıkları için muhafız olmaktan memnun olduklarını, fakat Anibal'in –Yaralıyüz'ün– ayaklarını ağrıttığı ve bileklerini şişirdiği için ayakta durmaktan pek hoşlanmadığını öğrendiği uzun bir aradan sonra, tüm bunlardan sonra, giriş salonuna bir

kız girdi; uzun etekleri yerleri süpüren dimdik, kırmızı yanaklı bir kız. "Ben Senhorita Falco'yum," dedi, muhafızlara şöyle çabucak bir bakıp Vera'yla konuşarak. Sonra yüzü değişti. "Senhora Adelson, sizi tanıyamadım. Çok özür dilerim. Lütfen içeri buyrun!"

"Bu çok utanç verici bir şey şekerim, görüyorsun ya bir ziyaretçi değil bir tutukluyum. Bu beyler çok naziktiler. Cezaevinin kadınlara göre bir yer olmadığını düşündükleri için beni buraya getirdiler. Sanırım, eğer ben gelirsem onların da içeri girmesi gerekir, bana gözkulak olabilmek için."

Luz Marina'nın kaşları dümdüz, zarif bir çizgi halini aldı. Bir an için sessizce durdu. "Onlar burada girişte bekleyebilirler," dedi. "O sandıkların üzerine oturun," dedi Anibal ile Emiliano'ya. "Senhora Adelson benimle olacak."

İkizler Vera'nın arkasından, kapıdan, gergince süzüldüler.

"Lütfen buyurun," dedi Luz resmi bir nezaketle kenara çekilerek; Vera, Casa Falco'nun minderli tahta sandalyeleri ve kanepeleri, kakmalı masaları, desenli taş zemini, kalın camdan pencereleri ve muazzam büyüklükte soğuk şömineleri olan salonuna, hapishanesine girdi. "Lütfen oturun," dedi gardiyanı; ateşin hazırlanıp yakılmasını ve kahve getirilmesini emretmek için bir iç kapıya gitti.

Vera oturmadı. Luz ona doğru dönerken kıza takdirle baktı. "Tatlım, çok iyisin, çok naziksin. Ama ben gerçekten tutukluyum – babanın emriyle."

"Burası benim evim," dedi Luz. Sesi Falco'nunki kadar sertti. "Burası konuksever bir evdir."

Vera, hafif ve uysalca iç geçirerek oturdu. Beyaz saçları sokaklardaki rüzgârla dağılmıştı; saçlarını geriye doğru düzelttikten sonra ince, kahverengi ellerini kucağında kavuşturdu.

"Sizi neden tutukladı?" Soru bastırılmış ve baskı altından çıkıvermişti. "Ne yaptınız?"

"Şey, biz gelip Konsey ile yeni yerleşim merkezi hakkındaki planlar üzerinde konuşmak istedik."

"Sizi tutuklayacaklarını biliyor muydunuz?"

"Böyle bir şeyin olabileceğini konuşmuştuk."

"İyi ama bütün bu olanlar neyle ilgili?"

"Yeni bir yerleşim merkezi – özgürlük ile ilgili sanırım. Ama şekerim, gerçekten de benim bunları sana anlatmamam gerekir. Ben bir tutuklu olarak kalacağıma söz verdim ve tutukluların kendi suçlarını başkalarına telkin etmemeleri gerekir."

"Neden?" dedi Luz hor görerek. "Nezle gibi bulaşır mıymış?"

Vera güldü. "Evet! Daha önce karşılaştığımızı biliyorum ama nerede olduğunu çıkaramıyorum."

Telaşlı hizmetçi elinde bir tepsiyle aceleyle içeri girdi, tepsiyi sehpanın üzerine koydu, nefes nefese dışarı çıktı. Luz, kahve dedikleri, yerli bir bitkinin kavrulmuş kökünden yapılan siyah, sıcak içeceği kaliteli kırmızı toprak fincanlara doldurdu.

"Bir yıl önce Şantiye'deki bayrama gelmiştim," dedi. Sesindeki otoriter sertlik gitmişti; sesi utangaç çıkıyordu. "Dansı seyretmek için. Kimi zaman okulda konuştuğunuz da olmuştu."

"Elbette ya! Sen, Lev, tüm o grup okulda birlikteydiniz! O halde Timmo'yu tanırsın. Kuzeye yapılan yolculukta öldü, biliyor musun?"

"Yo. Bilmiyordum. Vahşi doğada," dedi kız ve bu sözcüğü kısa bir sessizlik izledi. "Lev de onunla... Lev şimdi cezaevinde mi?"

"O bizimle gelmedi. Bilirsin ya, savaş sırasında, bütün askerler aynı yerde toplanmazlar." Vera, yeniden kazandığı neşesiyle kahvesinden bir yudum aldı ve kahvenin tadı karşısında hafifçe bir irkildi.

"Savaş mı?"

"Eh, dövüşsüz bir savaş elbette ki. Belki de babanın dediği gibi bir isyan. Belki de, umarım, sadece bir anlaşmazlıktır." Luz hâlâ boş bir ifadeyle bakıyordu. "Savaş ne demek biliyor musun?"

"A, evet. Yüzlerce insanın birbirini öldürmesi. Okulda Dünya Tarihi bunlarla doluydu. Ama ben sizlerin... savaşmadıklarını sanırdım."

"Öyle," diye aynı düşüncede olduğunu beyan etti Vera. "Biz dövüşmeyiz. Bıçaklarla, tüfeklerle. Fakat bir şeyin yapılması veya yapılmaması gerektiğine karar verirsek çok inatçı oluruz. Ve böyle bir inatçılık, başka inatçılıklarla bir araya gelirse bir çeşit savaşa dönüşebilir; düşüncelerin mücadelesi, insanın kazanabileceği tek savaş. Anladın mı?"

Luz'un anlamadığı açıktı.

"Eh," dedi Vera rahatça, "anlayacaksın."

4

VICTORIA'NIN halkaağaçlarının çift yaşamları vardı. Yaşamına testere dişli kırmızı yapraklı, hızlı büyüyen tek bir fide olarak başlardı. Büyüdüğünde, üzerinde bol bol iri, bal rengi çiçekler açardı. Tatlı bir tadı olan çiçek yaprakları tarafından cezbedilen biltüneler ve diğer uçan küçük yaratıklar bu yaprakları yer ve bunu yaparken çiçeğin acı-tatlı orta kısmını kürklerine, pullarına, kanatlarına veya tül kanatlarına takılmış olan polenlerle döllerlerdi. Çiçeğin döllenmiş parçası kıvrılarak, sert kabuklu bir tohum halini alırdı. Ağaçta bunlardan yüzlercesi bulunabilirdi ama bunlar, sonunda ağacın ortalarında yüksek bir dalda tek bir tohum kalıncaya kadar birbiri ardı sıra kuruyarak dökülürdü. Sert ve kötü tadı olan bu tohum, bulunduğu ağaç zayıflayıp soldukça büyür de büyürdü, ta ki ağacın yapraksız dalları, büyük, ağır, siyah tohum topunun altında acıklı bir halde sarkıncaya kadar. Sonra, bir akşamüstü, güz güneşi yağmur bulutlarının aralıklarından parlarken tohum olağanüstü marifetini gösterirdi: Zamanın olgunlaştırdığı, güneşin ısıttığı tohum patlardı. Millerce uzaktan duyulacak kadar büyük bir gürültüyle patlardı. Bir toz ve parçalanmış zerrecik bulutu kalkar ve yavaş yavaş tepelerden sürüklenirdi. Halkaağaçla ilgili her şey bitmiş gibi görünürdü.

Fakat o sırada, ortadaki gövdenin etrafında bir halka şeklinde, kabuktan patlayarak çıkmış birkaç yüz tohumcuk, büyük bir enerjiyle nemli zengin toprakta kendilerine bir tünel açarlardı.

Bir yıl sonra filizler, köklerine yer bulmak için bir rekabete girmiş olurlardı bile; daha az dayanıklı olanlar ise ölürlerdi. On yıl sonra, bakır rengi yapraklı yirmi ila altmış ağaç tam bir halka biçiminde, çoktan yok olup gitmiş olan ortadaki gövdenin etrafında yükselirlerdi; bir sonraki yüz veya iki yüz yıl boyunca. Dalları ve kökleriyle, birbirinden ayrı ama yine de birbirlerine değerek, kırk halkaağaç bir ağaç halkası olarak yükselirdi. Her sekiz ya da on yılda bir çiçek açarak, tohumları biltüneler, keseliyarasalar, farfaliler, ağaç-damanları ve diğer meyve sevenlerin dışkılarıyla atılan, yenebilir minik meyveler verirdi. Doğru noktaya bırakılan tohum filiz verip tek ağacı meydana getirirdi; ağaç da tek tohumu; ve bu devir sonsuza kadar, halkaağaçtan, ağaç-halkasına tekrarlanır dururdu.

Toprağın uygun olduğu yerlerde halkalar birbiri içine girecek şekilde yetişirdi; aksi takdirde halkaların ortasındaki dairede yosun ve eğreltiotlarından başka büyük bitkiler yetişmezdi. Çok yaşlı olan halkalar ortalarındaki toprağın kuvvetini o kadar çok çekerlerdi ki burası çöküp, içi yerden gelen sızıntılar ve yağmur suyuyla dolu bir çukur oluşturabilirdi; o zaman koyu kırmızı renkli yaşlı ve yüksek ağaçlar bu ortadaki duru su göletinden yansırlardı. Ağaç halkalarının ortası her zaman için sakin bir yerdi. Çok çok eski, gölet merkezli halkalar ise en sakin, en tuhaf yerlerdi.

Shantih'in Toplantı Evi, kasabanın dışında böyle bir halkası olan bir vadideydi: Sütunvari gövdeleri ile bronz dallarını; ya yağmur ile pürüzlenen, ya bulut-grisi olan, ya da kısa süreyle gökyüzünde duran ve kırmızı yapraklar arasından sızan güneş ışıklarıyla parıldayan daire şeklindeki sessiz suların etrafında yükselten kırk altı ağaç. Ağaçların kökleri su kenarında, düşüncelere dalmış yalnız insanlara oturacak yer sağlayacak biçimde boğum boğum yetişmişti. Toplantı Evi Halkası'nda bir çift balıkçıl yaşıyordu. Victoria balıkçılı bir balıkçıl değildi; hatta bir kuş bile değildi. Sürgünlerin elinde, yeni gezegenlerini tarif etmek için sadece eski gezegenlerindeki sözcükler vardı. Göletlerin ya-

nında yaşayan ve her gölete bir çift düşen bu yaratıklar sırık-bacaklı, uçuk-gri balık yiyen hayvanlardı: O yüzden balıkçıl oluyorlardı. İlk nesil bunların gerçek balıkçıl, gerçek kuş veya sürüngen veya memeli olmadıklarını biliyordu. Onları izleyen nesiller, bu yaratıkların ne olmadıklarını bilmiyorlardı, ama bir şekilde ne olduklarını biliyorlardı: Balıkçıldı onlar.

Bu hayvanlar ağaçlar kadar uzun ömürlüydü sanki. Hiç kimse ne yavru bir balıkçıl görmüştü, ne de bir yumurta. Bazen dans ederlerdi ama bu dansı bir çiftleşme izliyorduysa bile bu, vahşi gecenin bir sırrıydı, görülmeyen. Bir deri bir kemik, narin ve sessiz balıkçıllar köklerin arasındaki dökülmüş kırmızı yapraklar arasına yuva yapar, sığlık yerlerde su yaratıkları avlar, göletin üzerinden, gölet kadar renksiz, iri ve yuvarlak gözleriyle insanlara bakarlardı. İnsanlardan korkmuyor gibi dururlardı ama hiçbir zaman yanlarına yaklaşılmasına izin vermezlerdi.

Victoria'ya yerleşenler henüz iri bir hayvana rastlamamışlardı. En büyük otçul hayvanlar damanlardı, her yanı ince, su geçirmez pullarla kaplı, tombik ve yavaş bir hayvan; en büyük yırtıcı hayvan da kırmızı gözlü, köpekbalığı dişli, yarım metre uzunluğundaki tırtıllardı. Bir yere kapatıldıklarında bu tırtıllar ölünceye kadar, delice bir taşkınlıkla orayı burayı ısırarak acı acı incecik çığlıklar atarlar; damanlar ise yemek yemeyi reddederek sessizce yatar ve ölürlerdi. Denizde büyük yaratıklar vardı; Songe Körfezi'ne "balinalar" gelir ve eti için her yaz avlanırlardı; açık denizde, balinalardan daha büyük hayvanlara rastlanmıştı, muazzam, hareket eden adalar gibi. Balinalar, balina değildi ama o dev gibi şeylerin ne olup olmadığını kimse bilmiyordu. Balıkçı teknelerine hiç yaklaşmazlardı. Ayrıca düzlüklerin ve ormanların hayvanları da hiç yaklaşmazdı. Kaçmazlardı. Sadece, aradaki mesafeyi korurlardı. Parlak gözlerle bir süre izler sonra da yabancıları görmezden gelerek uzaklaşır giderlerdi.

Sadece parlak kanatlı farfaliler ile biltüneler yaklaşmaya rıza gösterdiler. Kafese kapatılan bir farfali kanatlarını katlayıp ölürdü; fakat eğer yemesi için bal konursa evin çatısına bir yuva

kurabilir, yarı yarıya suda yaşayan bir hayvan olduğu için, içinde uyuduğu, minik kuş yuvasına benzeyen bir yağmur çanağı inşa edebilirdi. Görünüşe göre biltüneler, o tuhaf, her birkaç dakikada bir başka bir şeye benzeme yeteneklerine güveniyorlardı. Zaman zaman bir insanın etrafında döne döne uçmak, hatta üzerine konmak gibi olumlu bir istek gösteriyorlardı. Onların biçim değiştirmelerinin içinde bir göz aldatmaca unsuru, belki de bir hipnoz vardı ve Lev bazen biltünelerin insanları, numaralarını üzerlerinde denemek için kullanıp kullanmadıklarını merak ederdi. Her halükârda eğer insan bir biltüneyi kafese kapatırsa, hayvan biçimsiz kahverengi bir çamur parçasına dönüşerek iki-üç saat sonra ölürdü.

Victoria'nın hiçbir yaratığı evcilleştirilemiyor, insanoğluyla birlikte yaşaması sağlanamıyordu. Hiçbiri insanoğluna yaklaşmıyordu. Kaçınıyorlardı; ya yağmur gölgeli, tatlı kokulu ormanlara, ya deniz diplerine, ya da ölüme kayıp gidiveriyorlardı. İnsanoğluyla bir işleri yoktu. O bir yabancıydı. Buraya ait değildi.

"Bir kedim vardı," diye anlatırdı Lev'in babaannesi, çok eskiden. "Tüyleri en, en yumuşak ağaçipekleri kadar yumuşacık, tombul, gri bir kedi. Bacaklarında siyah çizgileri vardı, gözleri de yeşildi. Kucağıma atlar, burnunu kulağımın altına sokardı; böylece ben de onun mırıl mırıl mırıldanmasını duyardım – aynen şöyle!" Yaşlı kadın, küçük çocuğun büyük bir zevkle dinlediği derin, yumuşak gurultulu sesler çıkarırdı.

"Acıktığında ne derdi Nana?" Nefesini tutardı.

"MMIIRRRNAV! MMIIRRRNAV!"

Kadın gülerdi; oğlan da gülerdi.

Sadece birbirleri vardı. Kendi cinslerinin sesleri, yüzleri, elleri, saran kolları. Diğer insanlar, diğer yabancılar.

Kapıların dışında, sürülmüş küçük tarlaların gerisinde vahşi doğa uzanıyordu; hiçbir insan sesinin konuşmadığı tepelerin, kırmızı yaprakların, pusun sonsuz dünyası. Orada konuşmak, insan ne derse desin, "Ben bir yabancıyım," demek olurdu.

"Bir gün," dedi çocuk, "gidip bütün gezegeni keşfedeceğim."

Bu yeni bir fikirdi onun için; bu fikirle dopdoluydu. Haritalar filan yapacaktı. Fakat Nana onu dinlemiyordu. Yüzünde mahzun bir ifade vardı. Bu durumlarda ne yapması gerektiğini biliyordu çocuk. Yavaşça kadının yanına sokuldu ve yüzünü kadının kulağının altına, boynuna sürttü, "Mmmrrr," diyerek.

"Küçük kedim Mino mu gelmiş? Merhaba Mino! A," dedi kadın, "bu Mino değil, Levuşka'ymış! Ah ne şaşırdım!"

Oğlan kadının kucağına oturdu. Kadının iri, yaşlı, esmer kolları çocuğu sarmıştı. Kadın, her iki bileğine de kaliteli kırmızı sabuntaşından bilezikler takıyordu. Oğlu Alexander, yani Saşa, Lev'in babası yontmuştu onları kadın için. Yaş gününde kadına verirken "Kelepçeler," demişti. "Victoria kelepçeleri ana." Ve bütün büyükler gülmüştü ama gülerken Nana'nın yüzünde üzüntülü bir ifade vardı.

"Nana? Mino, Mino'nun adı mıydı?"

"Elbette aptal oğlan."

"Ama niye?"

"Çünkü ona Mino adını ben vermiştim."

"Ama hayvanların adı olmaz ki."

"Olmaz. Burada olmaz."

"Neden yok?"

"Çünkü biz onların adlarını bilmiyoruz," dedi babaanne, sürülmüş küçük tarlaların üzerinden bakarak.

"Nana?"

"Ne var?" dedi oğlanın kulağının yaslanmış olduğu yumuşak kucaktan gelen yumuşak ses.

"Neden Mino'yu buraya getirmedin."

"Uzay gemisine hiçbir şey sokamadık. Kendimize ait hiçbir şey. Yer yoktu. Ama zaten biz buraya gelmeden çok önce Mino ölmüştü. O yavru bir kediyken ben çocuktum, yaşlanıp öldüğü zaman da hâlâ çocuktum. Kediler pek uzun ömürlü değildir, birkaç yıl yaşarlar."

"Ama insanlar uzun yaşıyor."

"Ya, öyle. Çok uzun yaşıyorlar."

Lev kıpırdamadan kadının kucağında oturdu, pamuk havı gibi ama sıcak pamuk havı gibi gri tüyleri olan bir kediymiş gibi yaparak. "Mmrr," dedi çocuk hafifçe, kapı eşiğinde oturan yaşlı kadın ona sarılıp, oğlanın başının üzerinden sürgün topraklarını seyrederken.

Şimdi de Toplantı Göleti'nin kenarındaki halkaağacın sert ve geniş kökünde otururken Nana'yı, kediyi, Sakin Göl'ün gümüş sularını, gölün üzerindeki hep tırmanmayı arzu ettiği dağları, sis ve yağmurdan sıyrılıp zirvelerin buzlarına ve aydınlığına çıkacağı dağlara tırmanmayı düşündü; birçok şey düşündü, çok fazla şey. Oğlan kıpırdamadan oturuyordu ama aklı durduğu yerde durmuyordu. Buraya sükûnet için gelmişti ama aklı koşup duruyordu, geçmişten geleceğe ve tekrar geçmişe. Sadece bir an için huzur buldu. Balıkçıllardan bir tanesi göletin öteki ucunda suyun içinde yürüdü sessizce. İnce başını kaldırarak Lev'e baktı. Lev de ona baktı ve bir an için, bulutlardan arınmış bir gök kadar dipsiz, o yuvarlak şeffaf göze yakalandı; ve o an, yuvarlak, şeffaf, sessiz bir andı, tüm anların merkezindeki bir an; sessiz hayvanın anlık ebedi anı.

Balıkçıl karanlık suda balık avlamak için başını eğerek döndü.

Lev, balıkçılın kendisi kadar sessiz ve beceriklice hareket etmeye çalışarak ayağa kalktı ve iki adet cüsseli kırmızı gövde arasından geçerek daire şeklindeki ağaçların arasından ayrıldı. Bu bir kapıdan çıkarak tamamen farklı bir yere gitmek gibi bir şeydi. Alçak vadi güneş ışığıyla pırıl pırıl, gök de rüzgârlı ve canlıydı; güneş, güneye bakan yamaçta duran Toplantı Evi'nin kırmızı boyalı ahşap damını yaldıza boyuyordu. Daha şimdiden Toplantı Evi'nde, kimi basamaklarda, kimi verandada durmuş konuşan bir sürü insan toplanmıştı; Lev adımlarını hızlandırdı. Koşmak, bağırmak istiyordu. Hareketsizlik zamanı değildi. Bu çatışmanın ilk sabahıydı, zaferin başlangıcı.

Andre onu selamladı: "Haydi gel! Herkes Patron Lev'i bekliyor!"

Gülerek koştu; verandanın altı basamağını iki sıçrayışta çıktı. "Tamam, tamam, tamam," dedi, "bu ne biçim disiplin, çizmeleriniz nerede; bu saygın bir duruş şekli mi sence Sam?" Üzerinde sadece beyaz bir pantolon bulunan esmer, tıknaz bir adam olan Sam, verandanın korkuluklarının yanında, sakin bir şekilde, başı üzerinde duruyordu.

Elia toplantının idaresini üzerine aldı. İçeri girmediler, onun yerine konuşmak için verandada oraya buraya oturdular çünkü güneş çok hoştu. Elia ciddi bir havadaydı her zamanki gibi ama Lev'in gelişi diğerlerinin moralini düzeltti ve tartışmalar canlı fakat kısa oldu. Toplantının anlamı hemen ortaya çıktı. Elia başka bir delegasyonun, Patronlarla konuşmak için Şehir'e gitmesini istiyordu ama ondan başka bunu isteyen yoktu; diğerleri Shantih halkının hepsinin katılacağı bir toplantı istiyordu. Toplantının güneş kavuşmadan önce yapılması kararı alındı; gençler, uzaktaki köy ve çiftliklere haber verme işini üstlendi. Tam Lev ayrılacakken tartışma boyunca sükûnetle başının üzerinde durmuş olan Sam tek bir zarif hareketle doğrulup Lev'e, gülümseyerek, "Arcuna, büyük bir çatışma olacak," dedi.

Kafasında yüzlerce şey olan Lev, Sam'e gülümsedi ve yürüdü.

Shantih halkının başlattığı bu seferberlik onlar için hem yeni, hem de bildik bir şeydi. Hepsi de, hem Kasaba okulunda, hem de Toplantı Evi'nde bunun ilkelerini ve taktiklerini öğrenmişti; kahraman filozoflar Gandhi ve King'in hayatını, Barış İnsanları'nın tarihini, bu yaşamlara ve o tarihe ilham veren fikirleri biliyorlardı. Sürgünde, Barış İnsanları o fikirlerle yaşamaya devam etmişlerdi; ve o ana kadar da bunu başarıyla sürdürebilmişlerdi. En azından, topluluğun tüm çiftçilik işini omuzlarına alıp ürünü bütünüyle ve parasız olarak Şehir'le paylaşırken, bağımsızlıklarını koruyabilmişlerdi. Karşılık olarak Şehir onlara, Hükümet işliklerinin ürettiği aletleri ve makineleri, Şehir filosu tarafından yakalanan balıkları ve daha önce kurulmuş olan koloninin daha rahatlıkla sağlayabileceği başka bazı ürünleri sağlamıştı. Bu her

iki tarafı da tatmin eden bir düzenleme olmuştu.

Fakat zamanla pazarlık koşulları daha eşitsizleşti. Shantih, ağaçpamuğu bitkileri ile ipekağaçlarını yetiştiriyor ve elde ettikleri hammaddeyi de eğrilip dokunması için Şehir imalathanelerine gönderiyordu. Fakat imalathaneler çok yavaştı; kasaba halkının kumaşa gereksinimi vardı, kendi kendilerine iplik eğirip dokumayı tercih ediyorlardı. Bekledikleri taze ve kurutulmuş balıklar gelmez oldu. Avlar kötü, diye açıkladı Konsey. Aletler yenilenmiyordu. Şehir, çiftçilerin aletlerini tedarik etmişti; eğer çiftçiler bunları dikkatli kullanmıyorlarsa bunları yenileme işi de kendilerine düşer, dedi Konsey. Bu böylece gitti, bir kriz yaratmayacak kadar, idare edecek şekilde. Shantih halkı uzlaştı, uyuştu, idare etti. Sürgünlerin, artık ergin birer kadın ve adam olan çocukları ve torunları, hareket halindeki toplumlarının bağlayıcı gücü olan anlaşmazlık ve direnişin tekniklerini hiç görmedi.

Fakat, bunlar onlara öğretildi: Bu ruh, bu nedenler ve bu kurallar. Bunu öğrendiler ve Kasaba'nın kendi içinde çıkan anlaşmazlıklarda kullandılar. Büyüklerinin, bazen ateşli tartışmalarla, bazen de neredeyse sözsüz oy birliğiyle, sorun ve anlaşmazlıklarına çözüm bulmalarını seyrettiler. Boyun eğmek zorunlu ve doğru da olsa, yersiz ve yanlış da olsa birbirlerini yargılamaları gerektiğini öğrendiler. Şiddet eyleminin, bir zayıflık hareketi olduğunu ve ruhun kuvvetinin, doğruya sıkı sıkı sarılmakta yattığını öğrendiler.

En azından tüm bunlara inandılar ve bunu her türlü kuşku gölgesini geride bırakacak şekilde öğrendiklerine inandılar. Tek biri bile, herhangi bir kışkırtma karşısında, şiddete başvurmazdı. Emindiler ve güçlüydüler.

"Bu kez kolay olmayacak," demişti Vera onlara; o ve diğerleri Şehir'e gitmek için ayrılmadan önce. "Biliyorsunuz kolay olmayacak."

Onlar başlarını evet anlamında sallamışlar, gülümseyip kadının moralini yükseltmişlerdi. Elbette ki kolay olmayacaktı. Kolay zaferler kazanılmaya değmez.

Shantih'in güneybatısında bir çiftlikten bir çiftliğe giderken Lev insanlardan büyük toplantıya gelmelerini rica ediyor ve onların Vera ve diğer rehinelerle ilgili sorularını cevaplıyordu. Bazıları, Şehirli adamların bir sonra yapabilecekleri şeylerden korkuyorlardı ve Lev, "Evet, birkaç rehine almaktan daha kötüsünü de yapabilirler. Biz onlarla anlaşmazken onların bizimle hemen anlaşmalarını bekleyemeyiz. Bir dövüşe giriyoruz," diyordu.

"Fakat onlar dövüştüklerinde bıçak kullanıyorlar –sonra şey de var– o kırbaçlama yeri, biliyorsun ya," dedi bir kadın, sesini alçaltarak. "Kendi hırsızlarını falan cezalandırdıkları yer ve..." Kadın sözünü tamamlamadı. Kalan herkes utanmış ve huzursuz olmuş görünüyordu.

"Onlar, kendilerini buraya getiren şiddet çemberi içinde kısılıp kalmış durumdalar," dedi Lev. "Biz değiliz. Eğer biz, hepimiz birlikte sağlam durursak o zaman bizim gücümüzü göreceklerdir; bizim gücümüzün onlarınkinden daha büyük olduğunu göreceklerdir. Bizi dinlemeye başlayacaklardır. Ve kendileri de özgürleşmeye." Konuşurken yüzü ve sesi o kadar neşe dolu oluyordu ki, çiftçiler onun basit gerçeği söylediğini görebiliyor ve korkacaklarına Şehir'le yapılacak bir sonraki yüzleşmeye özlem duymaya başlıyorlardı. Özellikle, isimlerini Uzun Yürüyüş'ten almış olan iki erkek kardeş Lyons ile Pamplona çok heyecanlandılar; oldukça basit bir insan olan Pamplona sabahın geri kalan vaktinde Direniş Planları'nı on kere daha dinleyebilmek için çiftlikten çiftliğe Lev'i izledi.

Akşamüstü Lev, babası ve bataklık pirinci çeltiklerini birlikte yetiştirdikleri diğer üç aileyle beraber çalıştı çünkü son ürün olgunlaşmıştı ve ne olursa olsun toplanması gerekiyordu. Babası bu ailelerden biriyle akşam yemeği yemeye gitti; Lev Güneyyeli'yle yemeğe gitti. Kız annesinin evinden ayrılmış, evlendiklerinde Timmo'yla birlikte inşa ettikleri, kasabanın batısında bulunan küçük evde tek başına yaşıyordu. Ev tek başına ama yine de kasaba dışında bulunan en yakındaki ev topluluğundan görülebilecek şekilde, tarlaların ortasında duruyordu. Lev, Andre, Martin'in karı-

sı Italia veya her üçü birden, Güneyyeli ile paylaşacakları bir şeyler getirerek, sık sık akşam yemeğine kıza giderlerdi. O akşam yumuşak ve altın rengi bir güz akşamı olduğundan, Lev ile kız kapı eşiğine oturarak birlikte yemeklerini yediler ve daha şimdiden iki, üç yüz kişinin toplanmış olduğu ve her an yenilerinin geldiği Toplantı Evi'ne birlikte gittiler.

Herkes neden orada olduklarını biliyordu: Birlik olduklarına dair birbirlerinin güvenini tazelemek ve ne yapılması gerektiğini tartışmak için. Toplanma ruhu bayram gibi ve biraz da heyecanlıydı. İnsanlar, her biri öyle ya da böyle, "Teslim olmayacağız, rehinelerimizi yüzüstü bırakmayacağız!" diyerek verandada durmuş konuşuyordu. Lev konuşmaya başladığında tezahürat yaptılar: Uzun Yürüyüş'e önderlik etmiş büyük Shults'un torunu, vahşi doğanın kâşifi ve her zaman için herkesin gözdesi. Bu tezahürat bozuldu, artık bin kişiyi aşmış olan kalabalıkta bir karışıklık vardı. Akşam çökmüştü; kasaba jeneratörü tarafından beslenen Toplantı Evi'nin verandasındaki elektrik ışıkları zayıftı, o yüzden de kalabalığın kenarında neler olup bittiğini görmek zordu. Bodur, kütlesel, kara bir nesne insanlar arasından yol açarak geliyor gibiydi. Verandaya yaklaşınca bunun, blok halinde bir insan topluluğu, Şehir'den gelen bir bölük muhafız olduğu görüldü. Blokun bir de sesi vardı: Bütün duyulabilen "Toplantı... düzen... ceza" idi çünkü hepbir ağızdan şiddetli sorular soruluyordu. Işığın altında durmakta olan Lev sessiz olmalarını haykırdı ve kalabalık sessizleştikçe, o yüksek ses duyuldu:

"Kitlesel toplantılar yasaklanmıştır, kalabalık dağılsın. Halk toplantıları Yüce Konsey tarafından yasaklanmıştır, aksi takdirde ya hapis ya da başka biçimde cezalar verilecektir. Hemen dağılıp evlerinize gidin!"

"Hayır," dedi insanlar, "neden gidecekmişiz?" – "Ne hakları var?" – "Siz kendi evlerinize gidin!"

"Tamam, susun!" diye kükredi Andre kimsenin bilmediği bir ses tonuyla. Tekrar sessizleşmeye başladıklarında, her zamanki mırıltısıyla Lev'e, "Devam et, konuş," dedi.

"Şehir'den gelen bu delegasyonun konuşmaya hakkı var," dedi Lev, yüksek sesle ve açık seçik. "Ve dinlenmeye. Ve söylediklerini dinlediğimiz zaman, bu söylenenlere aldırmayabiliriz fakat gerek hareket, gerekse sözle, başkalarını tehdit etmemeye kararlı olduğumuzu hatırlayın lütfen. Aramıza gelen bu insanlara göstermek istediğimiz şey öfke, yapmak istediğimiz şey eziyet değil. Bizim onlara gösterdiğimiz şey dostluk ve gerçeğin aşkıdır!"

Lev muhafızlara baktı; komutan derhal, toplantının dağılması emrini, düz ve aceleci bir sesle tekrarladı. Sustuğunda, etrafta bir sessizlik vardı. Sessizlik devam etti. Kimse kıpırdamadı.

"Tamam, haydi," diye bağırdı komutan, sesini zorlayarak, "kıpırdayın, dağılın, evlerinize gidin!"

Lev ile Andre birbirlerine bakarak kollarını kavuşturdular ve yere oturdular. Verandada bulunan Sağlam da yere oturdu; sonra da Güneyyeli, Elia, Sam, Cevher ve diğerleri. Toplantı yerindeki insanlar yere oturmaya başladılar. Bu, gölgeler içinde ve sarımsı, yol yol gölgelenmiş ışığın altında çok garip bir görüntüydü: Bir sürü, bir sürü karanlık şeklin, hafif bir hışırtı sesi ve bir iki mırıltıyla boylarının yarısına iniyormuş gibi görünmeleri. Çocukların bazıları gülüştü. Yarım dakika içinde hepsi oturmuştu. Ayakta, bir bölük muhafızdan, birbirlerine yakın duran yirmi kişiden başka kimse kalmadı.

"Size ihtar ettik," diye bağırdı komutan; sesi hem kin yüklü hem de mahcuptu. Belli ki, yerde sessiz sedasız oturmuş, ona kukla gösterisindeki bir kuklaymış, kendileri de bu gösterideki çocuklarmış gibi barışsever bir merakla bakan bu insanlara ne yapması gerektiğini bilemiyordu. "Kalkın ayağa; dağılın. Yoksa tutuklamalara başlayacağım!"

Hiç kimse bir şey söylemedi.

"Tamam öyleyse, en yakındaki otuz – hayır yirmi kişiyi tutuklayın. Kalkın ayağa. Sen, kalk!"

Kendileriyle konuşulan veya muhafızlar tarafından dürtüklenen insanlar kalkıp, sessizce ayakta durdular. "Karım da gelebilir mi?" diye sordu bir adam muhafıza alçak sesle, kalabalığın

büyük, derin sessizliğini bölmek istemeyerek.

"Artık hiçbir çeşit kitlesel toplantı falan olmayacak. Konsey'in emriyle!" diye haykırdı komutan ve kasaba halkından yirmi beş kadar kişiyi gütmekte olan bölüğünü götürdü. Elektrik ışıklarının erişemediği karanlık içinde kayboldular.

Arkalarında, kalabalık sessiz kaldı.

Kalabalığın içinden şarkı söyleyen bir insan sesi yükseldi. Diğer sesler ona katıldı, önceleri yavaşça. Eski bir şarkıydı bu, Dünya'daki Uzun Yürüyüş günlerinden kalma.

Ah vardığımızda,
Ah Özgür Ülke'ye vardığımızda
O zaman Şehir'i kuracağız,
Ah vardığımızda...

Muhafız ve tutuklu topluluğu karanlıkta ilerlerken, arkalarındaki şarkı sesi zayıflamadı; yüzlerce insan sesinin katılmasıyla Shantih ile Victoria Şehri arasındaki karanlık sakin topraklara yayılan müzik çınlayarak, daha kuvvetli ve net duyulmaya başladı.

Muhafızlar tarafından tutuklanan ya da başka bir deyişle kendiliklerinden onlarla birlikte giden yirmi dört kişi, ertesi gün geç vakitte Shantih'e geri döndü. Belki de Şehir Hapishanesi'nde bu kadar insana yer olmadığı ve on altı tanesi de kadın ve çocuklardan oluştuğu için, o geceliğine bir depoya kapatılmışlardı. Akşamüstü bir duruşma olduğunu anlatmışlardı ve duruşma bitince, evlerine gitmeleri söylenmişti. "Ama bir para cezası ödememiz gerekiyor," dedi yaşlı Pamplona ciddiyetle.

Pamplona'nın kardeşi Lyons başarılı bir bahçıvandı ama uyuşuk ve hastalıklı bir adam olan Pamplona hiçbir zaman için pek bir şey sayılmamıştı. Bu onun övünç anıydı. Hapishaneye girmişti, Gandhi gibi, Shults gibi, Dünya'daki gibi. Bir kahramandı ve hayatından çok memnundu.

"Para cezası mı?" diye sordu Andre, kuşkuyla. "Para mı? Bizim onların sikkelerini kullanmadığımızı biliyorlar..."

"Ödenecek bir ceza," diye açıkladı Pamplona, Andre'nin cahilliğine hoşgörü göstererek, "yeni bir çiftlikte yirmi gün çalışarak ödeyeceğimiz bir ceza.

"Ne yeni çiftliği?"

"Patronların kuracakları bir çeşit yeni çiftlik."

"Patronlar çiftçiliğe mi başlıyor?" Herkes güldü.

"Başlasalar iyi olur, eğer bir şeyler yemek istiyorlarsa," dedi bir kadın.

"Peki ya eğer bu yeni çiftlikte çalışmak istemezseniz ne olacak?"

"Bilmiyorum," dedi Pamplona aklı karışarak. "Kimse bir şey demedi. Konuşmamamız gerekiyordu. Hâkimi olan bir mahkemeydi orası. Hâkim konuştu."

"Hâkim kimdi?"

"Macmilan."

"Genç Macmilan mı?"

"Hayır, yaşlı olanı, Konsey Üyesi. Genç olanı da oradaydı ama. Amma büyük bir adam! Ağaç gibi! Hep de gülümsüyor. Hoş bir adam."

Tutukluların salıverildikleri haberini yeni almış olan Lev bir koşu geldi. Onları karşılamaya gelmiş olan heyecanlı toplulukta rastladığı ilk insanları kucakladı. "Döndünüz, döndünüz – hepiniz de mi?"

"Evet, evet, döndüler, şimdi gidip yemeğini yiyebilirsin!"

"Öbürleri, Hari ve Vera–"

"Hayır, onlar yok. Onları görmemişler."

"Fakat siz hepiniz – Canınızı yakmadılar ya?"

"Lev, siz geri dönünceye kadar yemek yemeyeceğini söyledi, açlık orucu tutuyordu."

"Biz iyiyiz, git bir şeyler ye, bu yaptığın ne aptalca bir şey!"

"Size iyi davrandılar mı?"

"Konukmuşuz gibi, konukmuşuz gibi," diye beyan etti Pam-

plona. "Hepimiz kardeşiz. Öyle değil mi? Bir de koca kahvaltı verdiler bize!"

"Kendi yetiştirdiğimiz pirinç, bize verdikleri oydu işte. Konuklarını gece kadar karanlık ve bir gece önceden kalmış bulamaç kadar soğuk ambarlarda yatıracak kadar iyi evsahipleri! Bütün kemiklerim sızlıyor, yıkanmak istiyorum, o muhafız adamların hepsi bit kaynıyordu, o seni tutuklayanın tam boynunda bir tane gördüm, tırnağın büyüklüğünde bir bit, öğğ, yıkanmak istiyorum!" Bunları söyleyen Kira'ydı, öndeki iki dişini kaybettiği için peltek peltek konuşan sıhhatli bir kadın; zaten konuşurken ona engel oldukları için dişlerini aramadığını söylüyordu. "Bu gece beni kim misafir edecek? Bütün kemiklerim sızlarken ve sırtımda bir düzine bit, bir aşağı bir yukarı gezinirken Doğu Köyü'ne kadar yürüyemem!" Aynı anda beş altı kişi birden kadına bir banyo, bir yatak ve sıcak bir tas yemek önerdi. Bütün serbest bırakılmış tutuklulara göz kulak olup, onlar için ellerinden geleni yaptılar. Lev ile Andre, Lev'lerin evine çıkan yan sokaktan gittiler. Bir süre sessizlik içinde yürüdüler.

"Allaha şükür!" dedi Lev.

"Öyle. Allaha şükür. Geri döndükleri işe yaradı. Keşke bir de Vera, Jan ve diğerleri de gelmiş olsalardı."

"Onların durumu iyi. Ama bunlar...hiçbirisi hazır değildi, böyle bir şeyi düşünmemişlerdi, kendilerini hazırlamamışlardı. Eziyet görecekler, korkacaklar, öfkelenecekler diye korktum. Bu bizim sorumluluğumuzdu, oturma eylemini biz başlatmıştık. Onları biz tutuklattık. Ama onlar ayak dirediler. Korkmadılar, dövüşmediler, dayandılar!" Lev'in sesi titredi. "Bu benim sorumluluğumdu."

"Bizim," dedi Andre. "Onları biz yollamadık, onları sen yollamadın; kendileri gittiler. Gitmeyi kendileri seçti. Çok yıprandın sen, bir şeyler yemen gerek. Saşa!" Evin kapısına gelmişlerdi. "Bu adama bir şeyler yedir. Onlar onun tutuklularını doyurmuş, sen de onu doyur."

Ocak başında oturmuş, bahçıvan çapasının sapındaki kumla-

rı temizlemekte olan Saşa başını kaldırıp baktı; bıyıkları da, derindeki gözleri üzerindeki kaşları da diken diken oldu. "Kim benim oğluma yapmak istemediği bir şeyi yaptırabilirmiş?" dedi. "Eğer yemek yemek istiyorsa, çorba kâsesinin nerede olduğunu biliyor."

5

KONSEY ÜYESİ Senhor Falco bir akşam yemeği ziyafeti verdi. Yemeğin büyük bir bölümünde, tüm samimiyetiyle bu ziyafeti hiç vermemiş olmayı diledi.

Eski usul bir davet olacaktı; beş çeşit yemeğiyle, şık kıyafetleriyle, muhabbetiyle ve yemekten sonra müziğiyle Eski Gezegen usulü. İhtiyarlar vaktinde geldiler, her biri eşi ve evlenmemiş bir-iki kızı eşliğinde. Genç erkeklerden bazıları, örneğin genç Helder, tam zamanında geldi, eşiyle birlikte. Kadınlar, uzun tuvaletleri ve mücevherleri içinde Casa Falco'nun büyük salonunun bir ucundaki şöminenin başında durup lafladılar; erkekler, en şık siyah takımları içinde salonun öbür ucundaki şöminenin başında durup konuştular. Her şey yolunda görünüyordu, aynı Konsey Üyesi Falco'nun dedesi Don Ramon'un verdiği akşam yemeği ziyafetlerinde olduğu gibi; Don Ramon'un hoşnutluk ve inançla sık sık söylediği gibi tıpkı eskiden Dünya'da verilen partilere benziyordu; çünkü her şeye rağmen Don Ramon'un babası Don Luis Dünya'da doğmuş ve Rio de Janeiro'nun en büyük adamı olmuştu.

Fakat konuklardan bazıları zamanında gelemedi. Zaman ilerledi ama onlar yine de gelmedi. Konsey Üyesi Falco kızı tarafından mutfağa çağırıldı: Aşçıların yüzleri trajik bir haldeydi, muhteşem akşam yemeği mahvolabilirdi. Falco'nun emriyle uzun masalar salona taşınarak kuruldu, konuklar oturdu ve ilk yemek-

ler ikram edilip yendi, tabaklar toplandı ve ikinci yemekler ikram edildi, işte o zaman, ancak o zaman genç Macmilan, genç Marquez, genç Weiler ellerini kollarını sallaya sallaya, bir özür beyan etmeksizin, daha da kötüsü davetsiz bir yığın arkadaşlarıyla içeri girdiler: Kemerlerinde kırbaçları ve geniş kenarlı şapkalarıyla, içeride şapkalarını çıkarmaları gerektiğini bile bilmeyen, kirli çizmeli, ağzı bozuk yedi, sekiz iri delikanlı. Diğerlerini sıkıştırarak yeni yerler ayarlamak zorunda kalındı. Genç adamlar gelmeden önce içmeye başlamışlardı ve Falco'nun en iyi birasını içmeye devam ettiler. Kadın hizmetkârları çimdiklediler ama masadaki hanımları görmezliğe geldiler. Masanın bir ucundan bir ucuna bağırıp işlemeli peçetelere sümkürdüler. Ziyafetin en önemli anı geldiğinde, yani et yemeği, kızarmış daman –Falco bu lüksü sağlayabilmek için bir hafta süreyle on tane tuzakçı tutmuştu– geç gelenler tabaklarını o kadar açgözlüce doldurdular ki, herkese yetecek kadar et kalmadı ve masanın ucundakiler et alamadı. Aynı şey tatlıda, kök nişastasıyla yapılmış şekilli puding, haşlanmış meyve ve nektarda da yaşandı. Genç adamların bazıları, bunları kâselerden parmaklarıyla boşalttı.

Falco, masanın ucundaki kızına işaret etti; kız sinmiş kadınları evin arkasındaki bahçe oturma odasına götürdü. Bu, genç belalılara yayılmak, tükürmek, geğirmek, küfretmek ve sarhoş olmak için daha çok özgürlük sağladı. Casa Falco'nun imbikhanelerini ünlendirmiş olan, küçük kadehlerle sunulan brendi su gibi akıyor, genç adamlar dehşete düşmüş hizmetkârlara yenilerini doldurmaları için bağırıp çağırıyordu. Diğer gençlerin ve yaşlıların bazıları bu kaba davranışı sevmiş, ya da belki de bir ziyafette böyle davranılması gerektiğini düşünmüşler ve onlara katılmışlardı. Yaşlı Helder o kadar sarhoş olmuştu ki, gidip bir köşeye kusmuş ama sonra sofraya dönerek yeniden içmeye başlamıştı.

Falco ile birkaç yakın arkadaşı, yaşlı Marquez, Burnier ve doktor şömine başına çekilerek konuşmaya çalışmışlardı; fakat uzun masanın etrafındaki gürültü sağır edici boyutlardaydı. Kimisi dans ediyor, kimisi ağız dalaşı yapıyordu; yemekten sonra

çalmaları için tutulan müzisyenler konuklara karışmış sünger gibi içiyorlardı; genç Marquez'in kucağında, korkudan bembeyaz kesilerek sinmiş, "Ah İssameryem! Ah İssameryem!" diye mırıldanan bir hizmetçi kız vardı.

"Çok canlı bir toplantı Luis," dedi yaşlı Burnier, özellikle gırtlakları yırtılıncaya kadar söylenen bir şarkı ve çığlıklardan sonra.

Falco bütün gece boyunca sakinliğini korumuştu; "Yozlaşmanın bir kanıtı," diye cevap verirken de yüzü sakindi.

"Gençler o tür ziyafetlere alışık değil. Sadece Casa Falco, eski tarz, gerçek Dünya tarzına göre ziyafetler verebilir."

"Yozlaşmış insanlar bunlar," dedi Falco.

Altmış yaşındaki kayınbiraderi Cooper başıyla onayladı. "Dünya tarzını kaybettik artık."

"Hiç de değil," dedi arkalarındaki bir adam. Hepsi döndü. Konuşan Herman Macmilan'dı, geç gelenlerden biri; o da diğerleriyle birlikte deliler gibi içip bağırıp çağırmıştı fakat o anda sarhoş olduğu, belki de sadece yakışıklı genç yüzünün renginin koyulaşmasından başka hiçbir yerinden belli değildi. "Bana öyle geliyor ki, beyler, bizler Dünya tarzını yeniden keşfediyoruz. Sonra, Eski Dünya'dan gelen atalarımız kimlerdi? Zayıflar, uysallar değildi, öyle değil mi? Nasıl yaşanacağını bilen cesur adamlar, gözüpek, güçlü adamlar. Şimdi biz de nasıl yaşanması gerektiğini öğreniyoruz. Planlar, yasalar, kurallar, âdetler, bunlardan bize ne? Biz köle miyiz, kadın mıyız? Neden korkalım? Biz erkeğiz, özgür erkekler, tüm bir gezegenin efendileri. Mirasımıza sahip çıkma zamanı geldi; işte böyle beyler." Gülümsedi hürmetkârca ama yine de kendinden son derece emin.

Falco etkilenmişti. Belki de berbat olmuş akşam ziyafeti bazı amaçlarına hizmet edebilirdi. Şu, kaslı bir hayvandan başka bir şeye benzemeyen, Luz Marina'nın ilerdeki muhtemel eşi genç Macmilan'da hem kararlılık, hem de kafa, yani adamı adam eden şeyler, var gibi görünüyordu. "Size katılıyorum Don Herman," dedi. "Fakat sadece hâlâ konuşabildiğiniz için size katılı-

yorum. Oradaki arkadaşlarımızın çoğunun aksine. Bir adam hem içip hem düşünebilmeli. Genç adamlardan sadece siz bunu başarabildiğinize göre söyleyin bana: Benim, latifundia kurma fikrime ne diyorsunuz?"

"Büyük çiftlikler yani?"

"Evet. Büyük çiftlikler; verimi yükseltmek için tek bir cins ürün dikilmiş büyük tarlalar. Ben, yöneticileri en iyi gençler arasından seçip; her birine yöneteceği büyük bir bölge, bir arsa ve burayı idare edecek sayıda rençber verip; istediği gibi yönetmesine izin vermeyi düşünüyorum. Bu şekilde daha çok yiyecek üretilecektir. Şantiye'deki fazlalık nüfus burada çalıştırılarak, bağımsızlık ve yeni koloniler söylentileri engellenecek ve denetim altında tutulacak. Ve Şehir Adamları'nın bir sonraki nesline birkaç tane daha arazi sahibi eklenmiş olacak. Kuvvetli olabilmek için yeterince uzun bir süredir birlikteliğimizi koruduk. Senin de dediğin gibi, yayılmamızın, özgürlüğümüzü kullanmamızın ve bize ait olan bu zengin gezegenin efendileri olmamızın zamanı geldi."

Herman Macmilan gülümseyerek dinledi. Biçimli dudaklarında neredeyse sürekli bir tebessüm vardı.

"Fena fikir değil," dedi. "Hiç de fena fikir değil. Senhor Konsey Üyesi."

Falco o büyüklük taslayan edasıyla baş ağrıtmaya devam etti çünkü Herman Macmilan'ın işine yarayacak bir adam olduğuna karar vermişti.

"Bunu bir düşün," dedi. "Kendin için düşün." Genç Macmilan'ın da tam bunu yaptığını biliyordu. "Bir arazi sahibi olmaya ne dersin Don Herman? Küçük bir... neydi o sözcük, eski bir sözcük..."

"Krallık," diye yardım etti yaşlı Burnier.

"Evet. Kendin için küçük bir krallık. Nasıl geldi bu fikir sana?" Falco gururunu okşayarak konuşuyordu ve Herman Macmilan da kasılıyordu. Kendini bir şey zanneden insanlarda, diye düşündü Falco, her zaman için kendini biraz daha fazla bir şey zannetmeye yer vardır.

"Fena değil," dedi Macmilan, başını düşünceli düşünceli sallayarak.

"Bu planı yürürlüğe koyabilmek için hem akla, hem de sizin gibi genç erkeklerin dinçliğine ihtiyacımız var. Yeni bir çiftlik arazisi açmak her zaman yavaş ilerleyen bir iş olmuştur. Büyük alanları çabuk temizlemenin tek yolu zorunlu hizmettir. Eğer Şantiye'deki bu huzursuzluk devam ederse, elimizde zorunlu hizmet ile cezalandırabileceğimiz bir sürü asi rençber olacak. Fakat onlarda laftan başka bir şey olmadığı için, zorlamak zorunda kalabiliriz, onları dövüştürebilmek için kırbaçlarımızı şaklatmak zorunda kalabiliriz, onları isyana zorlamak zorunda kalabiliriz, anlatabildim mi? Bu tür bir eylem sana nasıl geliyor?"

"Benim için bir zevk senhor. Burada hayat çok sıkıcı. Bizim istediğimiz hareket."

Hareket, diye düşündü Falco, benim de istediğim şey. Sözde alçakgönüllülük gösteren bu genç adamın dişlerini eline vermek isterdim. Ama ileride işime yarayacak, onu kullanıp gülümseyeceğim.

"İşte ben de bunu duymak istiyordum! Dinle Don Herman. Senin genç erkekler üzerinde bir etkin var – Allah vergisi bir liderlik kabiliyeti. Şimdi bana bu konuda ne düşündüğünü söyle. Nizami muhafızlarımız yeterince sadık, ama onlar basit insanlar, akılları Şantiyeliler'in oyunlarıyla çabucak karışacak aptal adamlar. Bizim onları idare edecek cesur, akıllı ve adam gibi yönetilen bir bölük seçkin askere, genç aristokratlara ihtiyacımız var. Dünyadaki cesur atalarımız gibi dövüşmesini seven adamlara. Ne dersin, böyle bir bölük bir araya getirilip eğitilebilir mi? Bu konuda ne yapmamız gerekir sence?"

"Bütün ihtiyacınız olan, bir lider," dedi Herman Macmilan tereddüt etmeden. "Ben öyle bir grubu bir, iki haftada eğitebilirim."

O geceden sonra genç Macmilan, Konsey Üyesi'yle konuşmak için Casa Falco'ya sık sık, günde en az bir kere gelen bir ziyaret-

çi oldu. Luz ne zaman evin ön tarafında olsa, Macmilan da orada oluyor gibiydi; Luz da ondan kurtulabilmek için kendi odasında, tavan arasında veya bahçe oturma odasında daha çok vakit geçirmeye başladı. Hep Herman Macmilan'dan kaçındı; ondan hoşlanmadığı için değil, o kadar yakışıklı birinden hoşlanmamak mümkün değildi ama Luz ile Herman'ı birbirlerine tek bir söz söylerken bile gören herkesin, "Ah, yakında evlenirler," diye düşünüp, bunu söylediğini bilmek utanç vericiydi. İstese de istemese de Macmilan evlilik düşüncesini de beraberinde taşıyor, onun da bu konuda düşünmesine neden oluyordu; ve bu konuyu düşünmek istemediği için kız onun karşısında hep çok utangaç oluyordu. Son günlerde yine aynı şeyler oluyordu; sadece, onu her gün, evin alışılmış bir parçası olarak görmeye başlayalı –bu son derece üzücü bir şey olsa da– insanın çok yakışıklı birini sevemeyebileceğine karar vermişti.

Macmilan, arkadaki oturma odasına kapıyı çalmadan girdi, kapıda durdu; kemeriyle iyice sıkılmış tüniği içinde zarif ve güçlü bir vücudu vardı; çevresine evin arka bölümünün inşa edilmiş olduğu büyük iç avlu içindeki, içeri doğru bakan bu odayı inceledi. Bahçe kapıları açık duruyor, avlunun yürüyüş yollarına ve çalılarına düşen ince, yumuşak yağmurun sesi odayı sükûnetle dolduruyordu. "Demek ki saklandığın yer burasıymış," dedi.

Adam kapıda belirdiğinde Luz ayağa kalkmıştı. Koyu renkli ev dokuması bir etek ve loş ışıkta parlayan beyaz bir bluz giyiyordu. Arkasında, gölgeler içinde iplik eğiren başka bir kadın oturuyordu.

"Hep burada saklanıyorsun ha?" diye tekrarladı Herman. Belki davet edilmeyi beklediğinden, belki de kapı eşiğinde çerçevelenmiş dramatik varlığının bilincinde olduğundan, odanın içine girmedi.

"Tünaydın, Don Herman. Babamı mı arıyordunuz?"

"Daha şimdi onunla konuşuyordum."

Luz başıyla onayladı. Herman ile babasının son zamanlarda ne hakkında konuştuklarını merak ettiği halde, bunu sormaya-

caktı elbette. Genç adam odaya girip, Luz'a iyi huylu tebessümüyle bakarak önünde durdu. Elini uzatarak kızın elini aldı, dudaklarına götürdü ve öptü. Luz, rahatsızlık dolu bir kasılmayla elini çekti. "Bu çok aptalca bir âdet," dedi arkasını dönerek.

"Bütün âdetler aptalcadır. Ama yaşlılar bunlarsız yapamıyor, hı ne dersin? Dünya yıkılacak sanıyorlar. El öpmeler, eğilip selam vermeler, senhor falanca, senhor filanca, Eski Dünya'da yapıldığı gibi, tarih, kitaplar, safsata... Ee!"

Luz kendini tutamayıp güldü. Kendi yaşamında son derece fazla olan, can sıkıcı bir biçimde büyüyen şeyleri Herman'ın saçmalık diye süpürüp atıvermesini duymak hoştu.

"Kara Muhafızlar iyi gidiyor," dedi. "Gelip bizi çalışırken görmen lazım. Yarın sabah gel."

"Ne 'Kara Muhafızı'?" diye sordu kız hor görerek. Oturup işini, Eva'nın beklediği dördüncü çocuğu için hazırladığı güzel bir dikiş parçasını eline aldı. Herman'ın sorunu buydu; insan ona bir kez gülümsedi mi, veya normal bir şeyler söyledi mi, ya da onu takdir eder gibi oldu mu, hemen dalardı, avantajlarını zorlardı ve insanın onu hemen küçümsemesi gerekirdi.

"Benim küçük ordum," diye cevap verdi. "O ne?" Hasır kanepede kızın yanına oturdu. Onun iri bedeni ile kızın narin bedeni için yeterli yer yoktu. Kız eteğini onun altından çekip çıkarttı. "Bebek başlığı," dedi kız, kalkmaya başlayan sinirlerine hâkim olmaya çalışarak. "Evita'nın bebeğine."

"Ah Tanrım, evet, o kız da amma doğurgan! Aldo da hiç boşa atmıyor. Evli adamları Muhafızlar'a almıyoruz. Çok iyi bir takım oldular. Gelip onları görmen lazım."

Luz mikroskopik bir nakış düğümü attı ama cevap vermedi.

"Gidip topraklarıma baktım. O yüzden dün gelemedim."

"Hiç fark etmedim," dedi Luz.

"Kendi yerimi seçiyordum. Değirmen Dere'de bir vadi. Bir temizlendi mi çok iyi toprak. Evim tepeye yapılacak. Yeri hemen gözümde canlandı. Büyük bir ev, bunun gibi ama daha büyük, iki katlı ve çepeçevre verandalı. Ambarları, demirhanesi falan.

Sonra, aşağıda vadide, dereye yakın bir yerde rençberlerin kulübeleri, onlara yukarıdan bakabileceğim bir yerde. Vadinin dibinde, derenin taştığı yerlerdeki bataklıklarda bataklık pirinci. Tepe tarafında meyve bahçeleri – ağaçipeği ve meyveler. Ormanın bir kısmını keseceğim, bir kısmını da daman avı için alıkoyacağım. Çok güzel bir yer olacak, bir krallık. Bir daha oraya gittiğimde sen de gel benimle de gör. Casa Macmilan'dan binek arabasını yollarım. Orası bir kadının yürüyemeyeceği kadar uzak. Görmen lazım."

"Ne için?"

"Beğeneceksin," dedi Herman kendinden kesinlikle emin bir halde. "Öyle bir yerin olmasına ne dersin? Gözünün gördüğü her şeye sahip olmaya. Büyük bir ev, bir sürü hizmetkâr. Kendi krallığın."

"Kadınlar kral değildir," dedi Luz. Başını bir ilmiğin üzerine eğdi. Işık dikiş dikmek için gerçekten de çok azdı fakat bu ona Herman'a bakmamak için bir gerekçe oluşturuyordu. Herman ona bakmaya, dik dik bakmaya devam etti, yüzü dikkatli ve ifadesiz; gözleri her zamankinden daha kara görünüyordu ve gülmeyi bırakmıştı. Fakat birdenbire ağzı açıldı ve güldü, "Ha, ha!" – o kadar büyük bir adamdan, küçücük bir kahkaha. "Hayır. Yine de kadınların istediklerini elde etme yöntemleri vardır, öyle değil mi benim minik Luz'um?"

Kız dikmeye devam etti; cevap vermedi.

Herman yüzünü kızınkine yaklaştırarak fısıldadı, "Yaşlı kadından kurtul."

"Ne dedin?" diye sordu Luz, normal sesiyle.

"Ondan kurtul," diye tekrarladı Herman, hafif bir baş hareketiyle.

Luz iğnesini dikkatlice mahfazasına sapladı, dikişini katladı ve ayağa kalktı. "Beni mazur görün Don Herman. Gidip aşçıyla konuşmam gerekiyor," dedi ve dışarı çıktı. Diğer kadın oturmaya devam etti, iplik eğirerek. Herman bir dakika kadar, dudaklarını ısırarak oturdu; gülümsedi, ayağa kalktı ve başparmakları

belinde, ağır ağır dışarı çıktı.

Bir çeyrek saat sonra Luz çıkmış olduğu kapıdan içeriye bakarak Herman Macmilan falan görmeyince tekrar içeri girdi. "Şu budala," dedi ve yere tükürdü.

"Çok hoş görünüşlü," dedi Vera son bir parça ağaçipeğini tiftikleyip ince ve düzgün bir iplik olacak şekilde büküp, dolu iği tekrar kucağına koyarak.

"Çok," dedi Luz. Üzerinde çalıştığı, güzelce katlanmış bebek başlığını eline alarak baktı, bir top gibi büzdü ve odanın öbür tarafına fırlattı. "S.ktir!" dedi.

"Onun seninle konuşma şekli seni kızdırıyor," dedi Vera, yarı yarıya sorgular gibi.

"Konuşma şekli, görünüşü, oturma şekli, hali tavrı... öf! Benim küçük ordum, benim büyük evim, benim hizmetkârlarım, benim rençberlerim, benim minik Luz'um. Eğer erkek olsaydım, dişleri dökülünceye kadar kafasını duvara çarpar dururdum."

Vera güldü. Pek sık gülmezdi; genellikle şaşırdığı zaman gülerdi. "Hayır, yapamazdın!"

"Yapardım. Onu öldürürdüm."

"Yo. Yo. Yapmazdın. Çünkü eğer bir erkek olsaydın, en az onun kadar, belki de ondan daha kuvvetli olduğunu bilecektin ve bunu kanıtlamana gerek kalmayacaktı. Sorun kadın olmaktan kaynaklanıyor, burada; sana her zaman zayıf olduğunu söyledikleri ve seni inandırdıkları bu yerde. Güney Vadiler'in, bir kadının yürüyemeyeceği kadar uzakta olduğunu söylemesi çok komikti! Alt tarafı yirmi kilometre kadar bir yer!"

"Ben hiç o kadar uzun yol yürümedim. Büyük bir ihtimalle yarısı kadar bile yürümedim."

"İşte benim demek istediğim de bu. Sana zayıf ve aciz olduğunu söylüyorlar. Ve eğer buna inanırsan deliriyorsun ve insanlara acı vermek istiyorsun."

"Evet, öyle istiyorum," dedi Luz dönüp Vera'yla yüzleşerek. "İnsanlara acı vermek istiyorum. Bunu istiyorum ve büyük bir ihtimalle yapacağım da."

Vera kıpırdamadan, kıza bakarak oturdu. "Evet." Daha ciddi konuştu. "Eğer öyle bir adamla evlenip onun hayatını yaşarsan, o zaman bu konuda sana katılırım. İnsanlara acı vermek istemesen de bunu yaparsın."

Luz kadının bakışına karşılık verdi. "Bu çok kötü bir şey," dedi sonunda. "Kötü bir şey! Öyle söylemek. Hiç seçeneğim yokmuş, insanlara acı verecekmişim demek, ne istersem isteyeyim, o bile fark etmez, demek."

"Elbette ki fark eder ne istediğin."

"Fark etmez. Bütün mesele de bu."

"Fark eder. Ve bütün mesele de bu. Sen seçersin. Bir seçim yapıp yapmayacağını ancak sen kendin seçebilirsin."

Luz bir dakika daha orada durdu, hâlâ doğrudan kadına bakıyordu. Yanakları hâlâ hiddetten al al yanıyordu fakat kaşları bir çizgi halinde inmemişti; ya şaşırmış, ya korkmuş, ya da önünde hiç beklemediği bir şey gelişmiş gibi havaya kalkmıştı kaşları.

Kararsız bir halde hareket etmeye başladı, sonra açık kapıdan, evin göbeğindeki avluya çıktı.

İnce ince yağan yağmurun yüzüne teması yumuşaktı.

Avlunun orta yerindeki küçük havuza düşen yağmur damlaları, her biri dışa doğru, anlık, kaçınılmaz bir hareketle ilerleyip iç içe geçen narin halkalar yaratıyordu; boz taştan yapılmış yuvarlak havuz içindeki suyun yüzeyinde bitip tükenmeyen, çabuk çabuk ilerleyen berrak halkaların ürpertisi.

Avlunun etrafında, ev duvarları ve kepenkli pencereler yükseliyordu sessizce. Avlu, evin bir iç odasına benziyordu, kuşatılmış, korunaklı. Fakat tavanı kaldırılmış bir oda. İçine yağmurun yağdığı bir oda.

Luz'un kolları ıslanmış ve soğumuştu. Tüyleri ürperdi. Kapıya, Vera'nın oturduğu odaya geri döndü.

Vera ile ışığın arasında durdu ve kaba, alçak bir sesle, "Benim babam nasıl bir adam?" dedi.

Bir duraksama oldu. "Bunu bana sorman doğru mu şimdi?

Veya benim sana cevap vermem? Şey, sanırım doğru. Ne diyebilirim ki? Kuvvetli. Bir kral, gerçek bir kral."

"Bu sadece bir sözcük, ne demek olduğunu bilmiyorum."

"Bizim eski öykülerimiz vardır – kaplana binen kralın oğlu... İşte demek istediğim ruhu güçlü, gönlü büyük. Fakat bir kez bir adam, bütün yaşamı boyunca daha yüksek ve daha dayanıklı yaptığı duvarların içine hapsolunca, işte belki o zaman hiçbir güç yeterli olmaz. Dışarı çıkamaz."

Luz odayı boydan boya geçti, sandalyenin altına fırlattığı bebek başlığını almak için eğildi ve bir yandan yarı yarıya işlenmiş küçük kumaş parçasını eliyle düzelterek, sırtı Vera'ya dönük ayağa kalktı.

"Ben de," dedi.

"Oo, yo, yo," dedi yaşlı kadın hararetle. "Sen onunla birlikte duvarların içinde değilsin! O seni korumuyor – sen onu koruyorsun. Rüzgâr estiğinde onun üzerine esmiyor da onun babalarının inşa etmiş olduğu, bilinmeyene karşı bir kale, bir korunak olarak yapılmış bu Şehir'in surları ve çatısı üzerine esiyor. Ve sen bu Şehir'in bir parçasısın, onun çatısının ve duvarlarının, evinin, Casa Falco'nun bir parçasısın. Onun unvanları, Senhor, Konsey Üyesi, Patron da öyle. Emir verebildiği bütün hizmetkârları, muhafızları, bütün erkekler ve kadınlar da öyle. Onlar hepsi onun evinin bir parçası, rüzgârı dışarıda tutmaya yarayan duvarlar onlar. Ne demek istediğimi anlıyor musun? Çok aptalca anlatıyorum. Nasıl anlatacağımı bilemiyorum. Demek istediğim şu, ben babanın büyük bir adam olması gereken bir insan olduğuna inanıyordum fakat o büyük bir hata yaptı. Hiç dışarı, yağmura çıkmadı."

Vera, loş ışıkta görebilmek için dikkatle bakarak iğ ile eğirmiş olduğu ipliği çileye sarmaya başladı. "O yüzden de, kendisine bir zarar gelmemesi için, kendisini üzmemek için, en çok sevdiği insanlara haksızlık ediyor. Ve sonra bunu görüyor, sonuç olarak bu da onu üzüyor."

"Onu mu üzüyor?" dedi kız kızgınlıkla.

"Ah, bu anne ve babalarımız hakkında öğrendiğimiz en son şeydir. En son şey, çünkü bir kez bunu öğrendik mi onlar artık bizim anne ve babamız olmaktan çıkar da bizim gibi birer insan olurlar..."

Luz hasır sedire oturdu; bebek başlığını iki parmağıyla düzeltmeye devam ederek dizleri üzerine koydu. Epey bir süre sonra, "Buraya geldiğin için çok mutluyum Vera," dedi.

Vera gülümseyerek ipliği sarmaya devam etti.

"Sana yardım edeyim."

Dizleri üzerine çöküp, Vera düzgün sarabilsin diye ipliği iğden çözmeye başladı; "öyle söylemem çok aptalcaydı. Ailenin yanına dönmek istersin, burada hapistesin," dedi.

"Çok hoş bir hapis! Ayrıca benim bir ailem de yok. Elbette geri dönmek istiyorum. İstediğim gibi gelip gitmek."

"Hiç evlenmedin mi?"

"Yapacak daha başka şeyler vardı," dedi Vera gülümseyerek ve sakin bir sesle.

"Yapacak daha başka şeyler mi? Bizim için yapabilecek başka bir şey yok."

"Yok mu?"

"Eğer evlenmezsen, yaşlı bir kızkurusu olursun. Başka kadınların bebeklerine başlıklar yaparsın. Aşçıya balık çorbası yapmasını söylersin. Sana gülerler."

"Bundan korkuyor musun, yani sana gülmelerinden?"

"Evet. Hem de çok." Luz bir süre, iğin sapına takılmış bir parça ipliği kurtarmakla uğraştı. "Aptal insanların gülüp gülmemesi umurumda değil," dedi daha alçak bir sesle. "Ama azarlanmaktan hoşlanmıyorum. Ve azarlanmayı hak edeceğim. Çünkü kadın olabilmek cesaret isteyen bir iş, en az erkek olmak kadar. Gerçek anlamında evlenmek, çocuk doğurmak ve onları yetiştirmek cesaret isteyen bir şey."

Vera onun yüzünü izledi. "Evet. Öyle. Büyük cesaret. Ama yine de, bu senin tek seçeneğin mi – ya evlilik ve analık, ya da hiçbir şey?"

"Başka ne var ki, bir kadın için? Başka neyin önemi var ki?"

Vera, açık duran kapılardan gri renkli avluya bakmak için biraz yan döndü. Bir iç çekti; gayri ihtiyari alınan derin bir nefes.

"Bir çocuğum olsun, çok istedim," dedi. "Ama anlarsın ya, başka şeyler vardı... önemli şeyler." Belli belirsiz gülümsedi. "A evet, bu bir seçenek. Ama tek seçenek değil. İnsan hem bir anne, hem de bir sürü şey daha olabilir onun yanı sıra. İnsan tek bir şeyden fazlasını yapabilir. İsterse ve şansı varsa... Benim şansım yaver gitmedi, ya da belki de ben çok inatçıydım, yanlış bir seçim yaptım. Ben bazı şeylerden fedakârlık edemiyorum, bilmem anlatabiliyor muyum? Ben kalbimi... kalbini başkasına vermiş bir adama verdim. Saşa'ydı – Alexander Shults, Lev'in babası. Ah, çok önceydi bunlar, daha sen doğmadan. İşte böylece o evlendi ve ben de yapabildiğim işi yapmaya devam ettim, çünkü işim beni ilgilendiriyordu ama beni ilgilendiren başka bir adam yoktu. Ama eğer evlenseydim bile, bütün yaşamım boyunca arka odada oturmak zorunda mı kalacaktım? Biliyor musun, eğer bizler, ister bebekli, ister bebeksiz arka odada oturup dünyanın geri kalanını erkeklere bırakırsak, o zaman tabii ki erkekler her şeyi yapacaklar, her şey olacaklardır. Neden olsunlar? Onlar insan ırkının sadece yarısı. Bütün işleri onlara bırakmak adil olmaz. Ne onlar için, ne de bizim için adil olur. Sonra," ve yüzündeki tebessüm daha da yayıldı, "ben erkekleri çok seviyorum ama bazen... çok aptal oluyorlar, bir sürü teorileri oluyor... Sadece düz bir çizgide ilerliyorlar ve hiç durmuyorlar. Böyle yapmak çok tehlikeli. Her şeyi erkeklere bırakmak çok tehlikeli biliyor musun. Eve dönmek, en azından bir ziyaret etmek istememin nedenlerinden biri de bu. Bütün o teorileriyle Elia'nın ve bütün o idealleriyle benim sevgili Lev'imin neler yaptıklarını öğrenmek. Çok hızlı ve fazlasıyla doğrudan gidip bizi kurtulamayacağımız bir noktaya, bir tuzağa sürüklemelerinden endişeleniyorum. Bak şimdi, bana öyle geliyor ki erkeklerin zayıf ve tehlikeli oldukları nokta, kibirleri. Kadının bir merkezi vardır, bir merkezdir kadın. Ama erkekler öyle değil, onlar erişmektir, uzanmaktır. O

yüzden uzanırlar ve bir şeyler koparırlar, bunları etraflarına istif ederler ve 'ben buyum, ben şuyum, bu benim, şu da benim, benim ben olduğumu size kanıtlayacağım', derler. Ve bunu kanıtlayayım derken de bir çuval inciri berbat ederler. Baban için söylemeye çalıştığım da buydu. Sadece Luis Falco olabilseydi. Bu oldukça yeterli olurdu. Ama hayır, o Patron, Konsey Üyesi, Baba filan olmak zorunda. Ne büyük bir kayıp! Ve Lev, o da korkunç derecede kibirli, belki de aynı şekilde. Yüce bir gönlü var ama merkezi nerede bilemiyor. Ah onunla konuşmak isterdim, bir on dakikacık, emin olmak için..." Vera uzun süredir ipliğini sarmayı unutmuştu; başını üzgün üzgün salladı ve elindeki çileye, dalıp gitmiş bir ifadeyle baktı.

"Git o halde," dedi Luz alçak bir sesle.

Vera biraz aklı karışmış gibi baktı.

"Kasabaya geri git. Bu gece. Ben seni dışarı çıkartırım. Ve yarın da babama söylerim, ben yaptım diye. Ben de bir şeyler yapabilirim – burada oturup dikiş dikip, küfür edip, o aptal Macmilan'ı dinlemekten başka bir şeyler!"

Kıvrak, dinç ve kendine hâkim bir biçimde ayağa fırladı kız ve hâlâ oturmakta olan ve büzüşmüş gibi görünen Vera'nın önünde durdu.

"Ben söz verdim Luz Marina."

"Ne önemi var ki?"

"Eğer doğru konuşmazsam, doğruyu da arayamam," diye cevapladı Vera sert bir sesle.

Birbirlerine uzun uzun baktılar, ikisinin de yüzü asık.

"Benim hiç çocuğum yok," dedi Vera, "ve senin de annen yok. Eğer elimden gelirse çocuğum, sana yardım edeceğim. Ama bu şekilde değil. Ben verdiğim sözleri tutarım."

"Ben hiç söz vermem," dedi Luz.

Bir tutam ipliği iğden kurtardı, Vera da çileye sardı.

6

KIRBAÇ UÇLARI kapılarda şaklıyordu. Adamların sesleri çınlıyordu; aşağıda, Dere Çiftlik'in orada birisi bağırıyor veya çığlık atıyordu. Köylüler, duman kokulu, soğuk siste birbirlerine yanaşmış duruyorlardı; daha tan vakti değildi, evler ve yüzler sis ile karanlıkta kayboluyordu. Küçük evlerin içinde, ebeveynlerinin korku ve şaşkınlığından ürken çocuklar, çığlık çığlığa bağırıyordu. İnsanlar giysilerini bulmak ve çocukları susturabilmek için lambaları yakmaya çalışıyordu. Silahsızlar arasında silahlı, çıplaklar arasında giyinik olan Şehir muhafızları kapıları açıyor, evlerin sıcak ve karanlık iç kısımlarına dalıyor, birbirlerine ve köylülere emirler yağdırıyor, erkekleri bir yana, kadınları bir yana ittiriyorlardı; komutanlarının, böyle karanlık içinde, evlerin ve köyün sokaklarında birikmekte olan kalabalığın arasında dağılmış muhafızları üzerinde hiçbir denetimi olamazdı; vahşilik heyecanının, cinayet ve tecavüz aşırılığına dönüşmesini engelleyen tek şey köylülerin uysallıklarıydı. Sözel olarak itiraz ettiler, tartıştılar, sorguladılar ama çoğu tutuklandıklarını zannettikleri ve hepsi de Toplantı Evi'nde tutuklanmaya karşı koymamayı kararlaştırdığı için muhafızların emirlerine ellerinden geldiğince çabuk uydular; emirleri –yetişkin erkekler sokağa, kadınlar ve çocuklar evlere– anladıkları zaman bu bilgiyi can-ı gönülden ve net bir biçimde diğerlerine ilettiler; böylece çılgına dönmüş komutan bir de baktı ki tutukluları kendi kendilerini toparlıyor. Yirmi kişilik kadar bir grup oluşur oluşmaz, biri asker tüfeğiyle silahlanmış

dört muhafıza onları köyün dışına götürmesini söyledi. Yayla Köyü'nden bu şekilde iki grup yollanmıştı; dördüncü grup Güney Köyü'nde toplanıyordu ki Lev geldi. Lyons'un karısı Rosa, Yayla'dan Shantih'e kaçmış, yorgun argın Shultslar'ın kapısını çalmıştı nefes nefese. "Erkekleri topluyorlar, muhafızlar, bütün erkekleri topluyorlar." Lev hemen yola koyulmuştu, tek başına, Kasaba'nın gerisini uyandırmak için Saşa'yı geride bırakarak. Üç kilometrelik yolu koşmaktan nefes nefese köye geldiğinde sis inceliyor ve aydınlanıyordu; tarlalardan geçerek grubun başına doğru koşarken, Güney Yolu'ndaki köylülerin ve muhafızların figürleri, bu yarım-ışıkta garip bir biçimde büyüyordu. Yarı toplanmış, yarı dağınık sıranın başındaki adamın önünde durdu. "Neler oluyor?"

"İşçi sevkiyatı. Öbürleriyle birlikte sıraya gir."

Lev muhafızı tanıyordu, Huri adında uzun boylu bir tip; bir yıl kadar okulda birlikte okumuşlardı. Güneyyeli ile Shantihli diğer kızlar Huri'den korkardı çünkü eline geçen her fırsatta onları koridorda kıstırıp ellemek isterdi.

"Sıraya gir," diye tekrarladı Huri ve tüfeğini kaldırarak namlusunun ucunu Lev'in göğsüne dayadı. O da en az Lev kadar hızlı nefes alıp veriyordu ve gözleri faltaşı gibi açılmıştı; Lev'in soluk soluğa çıkan nefesinin tüfeğin namlusunu indirip kaldırışını seyrederken kesik bir kahkahaya benzeyen bir şeyler çıktı ağzından. "Bunlardan birinin patladığını hiç duydun mu arkadaş? Çok yüksek, çok yüksek ses, halkaağaç tohumu gibi..." Tüfeği Lev'in kaburga kemiklerine daha da çok bastırdı, sonra aniden tüfeği havaya doğrulttu ve ateş etti.

Korkunç ses ile afallayan Lev arkaya doğru sendeledi ve bakakaldı. Huri'nin yüzü ölü gibi bembeyaz kesilmişti; o da, kabaca yapılmış tüfeğin geri tepmesinden sarsılmış olarak birkaç saniye için kalakaldı.

Lev'in arkasındaki köylüler, onun vurulduğunu düşünüp kabararak ilerlediler, diğer muhafızlar da bağırarak ve küfrederek onlarla birlikte koştu; siste garip bir şekilde titreyen uzun kırbaç-

lar açılarak şaklatıldı. "Benim bir şeyim yok," dedi Lev. Sesi, başının içinden bir yerlerden, cılız ve uzaktan geliyormuş gibi çıktı. "Benim bir şeyim yok!" diye bağırdı elinden geldiğince yüksek sesle. Huri'nin de bağırdığını duydu; bir köylünün yüzünün tam ortasına bir kırbaç darbesi yediğini gördü. "Sıranıza geri dönün!" O da köylüler grubuna katıldı; herkes birbirine yaklaştı, sonra, muhafızların sözlerini dinleyerek ikili üçlü sıralar halinde dizilip kaba yolda güneye doğru yürümeye başladılar.

"Neden güneye gidiyoruz? Bu Şehir Yolu değil, neden güneye gidiyoruz?" dedi yanında duran, on sekiz yaşlarında bir oğlan, bölük pörçük bir fısıltıyla.

"Bu bir işçi sevkiyatı," dedi Lev. "Bir çeşit iş. Kaç kişi topladılar?" Kulaklarını çınlatıp duran sersemliği üzerinden atabilmek için başını salladı.

"Bizim vadideki bütün adamları. Neden gitmemiz gerekiyor?"

"Diğerlerini geri getirebilmek için. Hep birlikte olduğumuzda, birlikte hareket etmeye başlayabiliriz. Her şey düzelecek. Kimsenin canı yandı mı?"

"Bilmiyorum."

"Her şey düzelecek. Birbirinize sıkı sarılın," diye fısıldadı Lev, ne dediğini bilmeden. Kırbaçlanan adamın yanına gelinceye kadar diğerlerinden geride kaldı. Adam kollarını gözlerine bastırmış gidiyor, başka bir adam da onun omuzlarından tutmuş yol gösteriyordu; sıranın en sonundaydılar; buzlu siste belli belirsiz görülen bir muhafız onları izliyordu.

"Görebiliyor musun?"

"Bilmiyorum," dedi adam, kolunu yüzüne bastırarak. Beyaz saçları kabarmış, sorguç gibi duruyordu: Üzerinde pijama üstü ve pantolon vardı, ayakları da çıplaktı; yolun çamuru ve taşları üzerinde sürünen ve takılan iri çıplak ayakları ilginç bir biçimde çocuksu görünüyordu.

"Kolunu çek Pamplona," dedi diğer adam endişeyle. "Çek de bakabilelim."

Arkalarından gelen muhafız bir şeyler bağırdı; daha hızlı gitmeleri için bir emir ya da bir tehdit.

Pamplona kolunu indirdi. Her iki gözü de kapalıydı; birine bir şey olmamıştı; diğeri, kırbaç ucunun, kaşından burnunun kemerine kadar açmış olduğu kanayan uzun bir kırbaç yarası içinde kaybolmuştu. "Acıyor," dedi. "Ne var? Göremiyorum, gözümde bir şey var. Lyons? Sen misin? Eve gitmek istiyorum."

Güney Vadisi'ndeki yeni topraklarda yapılacak çalışmaları başlatmak için köylerden ve Shantih'in güneyi ile batısında uzanan civar çiftliklerden yüzden fazla adam toplanmıştı. Buraya, Değirmen Dere üzerindeki sis, kıvrım kıvrım şeritler halinde kalkarken, sabahın ortalarına doğru vardılar. Güney Yolu üzerine, Shantih'ten gelecek baş belalarının, zorla çalıştırılan işçilere katılmalarını engellemek için birkaç muhafız yerleştirilmişti. Aletler dağıtıldı, çapalar, kazmalar, bağ bıçakları; her birinin başına kırbaçlı ve tüfekli bir muhafızın verildiği dört, beş kişilik gruplar halinde ayrıldılar. Ne işçiler, ne de otuz muhafız için bir baraka veya bir sığınak yapılmıştı. Akşam çöktüğünde, ıslak odundan kamp ateşi yakarak, ıslak toprak üzerine yattılar. Yiyecek sağlanmıştı ama ekmek ıslanmış olduğu için çoğu bir topak hamura dönüşmüştü. Muhafızlar kendi aralarında acı acı homurdandılar. Köylüler inatla konuştular. İlk başlarda, operasyonun başındaki subay Komutan Eden, bir şeyler tasarlamalarından korkarak konuşmalarını yasaklamaya çalıştı; sonra bir grubun, gece kaçmayı düşünen başka bir grupla tartıştığını fark edince konuşmalarına izin verdi. Karanlıkta birer ikişer sıvışmalarına hiçbir şekilde engel olamazdı; muhafızlar ellerinde tüfeklerle etrafa yerleştirilmişlerdi ama karanlıkta görmeleri mümkün değildi, yağmurda parlak ateşler yakma olanakları da yoktu ve kendilerine emredilmiş olduğu gibi "etrafı çevrili bir alan" da kuramamışlardı. Köylüler toprakların temizlenmesi işinde canla başla çalışmışlar ama çalı çırpıdan çit veya siper türü bir şey yapmaya gelince beceriksiz ve aptal oldukları çıkmıştı ortaya; kendi adamları da böyle bir işi yapmak için silahlarını yere bırakamazlardı.

Komutan Eden adamlarına nöbet üstüne nöbet verdi; kendisi de o gece uyumadı.

Sabah hepsi, hem adamları, hem de köylüler hâlâ orada gibi görünüyorlardı; herkes sisli soğukta yavaş hareket ediyordu, ateş yakarak, iyi kötü bir kahvaltı pişirip servisini yapmak saatler aldı. Sonra aletleri yeniden dağıtmak zorundaydılar; uzun çapalar, çelikten eğri bağ bıçakları, kazmalar, palalar. Bu aletlerle silahlanmış yüz yirmi adam, kırbaç ve tüfeklerle silahlanmış otuz adama karşı. Rahatlıkla yapabilecekleri şeyi görmüyorlar mıydı? Komutan Eden'in gördüklerine inanamayan bakışları altında köylüer alet yığınının yanından sırayla geçerek, aynı bir gün önceki gibi, ihtiyaçları olan şeyleri alıyor ve tekrar bayırdan aşağı dereye doğru fundalıkları, çalıları temizleme işine koyuluyorlardı. Canla başla ve iyi çalışmışlardı; bu tür işi iyi biliyorlardı; muhafızların emirlerine pek aldırış etmeden kendi aralarında takımlara ayrılmış, en ağır işleri nöbetleşe yapıyorlardı. Muhafızların çoğu sıkılmış, üşümüş ve kendilerini fazlalık hissediyor gibi görünüyorlar, aslında gerçekten böyle hissediyorlardı; ruh halleri sıkıntılıydı ve köyleri basıp adamları toplamanın kısa ve onları tatmin etmeyen heyecanı geçtiğinden beri de öyleydiler.

Güneş, sabahın geç saatlerinde yüzünü gösterdi ama günün ortasına varıncaya kadar bulutlar kalınlaştı ve yağmur yeniden yağmaya başladı. Komutan Eden yemek molası vermişti – başka bir bozulmuş ekmek azığı; taze erzak ile çadır yapmak ve yere sermek için çadır bezi almaları amacıyla Şehir'e geri göndereceği iki muhafızla konuştuğu sırada Lev onu doğru geldi.

"Aramızdan birinin doktora ihtiyacı var ve ikisi de bu tür bir iş için çok yaşlı." Başı yırtılmış bir gömlekle sarılı oturan Lyons ve beyaz saçlı iki adamla konuşan Pamplona'yı işaret etti. "Onların köylerine geri gönderilmeleri gerekiyor."

Lev'in tavrı, her ne kadar komutanına hitap eden bir ast gibi olmasa da, uygarcaydı. Komutan ona şöyle bir tartarak ama önyargılı olmadan baktı. Huri bir gece evvel bu sırım gibi ufak tefek adamı Şantiye Kasabası'nın elebaşlarından biri olarak göster-

mişti ve ne zaman bir emir verilse veya tehdit savrulsa köylülerin sanki bir işaret bekler gibi hep ona baktıkları da ortadaydı. Bu işareti nasıl aldıklarını bilemiyordu komutan, çünkü Lev'in kendisinin onlara bir emir verdiğini görmemişti; ama eğer oğlan bir çeşit liderse, Komutan Eden onunla, o şekilde başa çıkmaya hazırdı. Komutan için, bu durumdaki en sinir bozucu unsur her şeyin plansız oluşuydu. Yetkili kişi oydu, ama yine de bu adamların ve kendi adamlarının ona verdiklerinden fazla bir otoritesi yoktu. Kendi adamları, en iyi ihtimalle geçinilmesi zor insanlardı; şimdi de kendilerini kötüye kullanılmış gibi hissediyorlardı ve sinirliydiler. Şantiyeliler ise bilinmeyen bir kalabalıktı. Olayları son bir tarttığında, kendi tüfeğinden başka tam anlamıyla güvenebileceği bir şey olmadığını gördü; ve adamlarının dokuzu da silahlıydı.

İster otuza karşı yüz yirmi olsun, ister yüz kırk dokuza karşı bir, tutulacak en akıllıca yol, belli ki bağırıp çağırmadan mantıklı bir sertlik göstermekti. "Sadece bir kırbaç kesiği," dedi genç adama yavaşça. "Birkaç gün çalışmayıp dinlenebilir. Yaşlı adamlar onun yemeğiyle ilgilenip, ekmeklerini kurutup, ateşlere bakabilirler. İş bitinceye kadar kimsenin ayrılmasına izin yok."

"Kesik derin. Eğer bakılmazsa gözünü kaybedecek. Ve ağrısı var. Eve gitmesi gerekiyor."

Komutan düşündü. "Tamam," dedi. "Eğer çalışmayacaksa, gidebilir. Tek başına."

"Yardımsız gidemeyeceği kadar uzak bir yol."

"O halde kalır."

"Taşınması gerekiyor. Ben sedyeyi taşıyacak dört adam bulurum."

Komutan Eden omuzlarını silkerek arkasını döndü.

"Senhor, biz Pamplona'nın sorunu halledilinceye kadar çalışmama kararı aldık."

Komutan Lev'in yüzüne bakmak için tekrar geri döndü, sabırsızca değil ama sabit bir bakışla baktı. "'Karar aldık' da ne demek?"

"Yaşlı adamlarla birlikte geri yollandığında işe geri döneceğiz."

"Ben emirlerimi Konsey'den aldım," dedi komutan, "ve siz de emirlerinizi benden alırsınız. Bunu, bu adamlara anlatmanız lazım."

"Bak," dedi genç adam, hafif bir hararetle ama hiç kızmaksızın, "devam etmeye karar verdik, en azından bir süre için. İş, yapmaya değer, topluluğun çiftlik alanlarına ihtiyacı var; burası bir köy kurmak için güzel bir yer. Ama biz bir emre falan uymuyoruz. Biz sizin zor kullanma tehdidinize, kendimizi ve sizleri yaralanmaktan ve öldürülmekten korumak için boyun eğiyoruz. Fakat şu anda hayatı tehlikede olan kişi oradaki Pamplona ve eğer siz onu kurtarmak için bir şeyler yapmazsanız, biz yapmak zorunda kalacağız. Ve o iki yaşlı adam için de; başlarını sokacak bir yer olmadan onlar da burada kalamaz. Yaşlı Güneş'in mafsal iltihabı var. Onlar eve gönderilinceye kadar biz de işe geri dönemeyeceğiz."

Komutan Eden'in yuvarlak, güneş yanığı yüzü oldukça soldu. Genç Patron Macmilan ona, "Birkaç yüz rençber toparlayıp Değirmen Dere'nin yürüyerek geçilen yerinin batı kıyısını temizlet," demişti; bu sözler de son derece açık sözlerdi, kolay değildi ama erkek işiydi, sonunda bir ödül olan gerçek bir sorumluluk. Ama ortalıklardaki tek sorumlu o gibiydi. Adamları güçbela denetim altında duruyordu ve bu Şantiyeliler de akıl sır ermez insanlardı. İlk başta çok korkmuş, aşırı uysal insanlardı; şimdi de tutmuş ona emirler vermeye çalışıyorlardı. Aslında muhafızlarından korkmuyorlardı, neden konuşarak zaman kaybediyorlardı peki? Eğer o onlardan biri olsaydı, canları cehenneme der, bu sırada elinde bir pala olmasına da dikkat ederdi; bire dörttüler ve ellerinde tüfekleri olan muhafızları yere yatırıp tırmıkla şişleyinceye kadar en fazla on tanesi vurulurdu. Şu davranışlarına bir anlam vermek mümkün değildi ama bu, utanç verici, erkeklere yaraşmayan bir davranıştı. Bu Allahın cezası vahşi doğada, kendi kendine olan saygısını nereden bulup çıkaracaktı? Yağmur ile

kabaran nehir; karmakarışık, sırılsıklam vadi; ekmek olması gereken o bulamaç; ıslanmış tüniğinin sırtına yapıştığı yerde hissettiği ürperti; adamlarının asık suratları; ne yapması gerektiğini söyleyen bu acayip oğlanın sesi; bunların hepsi birden çok fazlaydı. Tüfeğini bir elinden bir eline aldı. "Dinle," dedi. "Sen ve öbürleri hemen işinizin başına geri dönün. Hemen. Yoksa seni bağlatıp Şehir'e, cezaevine gönderirim. İstediğini seç."

Yüksek sesle konuşmamıştı ama diğerlerinin hepsi, muhafızlar ve köylüler çatışmanın farkındaydı. Birçoğu kamp ateşlerinin başından kalktı: düğüm ve küme halinde adamlar, çamur karası, ıslak saçları alınlarının üzerinde düzleşmiş. Etraflarındaki çıplak toprağın, dereye doğru inen sık fundalıkların ve dere kenarındaki pamuk ağaçlarının yaprakları üzerine düşen yağmurun sesi, o ince ve yumuşak engin pıtırtı hariç, sessiz ve uzun bir süre geçti, birkaç saniye, en fazla yarım dakika.

Aynı anda her şeyi; adamlarını, köylüleri, alet yığınını görmeye çalışan komutanın gözleri Lev'in gözleriyle karşılaştı ve takıldı kaldı.

"Sıkıştık kaldık senhor," dedi genç adam, neredeyse bir fısıltıyla. "Şimdi ne olacak?"

"Onlara işlerini yapmalarını söyle."

"Tamam!" dedi Lev ve dönerek, "Rolf, Adi, bir sedir yapmaya başlar mısınız? Sizinle birlikte iki Şehirli Pamplona'yı Shantih'e geri götürecek. Thomas ile Güneş de onlarla birlikte gidecek. Geri kalanlar da işlerinin başına, tamam mı?" Onunla birlikte adamların geri kalanı kazma ve çapa yığınına giderek aletlerini aldılar ve acele etmeden tekrar arapsaçına dönmüş böğürtlen çalılarını keserek, fundalıkların köklerini kazarak yamaca dizildiler.

Komutan Eden, mide boşluğunda buz gibi bir şeyler hissederek adamlarına döndü. Biraz önce emir vermekte olduğu iki kişi, ona en yakın duranlardı. "Şehir'e gitmeden önce hasta olanlara köye kadar eşlik edeceksiniz. Ve akşama kadar, sağlam olanlarla geri dönmüş olacaksınız. Anladınız mı?" Huri'nin, elin-

de tüfeği kendisine baktığını gördü. "Sen de onlarla gideceksin teğmen," dedi kesin bir edayla. Boş boş bakan iki muhafız selam verdi; Huri'nin bakışı açık bir biçimde küstah ve alaycıydı.

O akşam, yemek pişirmek için yakılan ateşin yanında Lev ile üç köylü, tekrar komutana geldiler. "Senhor," dedi daha yaşlı olan adamlardan biri, "biz düşündük taşındık, yani, burada, imece usulüyle bir hafta daha çalışmaya karar verdik eğer Şehirliler de bizle çalışırlarsa. Biz çalışırken sizin yirmi veya otuzunuzun hiçbir şey yapmadan ortalarda dolanması olmayacak, anlarsınız ya."

"Bu adamları ait oldukları yere geri götür Martin!" dedi komutan nöbetteki bir muhafıza. Muhafız, eli kırbacının sapında, ayaklarını sürüye sürüye ilerledi; köylüler birbirlerine bakarak omuz silktiler ve kendi kamp ateşlerinin başına döndüler. Önemli olan şey, dedi Komutan Eden kendi kendine, konuşmamak, onları konuşturmamak. Akşam dökülürcesine indi, kapkara. Şehir'de hiç böyle yağmur yağmazdı; orada çatılar vardı. Karanlıkta, çepeçevre millerce, millerce ve millerce uzanan simsiyah doğada yağmurun sesi berbattı. Ateşler tükürükler saçarak boğuldu. Muhafızlar perişan bir durumda ağaçların altında toplaşıp, tüfeklerinin ağzını vıcık vıcık çamurun içine bırakarak çömeldiler, küfrettiler ve titreştiler. Gün ağardığında ortalıkta köylü möylü yoktu; gecenin içinde, yağmurun içinde eriyip gitmişlerdi. On dört de muhafız eksikti.

Ölü gibi bir yüzle, boğuk bir sesle, bozguna uğratılmış küstah Komutan Eden, iliklerine kadar sırılsıklam olmuş tabur artıklarını bir araya toplayarak Şehir'e geri dönmek üzere yola koyuldu. Komutanlığı elinden alınabilirdi, belki de kırbaçlanacak veya ceza olsun diye bir tarafı sakat bırakılacaktı ama o anda bunlar hiç umurunda değildi. Sürgün dışında başına gelebilecekler umurunda değildi. Mutlaka bunun onun hatası olmadığını göreceklerdi; hiç kimse bu işi başaramazdı. Sürgün pek ender olurdu, sadece en berbat suçlar için, vatan hainliği veya bir Patron'a suikast yapmak gibi; ancak öyle bir adam, tek başına, bir kayıkla sahilde uzak bir yere götürülüp orada, vahşi doğanın içinde ya-

payalnız bırakılarak Şehir'den atılır ve bir daha Şehir'e dönecek olursa ya işkence görür ya da vurulurdu ama hiç geri dönen olmamıştı şimdiye kadar; tek başlarına, kaybolmuş bir şekilde, korkunç, düzensiz boşluk içinde, sessizlik içinde ölmüşlerdi. Komutan Eden, gözleri ileride, Şehir'in ilk damlarını arayarak yürürken, ağır ağır nefes alıyordu.

Karanlık ve şiddetli yağmur altında köylüler Güney Yolu'nu tutmuşlardı; eğer tepelere dağılmış olsalardı hemen kaybolurlardı. Yer yer kereste arabalarının tekerlek izleriyle çukurlaşmış, balıkçıların ayakları altında ezilmiş bir patikadan başka bir şey olmayan yolda kalabilmek bile yeterince zordu. Yağmur seyrelinceye, ve ancak yağmur seyreldikten sonra etraf ışımaya başlayıncaya kadar el yordamıyla, çok yavaş gitmek zorundaydılar. Birçoğu, geceyarısından sonraki saatlerde ağır ağır ve ihtiyatla ilerledi; günün ilk ışıkları düştüğünde daha evlerine yarı yoldan fazla mesafe vardı. İzlenme korkularına rağmen çoğu, daha hızlı gidebilmek için yoldan ayrılmadı. Lev yola çıkacak son grupla gitmişti ve şimdi de bile bile diğerlerinin gerisinde kalıyordu. Eğer muhafızların geldiğini görürse, diğerlerini uyarmak için bağıracaktı ki onlar da yoldan çıkarak çalılıkların içine dağılsınlar. Böyle davranması için pek bir neden yoktu çünkü hepsinin bir gözleri arkadaydı; ama bu yalnız kalabilmek için güzel bir bahaneydi. Öbürleriyle olmak veya konuşmak istemiyordu. Gümüş gündoğumu batı tepelerini aşarken o kendi başına olmak istiyordu; zaferle tek başına yürümek istiyordu.

Kazanmışlardı. İşe yaramıştı. Şiddet olmaksızın dövüşlerini kazanmışlardı. Hiç ölü yoktu; tek bir yaralı vardı. "Köleler" tehditler savurmadan, tek bir darbe indirmeden serbest kalmıştı; Patronlar, başarısızlıklarını bildirmek üzere kendi Patronlarına koşuyorlardı; belki de neden başaramadıklarını merak edip anlamaya başlamak, gerçeği görmek için... Yeterince terbiyeli adamlardı, komutan ve diğerleri; özgürlüğe dair bir ipucu görseler, öz-

gürlüğe gelirlerdi. Şehir, Kasaba ile birleşirdi sonunda. Muhafızları onları terk ettiğinde Patronlar da yönetimdeki sefil oyunlarından, başka insanlar üzerindeki iktidar iddialarından vazgeçerlerdi. Onlar da özgürlüğe gelirlerdi; onlar bile, çalışan insanlardan daha yavaş da olsa, özgür olabilmek için, eşit insanlar arasında eşit birer insan olarak, kardeş olarak, silahlarını ve savunmalarını bir yana bırakıp dışarı çıkmaları gerektiğini anlayacaklardı. İşte o zaman gerçekten Victoria'daki insanoğlu topluluğunun üzerine güneş doğacaktı, aynı şimdiki gibi, tepelerin üzerindeki ağır bulut kütleleri altından tüm netliğiyle fırlayan gümüş ışık gibi, dar yol üzerinde geri sıçrayan gölgelerin her biri gibi, bir çocuk kahkahası gibi çakan bir gece öncesinin yağmurunun her bir su birikintisi gibi.

Ve o bendim, diye düşündü Lev inanmakta güçlük çektiği bir zevkle, onlar için konuşan bendim, bir ümitle baktıkları ben; ve ben onları yüzüstü bırakmadım. Birbirimize sıkı sıkı sarıldık! Aman Tanrım, havaya ateş ettiği zaman, önce öldüm zannettim sonra da sağır oldum zannettim! Ama dün, komutanlayken hiç "Ya ateş ederse?" diye düşünmedim çünkü tüfeği kaldıramayacağını biliyordum, o da tüfeğin bir işe yaramayacağını biliyordu... Eğer ortada yapılması gereken bir şey varsa, insan bunu yapabilir. Dayanabilir. Başardım, biz başardık. Hey Allahım, onları, onların hepsini o kadar seviyorum ki. Bilmiyordum, dünyada bu kadar büyük bir mutluluğun olabileceğini bilmiyordum!

Parlak havada, büyük adımlarla eve doğru ilerledi ve yağmış olan yağmur hızlı ve soğuk kahkahasıyla ayaklarının etrafında parçalandı.

7

"Daha çok rehineye ihtiyacımız var – özellikle liderlerine, şeflerine. Onları karşı koymaları için kızdırmalıyız ama sinecek kadar da korkutmamalıyız. Anlıyor musun? Onların savunmaları dirençsizlik ve konuşmaktan, konuşmaktan, konuşmaktan ibaret. Biz onların, liderleri elimizdeyken karşılık vermelerini istiyoruz ki karşı koymaları düzensizleşsin ve kolayca kırılsın. O zaman moralleri bozulur ve başa çıkması kolay olur. Oğlanı, neydi onun adı, Shults'u, Elia denen adamı ve sözcü gibi davranan herkesi ele geçirmeye çalışın. Onları kışkırtmanız gerek ama dehşete düşmelerine fırsat vermeden durun. Adamlarının dur, dediğin zaman duracağından emin olabilir misin?"

Luz, Herman Macmilan'dan bir cevap değil ama umursamaz ve isteksiz bir homurtu duyabildi. Belli ki, şunu ya da bunu "yapması gerektiği" konusunda emir almaktan veya anlayıp anlamadığının sorulmasından hoşlanmıyordu.

"Lev Shults'u mutlaka ele geçirin. Onun dedesi büyük liderlerden biriydi. İdam etmekle tehdit ederiz. Ve eğer gerekirse de idam ederiz. Ama idam etmemek daha iyi. Eğer onları çok fazla korkutursak bu fikirlerine geri dönerler ve başka bir şeyleri de olmadığı için bu fikirlere sıkı sıkıya bağlanırlar. Bizim yapmak istediğimiz şey ise, ki bu bizim açımızdan sınırlamalar da getirecektir, onları fikirlerine ihanet etmeleri için zorlamak – liderleri-

ne, savundukları fikirlere ve barış hakkındaki sözlerine olan inançlarını kaybetmeleri için."

Luz babasının çalışma odasının dışında duruyordu, rüzgârsız yağmurlu havaya karşı açılmış duran pencerenin tam altında. Herman Macmilan birkaç dakika önce, ayaklarını güm güm vurarak, bazı haberlerle eve gelmişti; kız onun kızgınlıkla ve ithamla yükselen sesini duymuştu: "Bir kere her şeyden önce benim adamlarımı kullanmalıydık! Size bunu söylemiştim!" Kız neler olduğunu merak etmişti ve birinin babasıyla bu tonla konuşması onu meraklandırmıştı. Fakat Herman'ın nutku uzun sürmedi. Kız dışarı, pencere altında konuşmayı dinleyebileceği bir yere çıktığında Falco tüm denetimi eline almıştı ve Herman, "Evet, evet," diye bir şeyler mırıldanıyordu. Kocaağız Macmilan'a oh olsundu. Casa Falco'da ve Şehir'de emirleri kimin verdiğini anlamıştı. Ama emirler...

Kız, ince yağmurla ıslanmış yanaklarına dokundu sonra da yapışkan bir şeye dokunmuş gibi ellerini silkeledi. Gümüş bilezikleri şakırdadı; kız, eğer Herman veya babası dışarı bakacak olursa onu görmesinler diye evin pencere altındaki duvarına yapışarak bir daman gibi dondu kaldı. Bir keresinde, Falco konuşurken gelmiş ve elleriyle pencerenin pervazına dayanmıştı; sesi tam kızın üstünden geliyordu ve kıza sanki adamın bedeninin sıcaklığını havada hissediyormuş gibi geldi. Sıçrayarak, "Böö!" diye bağırmak için korkunç bir istek duydu; aynı zamanda da çılgınca bahaneler ve açıklamalar düşünüyordu kafasından: "Düşürdüğüm bir yüksüğü arıyordum..." Yüksek sesle gülmek istiyordu ve boğazında hıçkırıkların düğümlenmesine neden olan bir hayretle dinliyor, dinliyordu. Bu korkunç şeyleri söyleyen adam babası, onun babası mıydı? Vera onun ulu bir ruha sahip olduğunu söylemişti. O kadar ulu bir ruh insanları kandırmaktan, korkutmaktan, öldürmekten, kullanmaktan söz edebilir miydi?

Herman Macmilan'a yaptığı bu, diye düşündü Luz. Onu kullanıyor.

Neden olmasın, neden olmasın? Herman Macmilan başka ne işe yarardı ki zaten?

Ya kendisi ne işe yarardı? Kullanılmaya yarardı ve babası onu kullanmıştı – kendi kibiri için, evcil hayvanı gibi, bütün yaşamı boyunca; bu günlerde de Herman Macmilan'ı uysallaştırmak için kullanıyordu. Dün gece, Herman Macmilan onunla konuşmak istediği zaman ona kibar bir şekilde davranmasını emretmişti; belli ki Herman kızın kendisinden kaçtığından şikâyet etmişti. Mızmız, şikâyetçi koca zorba. Tüm o geniş omuzları, kurum kurum kurulmaları, emirleri ve hileli planlarıyla birer zorbaydılar, her ikisi de, hepsi de.

Luz artık iki adamın ne dediklerini dinlemiyordu. Evin duvarından ayrılmış dimdik duruyordu, sanki onu gören gözler umurunda değilmiş gibi. Evin etrafında yürümesine devam ederek arka girişe yürüdü; siesta zamanının dingin ve kirli mutfaklarından geçip Vera Adelson'a verilen odaya gitti.

Vera da öğle uykusundaydı ve kızı uyku mahmurluğuyla karşıladı.

"Babam ile Herman Macmilan'ın konuşmalarına kulak misafiri oldum," dedi Luz, yatakta oturan Vera ona doğru gözlerini kırpıştırırken odanın ortasında durarak. "Kasabaya bir baskın yapmayı tasarlıyorlar. Lev ile bütün öbür liderleri tutsak alacaklar ve sonra sizin insanlarınızı kızdırıp dövüşmelerini sağlamaya çalışacaklar, böylece bu dövüşte onlar galip gelerek sizinkileri ceza olarak yeni çiftliklerde çalışmaya gönderecekler. Bazılarını oraya götürmüşler bile ama hepsi kaçmış, ya da muhafızlar kaçmış – orasını pek iyi duyamadım. O yüzden şimdi Macmilan "küçük ordu"su ile gidecek ve babam ona, insanları dövüşmeye zorlamasını söylüyor; o zaman insanlar fikirlerine ihanet etmiş olacaklar ve o zaman o da onları istediği gibi kullanabilecek."

Vera bakakalmış oturuyordu. Hiçbir şey söylemedi.

"Ne demek istediğini anlıyorsun. Eğer sen anlamıyorsan bile Herman anlıyor. Herman'ın adamlarını kadınların üzerine sal-

masını kastediyor." Çok hızlı konuştuğu halde Luz'un sesi boğuktu. "Gidip onları uyarmalısın."

Vera hâlâ bir şey söylemedi. Kendi çıplak ayaklarına dalıp gitmiş bakıyordu; ya afallamıştı ya da Luz'un konuştuğu kadar büyük bir hızla düşünüyordu.

"Hâlâ gitmeyi red mi ediyorsun? Verdiğin söz hâlâ bağlıyor mu seni? Bundan sonra?"

"Evet," dedi kızdan daha yaşlı olan kadın, belli belirsiz, sanki aklı başka yerdeymiş gibi, sonra daha kuvvetle, "evet," dedi.

"O halde ben gideceğim."

"Nereye gidiyorsun?"

Biliyordu; sadece vakit kazanmak için sormuştu.

"Onları uyarmaya," dedi Luz.

"Bu saldırı ne zaman olacak?"

"Yarın akşam, galiba. Gece, ama hangi geceyi kastettikleri konusunda emin değilim."

Bir sessizlik oldu.

"Belki de bu gecedir. 'Yatakta olurlarsa daha iyi olur,' dediler." Bunu söyleyen babasıydı, gülen de Herman Macmilan.

"Eğer sen gidersen... o zaman ne yapacaksın?"

Vera hâlâ uykuluymuş gibi konuşuyordu, alçak bir sesle, sık sık duraksayarak.

"Onlara anlatıp geri geleceğim."

"Buraya mı?"

"Kimsenin haberi olmaz. Eva'yı ziyarete gittim diye haber bırakırım. Bu önemli değil. – Kasaba halkına duyduklarımı anlatırsam ne yaparlar?"

"Bilmiyorum."

"Ama bilirlerse bir işlerine yarar, önceden bir plan yaparlar, öyle değil mi? Sen bana, nasıl ne yapacağınızı planladığınızı, herkesi hazırladığınızı anlatmıştın–"

"Evet. Bir yararı olur. Ama..."

"O halde gideceğim. Hemen."

"Luz. Dinle. Ne yaptığını iyi düşün. Gün ışığında gidebilir

misin, kimse senin Şehir'den ayrıldığını görmeden? Geri dönebilir misin? Düşün–"

"Geriye dönüp dönemeyeceğim umurumda bile değil. Bu ev yalanlarla dolu," dedi kız aynı soğuk, hızlı sesle; ve gitti.

Gitmek kolaydı. Gitmeyi sürdürmek zordu.

Dışarı çıkarken üzerine siyah bir şal almak ve bir yağmurluk gibi buna sarılarak gizlenmek; arka kapıdan ve arka sokaktan süzülerek eve yetişmek için acele eden bir hizmetçi gibi hızlı hızlı yürümek; Casa Falco'yu terk etmek, Şehir'i terk etmek kolaydı. Heyecan vericiydi. Durdurulmaktan korkmuyordu; hiç kimseden korkmuyordu. Eğer onu durdurmaya kalkarlarsa bütün yapacağı, "Ben Konsey Üyesi Falco'nun kızıyım!" demekti; o zaman tek bir söz bile söylemeye cesaret edemezlerdi. Kimse onu durdurmadı. Hemen hemen kimsenin onu tanımadığından emindi, çünkü hep arka sokaklardan, Şehir'den çıkmak için en kestirme yollardan gitmişti, okulun yanından geçmişti; siyah şal başının üzerindeydi ve onu yoluna doğru iter gibi esen yağmurlu deniz rüzgârı da, karşıdan gelenlerin gözlerinin içine doğru esiyordu. Birkaç dakika içinde sokaklardan çıkmış, kütük ve kalas stoklarının arasından Macmilanlar'ın kereste depolarından geçmiş; sonra kayalıklardan yukarı, Şantiye Kasabası yoluna çıkmıştı.

İşte o zaman iş zorlaşmaya başladı, adımını yola attığı an. Hayatında sadece bir kere, bir grup arkadaşıyla, Casa Marquez'den teyzeler, mürebbiyeler ve muhafızların eşliğinde, Toplantı Evi'ndeki dansı seyretmeye gittiğinde bu yola ayak basmıştı. O zaman yazdı ve bütün yol boyunca çene çalarak gülüşmüşlerdi; Eva'nın Teyzesi Caterina'nın binek arabasının bir tekerleği çıkarak kadını toza toprağa fırlatmıştı ve bütün bir akşamüstü boyunca Caterina Teyze dansı, siyah elbisesinin arkasındaki koca bir beyaz toz halkasıyla seyretmişti, o yüzden de onlar gülüşmekten kendilerini bir türlü alamamışlardı... Fakat Kasaba'nın içinden geçmemişlerdi bile. Neye benziyordu orası acaba? Şantiye'de ki-

mi soracaktı, onlara ne diyecekti? Öylesine bir aceleyle dışarı fırlayacağına bunları önce Vera ile konuşmalıydı. Ona ne diyebilirlerdi? Şehir'den geldiğine göre onu içeri sokarlar mıydı bile acaba? Ona öylece bakıp, alay edip canını acıtmaya çalışırlar mıydı? Kimseye acı çektirmemeleri gerekiyordu. Büyük bir olasılıkla, tek yapacakları onunla konuşmamak olacaktı. Artık arkasından gelen rüzgâr soğumuştu. Yağmur şaldan ve elbisesinden içeri, sırtından aşağı işlemişti ve eteğinin kenarı ıslaklık ve çamurdan ağırlaşmıştı. Sonbaharın grileştirdiği tarlalar boştu. Arkaya baktığında, anlamsızca gökyüzünü işaret eden solgun ve terk edilmiş Abide Kulesi'nden başka hiçbir şey görünmüyordu; bildiği her şey artık o işaret noktasının gerisinde gizleniyordu. Sol tarafında bazen, üzerinde yağmurun belirsiz bir bora halinde estiği nehri görür gibi oluyordu, geniş ve gri.

Karşılaştığı ilk insana mesajını verirdi, onlar ne isterlerse yapsınlardı; hemen geri dönerek eve giderdi. En fazla bir saat içinde geri dönerdi, akşam yemeğinden çok önce.

Yolun solunda, uzakta meyve ağaçları arasında küçük bir çiftlik evi ve dışarıda, evin avlusunda duran bir kadın gördü. Luz hızlı yürüyüş temposunu yavaşlattı. Çiftliğe sapıp kadına mesajını verebilirdi, o zaman da kadın gidip Şantiye Kasabası halkına söylenenleri anlatır, Luz da hemen buradan geri dönerek eve giderdi. Duraksadı, çiftliğe yöneldi, sonra döndü ve büyük adımlarla yağmurla sırılsıklam olmuş otların üzerinden yola geri döndü. "Yoluma devam edip, işimi halleder geri dönerim," diye fısıldadı kendi kendine. "Devam edip, halledip, geri dönmeli." Hemen hemen koşarcasına, her zamankinden daha hızlı yürüdü. Yanakları yanıyordu; nefessiz kalmıştı. Aylardır, yıllardır ne uzak bir mesafeye gitmişti, ne de hızlı yürümüştü. Yabancıların arasına kıpkırmızı ve nefes nefese girmemeliydi. Hızını yavaşlatmak, düzgün ve dik yürümek için kendisini zorladı. Ağzı ve boğazı kurumuştu. Durup, yol kenarındaki çalıların yapraklarında biriken suları, her bir yabani otun ucunu boncuk gibi süsleyen serin damlaları alabilmek için dilini kıvırarak içmek isterdi ama

bu çocukça bir davranış olurdu. Düşündüğünden de uzun bir yoldu. Bir kere, burası Şantiye yolu muydu acaba? Yolu şaşırıp bir ormancı yoluna, vahşi doğaya uzanan, sonu olmayan bir patikaya girmiş olmasındı?

Bu söz üzerine –vahşi doğa– soğuk bir dehşet ürpertisi geldi geçti bütün bedeninden, adımının ortasında onu durdurarak.

Şehir'i, o tatlı, dar, sıcak, kalabalık, güzel, duvarlar, çatılar, caddeler, yüzler ve sesler şehrini; evini, yuvasını, yaşamını görmek için arkasına baktı ama görünürde bir şey yoktu; Kule bile yolun yükseltisinde kaybolmuş yitmişti. Tarlalar ve tepeler bomboştu. Engin ve yumuşak rüzgâr, boş denizden esiyordu.

Korkacak bir şey yok dedi Luz, kendi kendine. Neden bu kadar korkaksın? Kaybolman mümkün değil, yoldasın, eğer burası Kasaba Yolu değilse bile bütün yapacağın geri dönmek ve eve gitmek. Tırmanmayacağın için bir kaya akrebine de rastlamazsın; ormana girmeyeceğin için zehirli bir gülle de karşılaşmazsın, neden korkuyorsun, sana zarar verecek hiçbir şey yok, tamamiyle emniyettesin, yoldasın.

Fakat, taşlık bir tepenin üzerinden aşıp da kırmızı örtülü damları görünceye, ocakların dumanlarının kokusunu duyuncaya kadar gözleri, her bir taş, her bir çalı, her bir ağaç kümesi üzerinde, dehşet içinde yürüdü. Yürüyerek Şantiye'ye girdi. Yüzü asık, sırtı dimdikti; sıkı sıkı sarınmış olduğu şalı tutuyordu.

Küçük evler, ağaçların ve sebze bahçelerinin arasında serpiştirilmiş duruyordu. Çok fazla ev vardı ama Şehir gibi bir araya toplanmamış, duvarlarla çevrilmemişti, korunaklı değildi. Sakin, yağmurlu akşamüstünde her yer dağınık, nemli, alçakgönüllü görünüşlüydü. Yakınlarda hiç insan yoktu. Luz, karar vermeye çalışarak dolambaçlı yoldan yavaş yavaş indi – oradaki adama seslensem mi? Bu kapıyı çalsam mı?

Bir yerlerden bir çocuk çıkarak ona bakmaya başladı. Açık tenliydi ama ayak parmaklarından dizlerine, el parmaklarından dirseklerine kadar kahverengi çamurla sıvanmış; ayrıca orası burası benek benek çamurlanmış, alacalı bulacalı görünüşü olan bir

çocuktu. Giydiği giysiler de çamurun ilginç renk çeşitleriyle halkalanmış, beneklenmişti. "Merhaba," dedi uzun bir duraksamadan sonra çocuk, "sen kimsin?"

"Luz Marina. Sen kimsin?"

"Marius," dedi çocuk ve yan yan uzaklaşmaya başladı.

"Şeyin... Lev Shults'un nerede oturduğunu biliyor musun?" Lev'i sormak istemiyordu, bir yabancıyla karşılaşmayı tercih ederdi; ama başka isim hatırlayamadı. Vera ona birçoğunun ismini söylemişti, babasının "elebaşları"nın isimlerinden söz ettiğini duymuştu ama şimdi bunları hatırlayamıyordu.

"Lev ne?" dedi Marius kulağını kaşıyıp böylelikle oradaki çamurbankasına yüklü bir birikim bırakarak. Şantiyeliler'in kendi aralarında soyadlarını pek kullanmadıklarını, onları sadece Şehir'de kullandıklarını biliyordu.

"Genç biri ve..." Lev'in ne olduğunu bilmiyordu; bir lider mi? Bir komutan mı? Bir patron mu?

"Saşa'nın evi orada aşağıda," dedi bulacalı çocuk çamurlu, otlarla kaplı bir yolu işaret ederek ve o kadar usturuplu bir biçimde yan yan kaçtı ki sis ve çamurun bir parçası oluverdi.

Luz dişlerini sıkarak çocuğun işaret ettiği eve yürüdü. Korkacak hiçbir şey yoktu. Burası pis, küçük bir yerdi o kadar. Çocuklar pisti, insanlar da rençber. Kapıyı kim açarsa ona mesajını verirdi ve böylece iş bitmiş olurdu ve o da evine, Casa Falco'nun yüksek, temiz odalarına geri dönerdi.

Kapıyı vurdu. Lev kapıyı açtı.

Kız oğlanı tanıdı, onu iki yıldır görmediği halde. Oğlan, öğlen uykusundan kaldırılmış olduğu için yarı giyinik, saçı başı darmadağınık, tam uyanamamış bir insanın aydınlık, çocuksu aptallığıyla kıza bakıyordu. "Oo," dedi esneyerek, "Andre nerede?"

"Ben Luz Marina Falco'yum. Şehir'den."

Aydınlık bakış değişti, derinleşti ve oğlan uyandı.

"Luz Marina Falco," dedi. Esmer, ince yüzü yaşama geri döndü bir şimşek gibi çakarak; kıza baktı, bakışları arkadaşlarını görmek için kızı geçti, tekrar kıza döndü; gözleri duygularla yüklü

olarak –tetikte, ihtiyatlı, memnun, kuşkulu. "Buraya – kiminle..."

"Tek başıma geldim. Bir mesaj – sana söylemem gereken..."

"Vera," dedi. O parlayan yüzde tebessüm kalmamıştı artık, sadece gerginlik ve elem.

"Vera iyi. Diğerleri de. Bu sizinle ilgili, Kasaba ile. Dün gece bir şey olmuş, ne olduğunu bilmiyorum –sen biliyorsun–"

Oğlan kıza bakarak başını evet anlamında salladı.

"Çok kızgınlar, buraya gelecekler, sanırım yarın gece, genç Macmilan'ın yetiştirdiği adamlar, zorbalar; seni ve diğer liderleri tutuklayacaklar ve sonra – diğerlerine, dövüşsünler diye tecavüzde bulunacaklar, böylelikle onları yenip, isyan ettikleri için cezalandırmak amacıyla latifundiada çalıştıracaklar. Hava kararddıktan sonra gelecekler, yarın sanırım ama bu konuda emin değilim; aşağı yukarı kırk tane adamı var sanırım, ama hepsi tüfekli."

Lev hâlâ bakıyordu. Bir şey söylemedi. Ancak o zaman, oğlanın sessizliğinde, kız daha önce kendi kendine sormamış olduğu soruyu duydu.

Ve soru onu öylesine gafil avlamıştı ki, en sade cevabın başlangıcından bile o kadar uzaktaydı ki orada durup, yüzü dehşet ve korkuyla donuk kırmızı bir renk alırken ve tek bir söz bile söyleyemezken, o da oğlana baktı.

"Seni kim yolladı Luz?" diye sordu oğlan en sonunda, kibarca.

Oğlanın soruya vereceği cevabın bu olması, kızın yalan söylediğini ya da Falco tarafından bir çeşit kandırmaca için veya ajan olarak kullanılıyor olduğunu düşünmesi çok doğaldı. Böyle düşünmesi doğaldı, yani babasına hizmet ettiğini düşünmesi ve babasına ihanet ettiğini hiç aklına getirmemesi. Kızın bütün yapabildiği başını sallamaktı. Eli ayağına dolaştı, gözlerinde şimşekler çakıyordu; kötü olacağını hissetti. "Artık dönmem gerek," dedi ama kıpırdamadı çünkü dizlerinin bağı çözülmüştü.

"İyi misin? Gel içeri otur. Bir dakikalığına."

"Başım dönüyor," dedi kız. Sesi ince ve mızmız çıkıyordu; sesinden utandı. Oğlan kızı içeri aldı; kız karanlık, uzun, alçak

tavanlı odada duran bir masanın yanındaki hasır sandalyeye oturdu. Kız sıcaklığından ve ağırlığından kurtulmak için başındaki şalı çekti çıkarttı; bu işe yaradı; gözleri odanın loşluğuna alıştıkça yanakları serinlemeye başladı ve gözündeki şimşekler çakmaktan vazgeçti. Lev onun yakınında, masanın ucunda duruyordu. Üstünde sadece pantolon vardı ve yalın ayaktı; sakin sakin duruyordu; kız oğlanın yüzüne bakamıyordu ama oğlanın duruşundan ve sessizliğinden herhangi bir tehdit, bir öfke, bir hürmetsizlik hissetmedi.

"Acele ettim," dedi kız. "Hemen geriye dönmek istedim, uzun bir yol, beni halsiz bıraktı." Sonra, telaşın ve korkunun altında, içinde bir yerlerde, aklının büzüşüp düşünebileceği sakin bir köşe olduğunu görerek sakinleşti. Düşündü ve en sonunda tekrar konuştu.

"Vera bizimle birlikte yaşıyor. Casa Falco'da. Bunu biliyor muydun? Her gün onunla birlikteyiz. Onunla hep konuşuruz. Ben olan bitenlerle ilgili duyduğum şeyleri ona anlatırım, o da bana... her şeyi anlatır... onun buraya gelmesini sağlamaya çalıştım. Sizi uyarsın diye. Gelmedi, kaçmayacağına dair söz verdiğini söyledi, o yüzden de sözüne sadık kaldı. O yüzden ben geldim. Onları konuşurken duydum, Herman Macmilan ile babamı. Dinledim, dinlemek için gidip pencerenin altında durdum. Söyledikleri şeyler beni kızdırdı. Beni hasta etti. O yüzden de Vera gelmeyince ben geldim. Bu yeni muhafızlar hakkında bir şeyler duydunuz mu, Macmilan'ın muhafızları hakkında?"

Lev bir yandan dikkatle izlerken, bir yandan başını hayır anlamında salladı.

"Yalan söylemiyorum," dedi kız soğuk bir şekilde. "Kimse beni kullanmıyor. Vera'nın dışında hiç kimse evden ayrıldığımı bile bilmiyor. Buraya geldim çünkü kullanılmaktan, yalanlardan, hiçbir şey yapmamaktan bıktım artık. İster inan, ister inanma. Umurumda değil."

Lev tekrar başını hayır anlamında salladı, gözlerini kırpıştırarak, sanki gözü kamaşmış gibi. "Hayır, onu demek istemedim

– Ama biraz yavaş..."

"Zaman yok. Kimse farkına varmadan geri dönmem gerek. Bak şimdi, babam genç Macmilan'a bir bölük adam eğittirdi, Patronların oğullarını özel bir ordu olarak sizlere karşı kullanmak için. İki haftadır başka bir şey konuşmuyorlar. Buraya, Güney Vadi'de her ne olduysa o yüzden geliyorlar; seni ve diğer liderleri yakalamaları gerekiyor sonra da sizleri dövüşe zorlayacaklar, böylelikle de siz barış fikirlerinize, ya da her ne diyorsanız, şiddetsizliğinize, ihanet etmiş olacaksınız. Sonra onlarla dövüşeceksiniz ve kaybedeceksiniz çünkü onlar daha iyi birer dövüşçü, zaten her halükârda bizim silahlarımız var. Herman Macmilan'ı tanıyor musun?"

"Görürsem tanırım herhalde," dedi Lev. İsmini henüz söylediği ve hayalinin aklını kapladığı o adamla o kadar taban tabana zıttı ki – o harika yüz, adaleli vücut, geniş göğüs, uzun bacaklar, güçlü eller, ağır giysiler, tünik, pantolon, çizmeler, kemer, palto, tüfek, kırbaç, bıçak... Bu adam yalın ayaktı; göğsünün esmer ve ince derisinin altındaki kaburgalarını ve göğüs kemiğini görebiliyordu.

"Herman Macmilan'dan nefret ediyorum," dedi Luz, daha az acele ederek; o içindeki, düşünebildiği serin yerden seslenerek. "Ruhu tırnağım kadar. Ondan korkmanız gerekir. Ben korkuyorum. İnsanların canını yakmaktan zevk alıyor. Her zaman yaptığınız gibi, onunla da konuşmaya kalkmayın. Dinlemez. Bütün dünyası sadece kendisi ile dopdolu. O tür bir adama bütün yapabileceğiniz şey ya ona vurmaktır ya da ondan kaçmak. Ben ondan kaçtım. Bana inanıyor musun?" Artık bunu sorabilirdi.

Lev başını evet anlamında salladı.

Kız, Lev'in sandalye arkalığında duran ellerine baktı; tahta çubuğu sıkı sıkı tutuyordu; elleri, esmer derisinin altında, sinir ve kemikten oluşuyordu, güçlü ve narin.

"Tamam. Geri dönmem gerekiyor," dedi kız ve ayağa kalktı.

"Dur. Bunları diğerlerine de anlatman gerekir."

"Anlatamam. Sen anlat onlara."

"Fakat Macmilan'dan kaçtığını söylemiştin. Şimdi ona geri mi dönüyorsun?"

"Hayır! Babama – evime..."

Ama haklıydı. Bu aynı şeydi.

"Sizi uyarmaya geldim," dedi soğuk bir şekilde, "çünkü Macmilan size oyun oynayacaktı; asıl oyunu hak eden kendisi. Hepsi bu."

Fakat bu yeterli değildi.

Açık kapıdan dışarı baktı ve yürümesi gereken yolu, gerisindeki sokağı, sonra ana yolu, sonra Şehir'i ve caddelerini, evini, babasını gördü.

"Anlamıyorum," dedi kız. Birdenbire tekrar oturdu çünkü yine titriyordu; gerçi bu sefer korkudan değil de hiddetten. "Hiç düşünmedim. Vera demişti ki–"

"Ne dedi?"

"Dur ve düşün, dedi."

"Peki o–"

"Dur. Düşünmem gerek. O zaman düşünmedim, şimdi düşünmem gerek."

Birkaç dakika kıpırdamadan, elleri kucağında kavuşmuş, sandalyede oturdu.

"Tamam," dedi. "Bu bir savaş. Vera söyledi. Benim yapmam gereken– ben babamın tarafına ihanet ettim. Vera Şehir'de rehine. Ben de Kasaba'da rehine kalmalıyım. Eğer o gelip gidemezse, ben de gelip gidemem. Bunlara katlanmam gerekir." Cümlesinin sonunda, nefesi, hıçkırık gibi bir ses çıkartarak boğazında tıkandı kaldı.

"Biz rehine almayız, insanları zorla alıkoymayız Luz–"

"Öyle yapıyorsunuz demedim. Burada kalmam gerekiyor, dedim. Burada kalmayı ben seçiyorum. Bana izin verecek misiniz?"

Lev, alçak kirişin altına gelince otomatikman başını eğerek büyük adımlarla odayı arşınladı. Gömleği ateşin önündeki sandalyede kuruyordu; gömleğini giydi, arka odaya gitti, elinde pa-

buçlarıyla çıktı ve pabuçlarını giymek için masanın yanındaki bir sandalyeye oturdu. "Bak," dedi, pabucunu giymek için eğilerek, "burada kalabilirsin. Herkes kalabilir. Biz kimseyi kalması veya gitmesi için zorlamayız." Doğruldu, doğrudan kıza bakarak. "Fakat baban ne düşünecek? Senin burada kendi rızanla kaldığını bilse bile..."

"Buna izin vermez. Beni almaya gelir."

"Zorla."

"Evet, zorla. Macmilan ve küçük ordusuyla kuşkusuz."

"O zaman sen onların şiddet için aradıkları bir bahane olursun. Gitmen gerekiyor Luz."

"Sizin hatırınız için," dedi kız.

Yaptıklarını ve bunun sonuçlarını gözden geçiriyor, değerlendiriyordu yalnızca. Fakat Lev kıpırdamadan oturdu; pabuçlarından biri elindeydi hâlâ – bunun çamurlu, eskimiş bir bot olduğunu fark etti kız.

"Evet," dedi oğlan. "Bizim hatırımız için. Bizim hatırımız için buraya geldin. Şimdi de bizim hatırımız için geri döneceksin. Peki ya senin burada olduğunu öğrenirlerse– ?" Bir duraksama oldu. "Hayır," dedi oğlan. "Geri gidemezsin. Yalana, hem onların, hem de kendi yalanına yakalanırsın. Sen buraya geldin. Vera yüzünden, bizim yüzümüzden. Bizimle birliktesin."

"Hayır, değilim," dedi Luz kızarak; fakat Lev'in yüzündeki ışık ve sıcaklık aklını iyiden iyiye karıştırdı. Öylesine açık, öylesine kesin konuşmuştu ki; şimdi de gülümsüyordu. "Luz," dedi, "okulda olduğumuz zamanları hatırlıyor musun? Sen hep – Ben hep senle konuşmak isterdim de bir türlü cesaretimi toplayamazdım – Bir kere konuşmuştuk, gün kavuşurken, bana Huri ve onun takımıyla neden dövüşmediğimi sormuştun. Sen hiçbir zaman diğer Şehirli kızlar gibi olmamıştın, onlara uymuyordun, onlara ait değildin. Sen buraya aitsin. Senin için doğrunun anlamı var. Bir kere öğretmene nasıl kızmıştın hatırlıyor musun? O, damanlar kış uykusuna yatmıyor demişti de Timmo ona, içi kış uykusuna yatmış tavşanlarla dolu bir mağara bulduğunu anlat-

maya çalışmıştı ve öğretmen de Timmo'yu küstahlık ettiği için kırbaçlayacaktı hatırlıyor musun?"

"Babama söylerim, demiştim," dedi Luz alçak bir sesle. Bembeyaz kesildi.

"Sınıfta ayağa kalkıp öğretmenin işin doğrusunu bilmediğini ve Timmo doğruyu söylediği için de onu kırbaçlayacağını söylemiştin – sadece on dört yaşlarındaydın. Luz, dinle, şimdi benimle gel, Elia'nın evine gideceğiz. Ona, bana anlattıklarını anlatabilirsin ve ne yapacağımıza karar veririz. Artık, seni cezalandırsınlar veya utandırsınlar diye geri dönemezsin! Dinle, Güneyyeli'yle kalabilirsin; kasabanın dışında yaşıyor, orada rahat edersin. Fakat şimdi benimle gel, zaman kaybetmemeliyiz." Masanın üzerinden elini, o yaşam dolu, sımsıcak, ince elini kıza uzattı; kız kendisine uzatılan eli alarak oğlanın bakışlarına cevap verdi; gözleri yaşlarla doldu. "Ne yapmam gerektiğini bilemiyorum," dedi gözyaşlarıyla. "Pabucunun tekini giymemişsin Lev."

8

ZAMAN KISA DA OLSA, birlikte sağlam durabilmeleri, birbirlerine sıkıca sarılmaları için bütün halkın toparlanıp bir araya getirilmesi gerekiyordu. Gerçekten de hız onların lehineydi çünkü ürkek ve gevşek insanlar hiçbir baskı altında olmasalar bile geri çekilirdi; yakında olması beklenen bir saldırı tehlikesi karşısında ise herkes grubun merkezini, gücünü bulup orada olmaya can atardı.

Bir merkez vardı ve Lev de onun içindeydi – kendisi merkezdi, Andre ile, Güneyyeli ile, Martin ile, Italia ile, Santha ve genç olan, niyetli olan diğerleriyle birlikte. Vera orada değildi ama yine de oradaydı; bütün kararlarında onun şefkati, sarsılmaz metaneti vardı. Elia orada değildi; o, Cevher ve birkaç kişi daha, genellikle yaşlılar, kenarda duruyordular, kenarda durmalıydılar çünkü onların istekleri halkın isteği değildi. Elia hiçbir zaman göç planı konusunda çok niyetli olmamıştı ve şimdi de çok ileri gittiklerini, kızın derhal, "oturup Konsey ile konuşacak" bir delegasyon ile birlikte babasına geri gönderilmesi gerektiğini savunuyordu, "Eğer bir oturup birbirimizle konuşmaya başlarsak, bütün bu güvensizliğe ve bu muhalefete hiç gerek olmaz..."

"Silahlı adamlar oturup konuşmazlar Elia," dedi yaşlı Lyons, canından bezmiş bir halde.

Yardım istedikleri Elia değildi de "Vera'nınkiler" idi; gençler. Lev arkadaşlarının ve tüm halkın, destek veren ve onaylayan

gücünü hissetti. Sanki tek başına Lev değil de bin kere Lev gibiydi – bu kendi benliğiydi ama son derece fazlalaşmış, genişlemiş, bütün öbür benliklerle karışmış sınırsız bir benlik, serbest kalmış, tek başına bir adamın hiçbir zaman serbest olamayacağı şekilde.

Çok nadiren öğüt almak için, ne yapılması gerektiğini, yani Şehir'in şiddetine karşı uygulayacakları kitlesel, sabırlı direnmeyi insanlara anlatmak için bir ihtiyaç doğuyordu. Zaten biliyorlardı, onlar onun için, o da onlar adına düşünüyordu; onun sözleri, onların isteğini dile getiriyordu.

Luz adındaki kız, yabancıydı, gönüllü bir sürgündü: Onun Shantih'teki varlığı, bu mükemmel topluluk düşüncesini zıtlık yoluyla kuvvetlendirmiş ve kıyaslama yoluyla sınırlamıştı. Neden geldiğini biliyorlardı ve ona karşı kibar olmaya çalışıyorlardı. Onların arasında tek başınaydı, ürkmüş ve kuşkulu; ne zaman bir şey anlamasa, gururuna ve Patron kızı kibirine sığınıp ciddileşiyordu. Fakat anlıyor, diye düşündü Lev, mantığı her ne kadar kafasını karıştırırsa karıştırsın; kalbiyle anlıyordu çünkü onlara güvenerek gelmişti.

Oğlan kıza söylediğinde, onun ruhen onlardan biri, Barış İnsanları'ndan biri olduğunu ve hep de öyle olmuş olduğunu söylediğinde kız kibirli tavrını takınmıştı. "Ben sizin şu fikirlerinizin ne olduğunu bile bilmiyorum," dedi. Ama biliyordu, aslında, Vera'dan çok şey öğrenmişti; ve Şehir'den gelecek bir haber veya saldırı bekledikleri bu garip, gergin, eylemsiz, günlük işlerin askıya alındığı ve "Vera'nınkiler"in daha çok birlikte geçirdikleri günler boyunca, Lev mümkün olduğu kadar sık sık, onu tam anlamıyla aralarına, çok fazla barış ve gücün bulunduğu, insanın tek başına olmadığı o merkeze alabilmeyi arzulayarak onunla konuştu.

"Aslında çok sıkıcı," diye açıkladı, "bir çeşit kurallar listesi, aynı okul gibi. Önce bunu yapacaksın, sonra şunu yapacaksın. Önce anlaşmaya ve mevcut olanaklarla ve kuruluşlarla, sorunun hakem kararıyla halledilmesine çalışacaksın, sorun ne olursa ol-

sun. Konuşarak çözmeye çalışacaksın, Elia'nın söyleyip durduğu gibi. Bu adım, Vera'nın grubunun Konsey ile konuşmaya çalışmasıydı, anlıyorsun ya. Bu işe yaramadı. O zaman ikinci adımı atarsın: İşbirliği yapmamak. Bir çeşit oturup, bir şey yapmadan durmak ki söylediğini kastettiğini anlasınlar. Şu anda biz oradayız. Sonra, şimdi hazırlanmakta olduğumuz üçüncü adım: Bir ültimatom verilmesi. Son bir başvuru, yapıcı bir çözümün sunuluşu ve çözümün hemen kabul edilmemesi durumunda yapılacakların açık bir şekilde açıklanışı."

"Peki eğer kabul etmeyecek olurlarsa ne yapılacak?"

"Dördüncü adıma geçilecek. Sivil itaatsizlik."

"O ne?"

"Meydan okunan otoritenin çıkardığı her türlü kurala veya kanuna uymayı, ne olursa olsun, reddetme. Ona paralel, kendi bağımsız otoritemizi kurup kendi yolumuzu izleriz."

"O kadar basit mi?"

"O kadar basit," dedi gülümseyerek. "Bu işe yaramış, biliyor musun, Dünya'da hep işe yaramış. Her türlü tehdide ve hapis cezalarına, işkencelere, saldırılara karşı. Bu konuda bir şeyler okuyabilirsin, Mirovskaya'nın *Tarih*'ini okumalısın–"

"Ben kitap okuyamıyorum," dedi kız mağrur edasıyla. "Bir keresinde bir tanesini okumayı denemiştim. Eğer o kadar işe yaradıysa neden Dünya'dan uzaklaştırıldınız?"

"Yeterince fazla değildik. Devletler çok büyük ve çok güçlüydü. Ama eğer bizden korkmasaydılar bizi sürgüne göndermezlerdi, öyle değil mi?"

"Babam da aynı şeyi kendi ataları için söylüyor," diye belirtti Luz. Kaşları gözlerinin, düşünebilen kara gözlerinin üzerine düz bir çizgi halinde inmişti. Lev onu seyretti; bir an için, kızın tuhaflığına kapılan oğlan onun durgunluğu ile durgunlaşmıştı. Oğlanın, kızın onlardan biri olduğu yolundaki ısrarlarına rağmen kız onlardan biri değildi; Güneyyeli gibi değildi, Vera gibi değildi, tanıdığı hiçbir kadına benzemiyordu. O değişikti, oğlana yabancıydı. Aynı Toplantı Göleti'ndeki gri balıkçıl gibi; içinde ses-

sizlik vardı, oğlanı çeken bir sessizlik, onu kenara çeken, değişik bir merkeze doğru çeken bir sessizlik.

Onu seyretmeye o kadar kapılmış, o kadar tutulmuştu ki, Güneyyeli bir şey söylediği halde duymadı; Luz tekrar konuştuğunda da şaşaladı ve bir an için Güneyyeli'nin evinin o bildik odası ona garip, yabancı bir yer gibi geldi.

"Umarım bütün bunları unutabiliriz," dedi kız. "Dünya – yüzyıl önceydi, değişik bir gezegen, değişik bir güneş, neden burada bizim için önem taşıyor? Artık buradayız. Neden biz kendi usulümüze göre hareket edemiyoruz. Ben Dünyalı değilim. Siz de Dünyalı değilsiniz. Burası bizim gezegenimiz... Kendisine ait bir ismi olması gerek. 'Victoria', bu çok aptalca, bu bir Dünya sözcüğü. Ona kendi ismini vermeliyiz."

"Ne ismi?"

"Hiçbir anlama gelmeyen bir isim. Ubu veya Dada. Ya da Çamur diyelim. Her yer çamur – eğer Dünya'ya, diğer adıyla Arz'a 'arz' yani toprak deniyorsa, neden buna 'çamur' denmesin?" Çoğu zaman olduğu gibi sesi kızgın çıkıyordu ama Lev güldüğünde o da güldü. Güneyyeli sadece gülümsedi ama yumuşak sesiyle, "Evet, bu doğru. Ve o zaman, Dünya'da yapılanları taklit etmeyi bırakır kendimize ait bir gezegen yaratabiliriz. Eğer şiddet olmasaydı, şiddetsizlik de olmazdı..."

"Çamurla başlayıp bir gezegen yarat," dedi Lev. "Ama görmüyor musunuz, bizim yaptığımız da bu..."

"Çamurdan köfteler yapmak," dedi Luz.

"Yeni bir dünya yaratmak."

"Eskisinden kalanlarla."

"Eğer insanlar geçmişte olanları unuturlarsa, baştan her şeyi tekrarlamak zorunda kalırlar; gelecekle hiç uyuşamazlar. O yüzden savaşıp durmuşlar Dünya'da. Bir öncekinin neye benzediğini unutmuşlar. Biz yeni başlıyoruz. Çünkü eski yanlışları hatırlıyoruz ve bunları yapmayacağız."

"Söylediklerim için kusura bakma ama Luz," dedi, ocak başında oturarak Güneyyeli'nin çarığını tamir etmekte olan Andre

–yan uğraşı ayakkabı tamirciliğiydi–, "bazen bana öyle geliyor ki, sanki Şehir bütün eski yanlışlıkları hatırlıyor; bunları yeniden yapabilmek için."

"Bilmiyorum," dedi kız tarafsızca. Ayağa kalktı ve pencereye gitti. Pencere kapalıydı çünkü yağmur durmamıştı ve hava da doğudan esen bir rüzgârla daha soğumuştu. Ocaktaki küçük ateş odayı hem ısıtıyor, hem de aydınlatıyordu. Luz sırtını o rahatlığa dönerek, pencerenin minik, bulutlu camlarından karanlık tarlalara ve rüzgârlı bulutlara bakarak, durdu.

Shantih'e geldiği sabahtan sonra, Lev ve diğerleriyle konuştuktan sonra babasına bir mektup yazmıştı. Kısa bir mektup, gerçi mektubu yazmak bütün bir sabahını almıştı. Mektubu önce Güneyyeli'ne sonra da Lev'e göstermişti. Şimdi kıza, ışığın önünde durduğu için ana hatları kapkara görünen bu dik, kuvvetli figüre bakarken bir kez daha onun mektubundaki yazısını gördü, düz, kara ve sert vuruşlar. Şöyle yazmıştı:

Saygıdeğer Beyefendi!

Evimizi terk ettim. Şantiye Kasabası'nda kalacağım çünkü Sizin planlarınızı uygun bulmuyorum. Ayrılmaya ve burada kalmaya ben karar verdim. Kimse beni zorla alıkoymuyor. Bu insanlar benim Evsahiplerim. Eğer onlara kötü davranırsanız, Sizin tarafınızdan olmam. Bu seçimi yapmak zorunda kaldım. Siz, H. Macmilan konusunda bir hata yaptınız. Senhora Adelson'un benim buraya gelmemle hiçbir ilgisi yoktur. Bu benim seçimimdi.

Hürmetkâr Kızınız,
Luz Marina Falco Cooper

Hiçbir sevgi sözcüğü yoktu; af dilemek yoktu.

Ve hiçbir cevap da gelmedi. Mektup hemen bir koşucu, genç Hoşgel tarafından götürüldü; oğlan mektubu Casa Falco'nun kapısının altından atıverdikten sonra yoluna devam etti. O Shantih'e sağ salim geri döner dönmez, Luz babasının cevabını beklemeye başladı, endişe ile, ve aynı zamanda belli ki beklentiyle.

Bu iki tam gün önceydi. Hiçbir cevap gelmedi; gece hiçbir saldırı veya tecavüz olmadı; hiçbir şey. Hepsi, Luz'un orayı terk etmesinin Falco'nun planlarını nasıl değiştirdiği konusunda tartıştı ama eğer kız kendisi konuyu açmazsa kızın önünde hiç tartışmadılar.

Kız şimdi, "Sizin fikirlerinizi anlamıyorum, gerçekten. Bütün o adımları, kuralları, konuşmaları," diyordu.

"Onlar bizim silahlarımız," diye cevapladı Lev.

"Ama neden dövüşeceksiniz?"

"Başka çare yok."

"Evet var. Gitmek."

"Gitmek mi?"

"Evet. Kuzeye gidin, bulduğunuz vadiye. Öylece gidin. Terk edin. Ben bunu yaptım," diye ekledi, oğlan hemen cevap vermeyince ona zorba bir edayla bakarak. "Ben terk ettim."

"Onlar da senin peşinden gelecekler," dedi oğlan kibarca.

Kız omuzlarını silkti. "Gelmediler. Umurlarında bile değil."

Güneyyeli minik bir uyarı, protesto, sempati sesi çıkarttı; bu ses gerçekten de söylenmesi gereken her şeyi söylüyordu. Lev yine de açıkladı: "Ama gelirler Luz, gelecekler. Baban..."

"Eğer peşimden gelirse, daha uzaklara kaçarım. Yoluma devam ederim."

"Nereye?"

Tekrar arkasını döndü ve bir şey söylemedi. Hepsi aynı şeyi düşünüyordu: Vahşi doğayı. Sanki vahşi doğa kulübenin içine girmişti, sanki duvarlar, sığınacak bir yer bırakmadan yıkılıvermişti. Lev orada bulunmuştu, Andre de orada bulunmuştu; sonsuz, sessiz yalnızlık ayları; bu artık onların içlerine işlemişti ve hiçbir zaman tam anlamıyla bunu arkalarında bırakamayacaklardı. Güneyyeli vahşi doğada hiç bulunmamıştı ama aşkı orada gömülüydü. Vahşi doğayı hiç görmemiş, hiç duymamış olan, yüz yıldır ona karşı duvarlar inşa edip onu inkâr etmeye çalışan insanların çocuğu olan Luz bile onu biliyor ve ondan korkuyordu, Koloni'yi tek başına terk etmekten söz etmenin aptallık olduğu-

nu biliyordu. Lev onu sessizlik içinde seyretti. Ona acıdı, keskin bir acıma duygusuyla; canı yanmış inatçı bir çocuğun rahatı reddederek kendini uzak tutup ağlamaması gibi. Ama kız artık çocuk değildi. Lev karşısında koca bir kadın görüyordu, kimseden yardım görmeden, barınaksız bir yerde duran bir kadın, vahşi doğada bir kadın; ve acıma duygusu, takdir ve korku içinde kayboldu. Lev ondan korkuyordu. Kızın içinde, sevgiden, güvenden veya toplumdan kaynaklanmayan, güç vermesi gereken hiçbir kaynaktan, onun bildiği hiçbir kaynaktan çıkmayan bir güç vardı. O güçten korktu ve ona özlem duydu. Bu son üç gündür onunla birlikteydi, durmadan onu düşünüyordu, olan her şeyi onun tarafından görüyordu: Sanki bütün uğraşları sadece ona anlatılabilirse bir anlam taşıyacakmış gibi, sanki onun seçimi, onların planlarından ve yaşamlarının dayandığı ideallerinden daha ağır basıyormuş gibi. Kız acınacak, takdir edilecek biriydi, her insan ruhunun değerli olduğu kadar değerliydi ama oğlanın aklına hâkim olmamalıydı. Onlardan biri olmalıydı, onunla hareket eden, onu destekleyen biri ama bu şekilde onun düşüncelerini doldurup aklını karıştıran biri değil. Daha sonra onun hakkında düşünecek, onu anlayacak zamanı olacaktı; yüzleşme bitince, barışı kazandıklarında. Daha sonra, gezegenin bütün vakti onun olacaktı.

"Şimdi kuzeye gidemeyiz," dedi sabırla, biraz soğukça. "Eğer şimdi bir grup giderse, arkada kalmak zorunda olanların bütünlüğünü zayıflatır. Ve Şehir, yerleşimcileri izler, bulur. Gidebilmek için özgürlüğümüzü kabul ettirmemiz gerek – burada, hemen. Ondan sonra gideriz."

"Neden onlara haritaları verdiniz, yolu gösterdiniz?" dedi Luz sabırsızca ve hararetle. "Çok aptalca bir şeydi. Halbuki öylece *gidebilirdiniz*."

"Biz bir toplumuz," dedi Lev, "Şehir ve Kasaba." Ve sözü orada bıraktı.

Andre, "Ne olursa olsun, öyle fark ettirmeden kaçamazdık zaten. Bir yerden bir yere göçen büyük sayılardaki insanlar, izlenmesi kolay izler bırakır," diye ekleyerek, daha ziyade Lev'in

sözlerinin etkisini bozdu.

"Eh, eğer sizi ta kuzeye, dağlarınıza kadar izleselerdi bile, siz zaten oraya varmış olacağınızdan, çok kötü, burası bizim, gidin kendinize başka bir vadi bulun, bir sürü yer var, derdiniz."

"Onlar da zor kullanırdı. Önce eşitlik ve özgür seçim hakkı ilkesi kabul ettirilmeli. Burada."

"Ama burada zor kullanıyorlar! Daha şimdiden Vera'yı alıkoydular, diğerleri de Cezaevi'nde, sonra yaşlı adam gözünü kaybetti ve zorbalar sizi dövmek için veya vurmak için buraya geliyor – bunların hepsi bir 'ilkeyi' kabul ettirmek için; gidebileceğiniz, kurtulabileceğiniz, özgür olabileceğiniz halde!"

"Özgürlükler fedakârlıklarla kazanılır," dedi Güneyyeli. Lev önce ona, sonra çabucak Luz'a baktı; Luz'un, Timmo'nun kuzeye yapılan yolculukta öldüğünden haberi olup olmadığından emin değildi. Büyük bir ihtimalle burada, Güneyyeli'yle yalnız geçirdikleri son üç gecede öğrenmişti. Her halükârda, Güneyyeli'nin sesinin sakinliği, kızı da sakinleştirdi. "Biliyorum," dedi Luz. "Riskleri göze almanız gerekiyor. Fakat fedakârlık... O fikirden nefret ediyorum, fedakârlık fikrinden!"

Lev kendine hâkim olamayarak sırıttı. "Peki ya sen ne yaptın?"

"Bir düşünce için kendimi feda etmedim! Sadece kaçtım – anlamıyor musunuz? Ve sizin, hepinizin yapması gereken de bu!" Luz ikna ederek değil de meydan okuyarak, karşı çıkarak, kendisini savunarak konuştu; ama Güneyyeli'nin tepkisi Lev'i şaşırttı. "Haklı olabilirsin," dedi Güneyyeli. "Burada kalıp dövüştüğümüz sürece, kendi silahlarımızla dövüşsek bile, onların savaşında dövüşüyoruz."

Luz Falco dışarıdan biriydi, yabancıydı, Barış İnsanları'nın nasıl düşünüp hissettiklerini bilmiyordu ama Güneyyeli'nin sorumsuzca bir şey söylediğini duymak şok ediciydi; mükemmel bütünlüklerine bir hakaret.

"Kaçıp ormanda gizlenmek – bu bir seçim mi?" dedi Lev. "Damanlar için tamam. İnsanlar için değil. İki ayak üstünde du-

rup, iki de elimiz olunca insan olmuyoruz. Ayaklarımız üzerine sağlam basıp düşüncelere ve ülkülere sahip olunca, oluyoruz! Ve bu ülkülere sıkı sıkıya bağlı kalınca. Birlikte. Tek başımıza yaşayamayız. Yoksa tek başımıza ölürüz – hayvanlar gibi."

Güneyyeli başıyla üzgün üzgün onayladı fakat Luz derhal ona hiddetle geri baktı. "Ölüm ölümdür, evde yatakta olmuş, dışarıda ormanda olmuş, ne fark eder? Bizler hayvanız. Ölmemizin nedeni bu zaten."

"Fakat ruhumuz için – yaşamak ve ölmek – bu farklı, bu tek başına kaçmaktan, saklanmaktan, her şeyden ayrı olmaktan, bencil olmaktan, yiyecek için orayı burayı kazmaktan, korkmaktan, nefret etmekten farklı..." diye kekeledi Lev, yüzünün ateş gibi yandığını hissetti. Luz'la göz göze geldi, tekrar kekeledi ve sustu. Kızın bakışında övgü vardı, oğlanın hiç hak etmediği bir övgü, hiçbir zaman hak etmeyi hayal bile etmediği bir övgü ve hoşnutluk; öyle ki kendisinin tam o kızgınlık ve tartışma anında doğrulandığını, tamamen sözleriyle, yaşamıyla, varlığıyla doğrulandığını anladı.

Gerçek merkez bu, diye düşündü. Sözcükler çabuk çabuk ve netlikle geçiyordu aklından. Bir daha hiç düşünmedi o sözcükleri, fakat o sözcüklerin diğer yanındaki hiçbir şey aynı değildi; hiçbir şey aynı olamazdı artık. O dağlara tırmanmıştı bir kere.

Oğlanın sağ eli, ısrarcı bir yakarış hareketiyle Luz'a doğru uzanmıştı. Oğlan da gördü bunu, kız da; bu yarım kalmış hareketi. Birdenbire utanarak elini aşağı bıraktı; yaptığı hareket tamamlanmamıştı. Kız ani bir hareketle arkasını döndü; öfke ve ümitsizlikle, "Öf, anlamıyorum, her şey çok garip, hiç anlayamayacağım, siz her şeyi biliyorsunuz ve ben herhangi bir şey hakkında düşünmedim bile hiç..." dedi. Konuşurken fiziksel olarak da daha küçük göründü; küçük, hiddetli, pes etmiş, "Keşke–" Hemen sustu.

"Gelecek Luz," dedi oğlan. "Senin ona doğru koşmana gerek yok. O kendiliğinden gelir, gelecek – söz veriyorum –"

Ne için söz verdiğini sormadı oğlana. O da söylemezdi zaten.

Evden ayrıldığında yağmurlu rüzgâr, nefesini keserek yüzüne çarptı. Nefesi kesildi; gözleri yaşla doldu ama rüzgârdan değil. O parlak sabahı düşündü, sadece üç gün önceki gümüşsü gündoğumunu ve o büyük mutluluğunu. Bugün griydi, gökyüzü yoktu, çok az ışık, bol bol yağmur ve çamur vardı. Çamur, bu gezegenin ismi Çamur, diye düşündü; gülmek istedi ama gözleri hâlâ gözyaşlarıyla doluydu. Luz gezegeni yeniden isimlendirmişti. O sabah yolda hissettiğim, diye düşündü Lev, işte o mutluluktu ama bu –ve bu durum için bir sözü yoktu, kızın adından başka; Luz. Her şey bu addaydı, gümüşsü gündoğumu, yıllar önce, Şehir'in üzerindeki o alev alev büyük gün batımı, tüm geçmiş, tüm gelecek, hatta şimdiki işleri, konuşmalar, planlamalar, yüzleşmeler ve kesin zaferleri, ışığın zaferi. "Söz veriyorum, söz veriyorum," diye fısıldadı rüzgâra. "Bütün yaşamım, yaşamımın bütün yılları."

Daha yavaş yürümek, durmak, o anı ellerinde tutmak istedi. Fakat yüzüne yüzüne esen rüzgârın kendisi onu ileri doğru gitmeye zorladı. Yapacak çok fazla iş vardı ve artık çok az vakit kalmıştı. Daha sonra, daha sonra! Macmilan'ın çetesinin geleceği gece, o gece olabilirdi; kimse bilemezdi. Belli ki, Luz'un, planlarını ele verdiğini düşünerek planı değiştirmişlerdi. Onların planları tamamlanıncaya kadar hazır bir şekilde beklemekten başka yapacak bir şey yoktu. Tek önemli olan hazır olmaktı. Panik olmayacaktı. İlk girişim ister Şehir'den ister Kasaba'dan gelsin, Barış İnsanları ne yapacaklarını, nasıl hareket edeceklerini bileceklerdi. Büyük adımlarla, Shantih'e doğru yoluna devam etti, neredeyse koşarak. Dudaklarına değen yağmur tatlıydı.

Akşamüstünün geç karanlığında haber geldiğinde evdeydi. Babası haberi Toplantı Evi'nden getirmişti. "Yüzü yaralı bir tip, bir muhafız," demişti Saşa yumuşak, ironik sesiyle. "Sallana sallana gelerek Shults'u sordu. Herhalde beni değil, seni kastetti."

Şehir'de yapılan kalın, kaba kâğıda yazılmış bir nottu bu. Bir an için Lev, sert, kara sözcükleri Luz'un yazmış olduğunu düşündü.

Shults: Bugün, günbatımında arıtma halkasında olacağım. İstediğin kadar insan getirebilirsin. Ben tek başıma olacağım.

Luis Burnier Falco

Bir numara, apaçık bir numara. Çok mu açık? Güneyyeli'nin evine gidip notu Luz'a gösterecek kadar zaman vardı ancak.

"Eğer orada tek başıma olacağım diyorsa, tek başına olacaktır," dedi kız.

"Macmilan ile birlikte bizi oyuna getireceğini duymuştun ama," dedi Andre.

Kızın küçük gören bakışları Andre'yi deldi geçti. "Bu onun adı," dedi. "Bir yalana adını koymaz. Orada tek başına olacaktır."

"Neden?"

Kız omuzlarını silkti.

"Ben gidiyorum," dedi Lev. "Evet! Seninle Andre! Ve senin gerekli olduğunu düşündüğün sayıda insanla. Fakat onları bir an önce toparlaman lazım. Sadece bir saat kadar gün ışığı kaldı."

"Seni rehin almak istediklerini biliyorsun," dedi Andre. "Kendi ayağınla avuçlarının içine mi gireceksin?"

Lev başını hararetle salladı. "Bir biltüne gibi," dedi ve güldü. "İçeri – dışarı! Haydi, bir grup insan toparlayalım Andre. Luz – sen de gelmek istiyor musun?"

Kız tereddüt içinde durdu.

"Hayır," dedi; çekindi. "Gelemem. Korkuyorum."

"Akıllısın."

"Gitmem gerek. Beni burada alıkoymadığınızı, bunu benim seçmiş olduğumu anlatmak için. Buna inanmıyor."

"Senin neyi seçmiş olduğun ve onun inanıp inanmaması pek önemli değil aslında," dedi Andre. "Sen hâlâ bir bahanesin: Onların malı. Gelme daha iyi Luz. Orada olursan, büyük bir ihtimalle seni geri almak için zor kullanırlar."

Kız başını evet anlamında salladı ama hâlâ tereddüt ediyordu. Sonunda, "Gelmem gerek," dedi. Bunu öyle çaresiz bir karar-

lılıkla söylemişti ki Lev atılıp, "Hayır–" dedi ama kız devam etti: "Gelmem gerek. Bir kenarda durup benim hakkında konuşsunlar, dövüşsünler, beni alsınlar, versinler diye beklemeyeceğim."

"Seni geri veren olmayacak," dedi Lev. "Sen kendine aitsin. Eğer istersen gel bizimle."

Kız başıyla onayladı.

Arıtma halkası, Kasaba ile Şehir arasındaki Yol'un ortasında, güneye düşen çok eski bir halkaağaç yeriydi; üstelik hem Kasaba'dan, hem de Şehir'den yüzlerce yıl eski; ağaçlar çok önceleri devrilip, sadece ortadaki göleti bırakarak çürümüşlerdi. Şehir'in ilk demir arıtma işliği burada kurulmuştu; kırk yıl önce Güney Tepeler'de daha zengin bir maden bulununca burası da çürüyüp gitmişti. Baca ile makineler gitmişti; her tarafını boru çiçeği ve zehirli gül bürümüş, çürümüş kalaslarıyla çatlak içindeki eski barakalar göletin düz kıyısında terk edilmiş bir halde çökmüştü.

Andre ile Lev oraya giderken yirmi kişilik bir grup toplamışlardı. Andre onları, içlerinde ve arkalarında muhafızların saklanıp saklanmadığından emin olmak için, eski barakaların oradan dolaştırmıştı. Barakalar boştu ve birkaç yüz metre içinde bir grup insanın kendisini gizleyebileceği başka hiçbir yer yoktu; burası düz bir yerdi, ağaçsız, ıssız ve gün ışığının kasvetli bitiminde perişan görünüşlü bir yer. İnce bir yağmur; kör ve açık bir göz gibi korunaksız, savunmasız duran yuvarlak gri su üzerine düşüyordu. Göletin diğer yanında Falco durmuş onları bekliyordu. Yağmurdan korunmak için sığındığı çalılığın yanından ayrılıp kıyıyı dolanarak onlara doğru geldiğini gördüler, tek başına.

Lev diğerlerinden ayrılarak ilerledi. Andre onun önden gitmesine izin verdi ama Saşa, Martin, Luz ve bir iki kişiyle birlikte birkaç metre arkasından gitti. Geri kalanlar gri göletin kenarında ve Yol'a çıkan yamaçta, dağınık bir şekilde kaldı, tetikte.

Falco, yüzü Lev'e dönük olarak durdu. Tam göletin kıyısında, yürümenin daha kolay olduğu yerde, duruyorlardı. Aralarında minik bir çamurlu su girintisi uzanıyordu; bir insan kolu boyundan daha geniş olmayan, kıyıları ince kumlu bir koy; çocukların

oyuncak kayıkları için bir liman. Sezgilerinin keskin canlılığı içinde Lev, o bir parça su ile kumun ve bir çocuğun burada nasıl oynayabileceğinin farkındaydı; tıpkı Falco'nun dimdik şeklinin, hem Luz'un yüzü, hem de tamamiyle başka bir yüz olan o yakışıklı yüzünün, kemerli paltosunun omuzlarının ve kol uçlarının ıslanarak renginin koyulaşmış olduğunun farkına vardığı gibi.

Falco mutlaka Lev'in gerisindeki grupta duran kızını görmüştü fakat ne ona baktı, ne de konuştu; o, yağmurun yaygın fısıltısından zorla duyulabilen yumuşak kuru bir sesle Lev'le konuştu.

"Yalnızım gördüğün gibi, ve silahsız. Sadece kendi adıma konuşuyorum. Bir Konsey Üyesi olarak değil."

Lev, başını onaylarcasına salladı. Bu adamı, Senhor ve Falco diye değil de adıyla, kendi adıyla, Luis diye çağırmak geldi içinden; bu isteğin nedenini anlamadı ve konuşmadı.

"Kızımın eve dönmesini istiyorum."

Lev, hafif ve açık bir hareketle, kızın orada, arkasında olduğunu belirtti. "Ona söyleyin Senhor Falco," dedi.

"Ben seninle konuşmaya geldim. Eğer asiler adına konuşuyorsan."

"Asiler mi? Neye karşı senhor? Ben, ya da içimizden herhangi biri Shantih adına konuşabilir, eğer isterseniz. Ama Luz Marina, kendi adına konuşabilir."

"Tartışmak için gelmedim," dedi Falco. Davranış biçimi son derece denetimli ve kibar, yüzü gergindi. Sakinliği, gerginliği, ıstırap içindeki bir adamın sakinliği ve gerginliğiydi. "Dinle. Kasabaya bir saldırı yapılacak. Artık bunu biliyorsunuz. Ertelediğim halde artık bu saldırıyı engelleyemem istesem de. Fakat kızımın bunun dışında olmasını istiyorum. Güvenlikte. Eğer onu benimle birlikte geri yollarsanız ben de size Senhora Adelson ile diğer rehineleri yollarım, muhafızlar eşliğinde, bu gece. Eğer isterseniz ben de onlarla birlikte gelirim; onun benimle dönmesine izin verin o yüzden. Bu sadece ikimiz arasında. Geri kalan kısmı, dövüş – onu siz, başkaldırınızla başlattınız, ben durdura-

mam; siz de durduramazsınız artık. Bütün yapabileceğimiz bu. Rehinelerimizi değiş tokuş ederek onları kurtarmak."

"Senhor, açıkkalpliliğinize saygı duyuyorum – ama ben Luz Marina'yı sizden almadım ve onu size geri verememem."

O konuşurken Luz, siyah şalına sarınmış, oğlanın yanına geldi. "Baba," dedi, Falco ile oğlanın konuştukları yumuşak sesle değil de berrak ve katı sesiyle, "eğer istersen Macmilan'ın zorbalarını durdurabilirsin."

Falco'nun yüzü değişmedi; belki de parçalara ayrılmadıkça değişemezdi de. Yağmurun sesiyle dolu uzun bir sessizlik oldu. Işık, sadece batıda, uzakta ve alçakta ağır ve parlaktı.

"Yapamam Luz," dedi o ıstırap dolu sakin bir sesle. "Herman – o, seni geri almaya kararlı."

"Peki eğer seninle geri gelirsem, artık bir bahanesi kalmayacağına göre, yine Shantih'e saldırmasını emreder miydin?"

Falco kıpırdamadan durdu. Yutkundu, zorlukla, sanki boğazı çok kuruymuş gibi. Lev bunu gördü; karşısında rezilliğe tahammülü olmayan ama yine de kendisini rezil etmiş gururuyla ve iktidarsızlığını kabul etmek zorunda kalan gücüyle duran adamı görerek yumruklarını sıktı.

"Yapamam. İşler çığrından çıktı." Falco tekrar yutkundu ve tekrar denedi. "Benimle eve gel Luz Marina," dedi. "Rehineleri hemen geri yollayacağım. Söz veriyorum." Lev'e baktı; beyaz yüzü söyleyemediği şeyi onun yerine söylüyordu, yani Lev'den yardım istiyordu.

"Yolla onları!" dedi Luz. "Onları tutsak olarak alıkoymaya hakkınız yok."

"Ve sen de geleceksin..." Bu tam anlamıyla bir soru değildi.

Kız başını hayır anlamında salladı. "Beni bir tutsak gibi alıkoymaya hakkın yok."

"Tutsak olur musun hiç Luz, sen benim kızımsın–" İleri doğru bir adım attı. Kız bir adım geriledi.

"Hayır!" dedi. "Benim için pazarlık yaptığın sürece gelmeyeceğim. Saldırdığınız ve insanlara z–zulmettiğiniz sürece hiç

gelmeyeceğim!" Kekeleyerek, söyleyecek söz aradı. "Hiçbir zaman Herınan Macmilan ile evlenmeyeceğim; onun yüzüne bile bakmayacağım, ben o – ben ondan iğreniyorum! Gelip gitmem serbest olduğu zaman, istediğim şeyi yapabileceğim zaman geleceğim ve o Casa Falco'ya geldiği müddetçe de eve hiç dönmeyeceğim!"

"Macmilan mı?" dedi can çekişen baba. "Macmilan ile evlenmek zorunda değilsin–" Durdu, bir Luz'a, bir Lev'e baktı, biraz çılgınca. "Eve dön," dedi. Sesi titriyordu fakat sesini denetim altına almak için uğraştı. "Eğer yapabilirsem saldırıyı durduracağım. Biz – biz seninle konuşabiliriz," dedi Lev'e. "Konuşuruz."

"Şimdi de, sonra da, ne zaman isterseniz konuşuruz," dedi Lev. "Bütün istediğimiz buydu senhor. Ama kızınızdan özgürlüğünü Vera'nın özgürlüğüne, sizin iyi niyetinize ya da bizim güvenliğimize karşılık satmasını istemeyin. Bu yanlış. Bunu yapamazsınız; bunu kabul etmeyiz."

Yine kıpırdamadan durdu Falco ama bu başka türlü bir hareketsizlikti: Yenilgi, ya da yenilgiyi son bir kez kabullenmemek mi? Ter veya yağmurdan bembeyaz olup ıslanmış yüzü asık ve ifadesizdi.

"Yani onun gelmesine izin vermeyeceksiniz," dedi.

"Ben gelmeyeceğim," diye cevap verdi Luz.

Falco tek bir kere başıyla onayladı, döndü ve yavaş yavaş uzaklaşarak göletin kavisli kıyısından yürüdü. Alacakaranlığın son demlerinde belirsiz ve biçimsiz duran ağaçlığı geçti ve Şehir'e geri dönen yola uzanan hafif tümseği çıkmaya koyuldu. Dik, kısa, kara şekli çabucak görüntüden kayboldu.

9

HİZMETKÂR KIZLARDAN BİRİ Vera'nın kapısını hafif hafif çaldı, açtı ve hizmetçilerin, "emirleri uygularken" kullandığı yarı küstah, yarı ürkek sesle, "Senhora Vera, mümkünse Don Luis sizi büyük salonda görmek istiyor!" dedi.

"Hay Allah, hay Allah," diye iç geçirdi Vera. "Hâlâ morali kötü mü?"

"Felaket," dedi Teresa denen kız hemen "emirleri uygulama" tavrını bir yana bırakıp sert, çıplak ve tombul ayağındaki bir nasırı kaşımak için eğilerek. Vera artık evdeki bütün kızlar tarafından bir arkadaş, bir çeşit uğurlu teyze veya abla olarak görülüyordu; orta yaşlı, katı bir insan olan aşçı Silvia bile Luz'un ortalıktan kayboluşunun ertesi günü Vera'nın odasına gelmiş ve görünüşe göre düşmandan bir güvence istiyor olmayı azıcık bile umursamayarak bu konuyu onunla tartışmıştı. "Michael'in yüzünü gördün mü?" diye devam etti Teresa. "Don Luis, Michael çizmelerini yavaş çıkarıyor, öflüyor pöflüyor diye iki dişini eline verdi; Michael'in her şeyi nasıl yaptığını bilirsin, işte ondan Don Luis, çizmesi hâlâ ayağındayken, küt diye vurmuş! Şimdi Michael'in her yanı keseliyarasa gibi şişti, çok komik görünüyor. Linda, dün akşam Don Luis'in bir başına Şantiye Kasabası'na gittiğini söyledi, Marquez'in Thomas görmüş; yoldan yukarı gidiyormuş. Ne oldu dersin? Acaba Zavallı Senhorita Luz'u kaçırmaya mı çalışıyordu dersin?"

"Hay Allah," diye iç geçirdi Vera tekrar. "En iyisi onu bekletmeyeyim." Saçlarını düzeltip, giysilerine çekidüzen verdi ve Teresa'ya, "Ne de güzel küpelerin varmış. Haydi gel," dedi. Ve kızı, Casa Falco'nun salonuna doğru izledi.

Luis Falco, derin pencere pervazındaki oturma yerine oturmuş, Songe Körfezi'ni seyre dalmıştı. Denizin üzerine huzursuz bir sabah ışığı düşmüştü; üzerlerine güneş parladıkça, tepeleri beyaz beyaz insanın gözlerini kamaştıran ve rüzgâr aniden esip de daha yüksek bulutlar güneşi kestiklerinde kararan bulutlar çok büyük ve karışıktı. Falco, Vera'yı karşılamak için ayağa kalktı. Yüzü sert ve çok yorgun görünüyordu. Konuşurken kadının yüzüne bakmadı. "Senhora, eğer burada yanınıza almak istediğiniz eşyalarınız varsa, lütfen toplayın."

"Hiçbir şeyim yok," dedi Vera çok yavaş olarak. Falco daha önce onu hiç korkutmamıştı; aslında, bu evde geçen bu bir ayda, adamı çok sevmeye, ona saygı duymaya başlamıştı. Şimdiyse adamda bir değişiklik vardı; Luz'un kaçışından beri görülen ve anlaşılabilen bir ıstırap ve hiddet değil, bir duygu değil de adamın kendisinde bir değişiklik, aynı ölümcül bir hastalığa tutulmuş veya yara almış birindeki tahrip olmuşluk gibi. Ona bir şekilde ulaşabilmek için bir yol aradı; nasıl bulacağını bilemedi. "Bana siz giysiler verdiniz Don Luis; daha bir sürü şey," dedi. Kadının o anda giydiği giysiler, adamın karısınındı, bunu biliyordu; odasına bir sandık dolusu giysi yollamıştı; özenle katlanmış, aralarına artık hiç kokuları kalmadığından çok yıllar önce konmuş olduğu belli olan hoş kokulu lavanta yapraklarının serpiştirilmiş olduğu, çok güzel dokunmuş güzel etekler, bluzlar, şallar. "Gidip tekrar kendi giysilerimi giyeyim mi?" diye sordu.

"Hayır – Evet, eğer istersen. Nasıl istersen. – Mümkün olduğu kadar çabuk gel buraya, lütfen."

Beş dakika içinde, kendi beyaz ağaçipeği giysileri içinde geri döndüğünde, adam yine kıpırdamadan pencere pervazının oturulacak yerinde oturmuş, üzerinde büyük gümüş rengi bulutların asılı olduğu körfeze dalmış bakıyordu.

Kadın ona yaklaşırken yine ayağa kalktı ve yine ona bakmadı. "Benimle gel lütfen senhora."

"Nereye gidiyorsunuz?" diye sordu Vera kıpırdamadan.

"Kasaba'ya." Sanki, tamamen başka bir şey düşünürken söylemeyi unutmuş gibi ekledi, "İnşallah orada halkına tekrar katılman mümkün olur."

"Ben de öyle olmasını dilerim. Bunun olmasını ne engelleyebilir Don Luis?"

Adam cevap vermedi. Kadına, adam sorusundan kaçınmıyormuş da, cevap vermek ona zor geliyormuş gibi geldi. Kadının önden yürümesi için kenara çekildi. Kadın, artık iyice alışmaya başladığı büyük odaya ve adamın yüzüne bir baktı. "Bana bu kadar iyi davrandığınız için size teşekkür etmek isterim Don Luis," dedi kadın resmiyetle. "Bir tutukluyu bir misafir konumuna getiren gerçek evsahipliğinizi hiçbir zaman unutmayacağım."

Adamın yorgun yüzü değişmedi; başını salladı ve kadını bekledi.

Kadın adamı geçti; adam salondan sokağa çıkan kadını izledi. Eve getirildiği günden beri kapıdan dışarı adımını atmamıştı.

Jan'ın, Hari'nin ve diğerlerinin de orada olacaklarını umuyordu ama ortalıkta onlardan bir iz yoktu. Kadının, Falco'nun kendi muhafızları ve hizmetkârları olarak bildiği bir düzine adam bir grup halinde bekliyordu; aralarında maiyetlerindekilerle birlikte Konsey Üyesi Marquez ve Falco'nun kayınbiraderi Cooper'ın da bulunduğu, orta yaşlı adamlardan oluşmuş bir grup adam daha vardı; muhtemelen toplam otuz kişi. Falco, hepsine hızla bir göz gezdirdi, sonra hâlâ Vera'ya karşı gösterdiği mekanik bir hürmetle, bir adım önden gitmesine izin vererek, diğerlerine bir baş işaretiyle izlemelerini söyleyip, dik caddeden ilerlemeye başladı.

Yürürlerken kadın yaşlı Marquez'in Falco'yla konuştuğunu duydu ama ne söylediğini işitemedi. Yaralıyüz, yani Anibal, kardeşiyle birlikte kadının yanından geçerken, uyanık bir biçimde ona belli belirsiz bir göz kırptı. O kadar uzun bir süreyi ev içinde ya da evin etrafı duvarlarla çevrili avlusunda geçirdikten son-

ra, rüzgâr ve güneş ışığının etkisi ve parlaklığı kadını sersemletmişti; yürürken, sanki uzun süredir yatakta hasta yatıyormuşçasına, kendisini düşecek gibi hissetti.

Konsey Binası'nın önünde daha büyük bir grup bekliyordu, aşağı yukarı kırk, belki de elli adam, hepsi de oldukça genç, hepsi aynı çeşit palto giymiş, ağır, siyahımsı kahverengi bir kumaştan; bu kadar çok kumaşı aynı şekilde çıkartabilmek için pamuk imalathaneleri fazla mesai yapmışlardır, diye düşündü Vera. Paltolar kemerliydi, büyük metal düğmeleri vardı; bu yüzden de birbirlerine çok benziyorlardı. Bütün adamların hem kırbaçları, hem de asker tüfekleri vardı. Konsey Binası'nın içindeki duvarlardan birine benziyorlardı. Herman Macmilan, tüm uzun boyluluğu, geniş omuzluluğu ve gülümseyişiyle, aralarından öne çıktı. "Hizmetindeyiz Don Luis!"

"Günaydın Don Herman. Hazır mısınız?" dedi Falco boğulmuş sesiyle.

"Hazırız senhor. Kasaba'ya beyler!" Durduğu yerde geri döndü; kolundan tuttuğu Vera'yla birlikte, ona yetişmek için kara paltolu adamlar arasından aceleyle öne çıkmaya çalışan Falco'yu beklemeden, sıra halindeki adamları doğruca yukarıya, Denizyönü Caddesi'ne yönlendirdi. Falco'nun kendi takipçileri, onun arkasından bastırmaya çalıştılar. Vera adamlar, adamların tüfekleri ve kırbaçsapları, sert kolları, ona doğru bakan genç ve düşmanca yüzleri arasında itilip kakılıyordu. Cadde dardı ve Falco yolunu, Vera'yı da yanında sürükleyerek, zor kullanarak açtı. Fakat, birliğin başındaki Macmilan ile aynı hizaya geldikleri an Vera'nın kolunu bıraktı ve sanki başından beri orada, baştaymış gibi sakin bir şekilde yürümeye başladı.

Macmilan ona şöyle bir bakarak gülümsedi; her zamanki gergin, hoşnut gülümsemesiyle. Ondan sonra Vera'yı görünce şaşırmış gibi bir pandomim yaptı. "Bu da kim Don Luis? Yanında bir mürebbiye mi getirdin?"

"Şu son saatte Kasaba'dan gelen yeni bir haber var mı?"

"Hâlâ toplanıyorlarmış; bir hareket yok son rapora göre."

"Şehir Muhafızları bizimle Abide'de mi buluşacak?"

Genç adam başıyla onayladı. "Huri'nin toparladığı bir miktar takviye ile. Tam zamanında harekete geçtik! Bu adamları çok uzun zamandır bekletiyordum."

"Onlar senin adamların; onları buyruğun altında tutmanı bekliyorum," dedi Falco.

"Eyleme geçmek için çok hevesliler," dedi Macmilan sahte bir güvenirlilikle. Vera, Falco'nun ona, tek bir hızlı, karanlık bakış fırlattığını gördü.

"Dinle Don Herman. Eğer adamlarınız emirleri dinlemezlerse –eğer siz emirleri dinlemezseniz– o zaman burada duralım: Hemen." Falco durdu; kişiliğinin itici gücü o kadar fazlaydı ki Vera, Macmilan ve arkalarındaki bütün adamlar da, sanki bir iple birbirlerine bağlıymışlar gibi onunla durdu.

Macmilan'ın tebessümü kaybolmuştu. "Kumanda sizde sayın Konsey Üyesi," dedi, altındaki kasveti gizlemeyen bir gösterişle.

Falco başıyla onaylayarak yoluna devam etti. Şimdi, adımları kontrol eden o, diye fark etti Vera.

Kayalıklara yaklaştıkça, tepede, Abide'nin yakınında, daha fazla sayıda adamın onları beklemekte olduklarını gördü kadın; tepeye varıp, acayip görünüşlü, soluk renkli uzay gemisinin gölgesinin altından geçtikten sonra bu birlik de Falco'nun adamlarının ve Macmilan'ın kahverengi paltolularının arkasına düştü; böylece Yol'da ilerlerken iki yüz ya da daha fazla kişilik bir kalabalık olmuşlardı.

İyi ama ne yapıyorlar? diye düşündü Vera. Bu Shantih'e yapılacak olan saldırı mı? İyi ama beni ne diye götürüyorlar? Ne yapacaklar? Falco ıstıraptan çıldırmış, Macmilan da kıskançlıktan; ve bu adamlar, bütün bu adamlar, hepsi silahlarıyla, paltolarıyla, koca koca adımlarla böyle yürüyen bu adamlar öyle kocamanlar ki; onlara yetişemiyorum; ah keşke Hari ile diğerleri burada olsalardı da bir insan yüzü görebilseydim! Neden sadece beni getirdiler, diğer rehineler nerede, onları öldürdüler mi? Hepsi

çıldırmış, insan kokularını alabiliyor, kan kokuyorlar – Geldiklerini biliyorlar mı, Shantih'te? Biliyorlar mı? Onlar ne yapacak? Elia! Andre! Lev, canım! Siz ne yapacaksınız, siz ne yapacaksınız? Birbirinize sıkı sıkı sarılabilecek misiniz? Yetişemiyorum, çok hızlı yürüyorlar, yetişemiyorum.

Shantihliler ile köylüler sabahın erken vakitlerinden beri –Saşa'nın gülümsemeden tanımladığı gibi Kısa Yürüyüş için– toplanmaya başladıkları halde, öğlenin erken vakitlerine kadar bir hale yola girmemişlerdi; bir sürü çocuğun varlığı ve geride kalmış olup da birlikte yürümek için bir arkadaş arayanların sürekli ileri gelişleri yüzünden karmaşık görünüşlü, hantal ve büyük bir kalabalık oluşturdukları için de Şehir'e doğru yolda pek de hızlı ilerleyemiyorlardı.

Falco ile Macmilan ise tam tersine, Şantiyeliler'in yol üzerinde büyük yığınlar halinde toplandığı haberini alınca çok hızlı hareket etmişlerdi. Birliklerini –Macmilan'ın ordusu, Şehir Muhafızları, birkaç Patron'un özel korumalarıyla birlikte bir sürü gönüllü– öğlene kadar hızla yola çıkarmışlardı.

Böylece bu iki grup, Şehir'e nazaran Kasaba'ya daha yakın olan Kayabaşı Tepesi'nde karşılaştı. Barış İnsanları'nın öncü kolu tepenin alçak zirvesine varmıştı ki, Şehirliler'in onlara doğru tepeye tırmanmakta olduğunu gördü. Hemen durdular. Üstünlükleri de vardı aslında, öyle ki çoğu hâlâ tepenin doğu tarafındaydı; böylelikle neler olduğunu göremiyor ve görülemiyorlardı. Elia, Andre ile Lev'e, yüz metre kadar geri çekilip Şehir'le eşit bir tabanda, tepede karşılaşmalarını önerdi; bu geri çekiliş bir teslim olma veya zayıflık gibi yorumlansa bile, en iyisinin bu olacağına karar verdiler. Kasıla kasıla tepeye kadar yürüyüp, ilk defa olarak neyle yüz yüze olduğunu gören Herman Macmilan'ın yüzünü görmeye değerdi: Yol boyunca, tepenin yamacına ve oradan da düzlüğe uzanan dört bin kadar insan; çocuklar, kadınlar, adamlar; o gezegende bir araya gelmiş, gelmiş geçmiş en bü-

yük insan topluluğu; ve şarkı söylüyorlardı. Macmilan'ın sıhhatli pembe yüzü rengini yitirdi. Adamlarına, kahverengi paltolulara, bazı emirler verdi; hepsi de tüfekleriyle bir şeyler yapıp tüfekleri ellerinde hazır tuttular. Muhafızların ve gönüllülerin birçoğu, şarkıyı bastırmak için bağırıp çağırmaya başladı; iki grubun liderlerinin konuşabilmeleri için onları susturmak epey bir vakit aldı.

Falco konuşmaya başlamıştı ama hâlâ çok gürültü vardı; adamın sert sesi duyulmadı. Lev ileri doğru bir adım atarak sözü ondan aldı. Onun coşkulu sesi, tepenin gümüşsü, rüzgârlı havasında çınlayarak diğerlerini susturdu.

"Barış İnsanları Şehir'in temsilcilerini arkadaşlık içinde selamlıyor! Size ne yapmak istediğimizi, sizden ne yapmanızı dilediğimizi ve eğer bizim kararlarımızı reddederseniz ne olacağını, açıklamaya geldik. Söylediklerimizi dinleyin Victoria halkı çünkü bizim bütün ümitlerimiz bunda yatıyor! Birincisi, rehinelerimiz serbest bırakılmalı. İkincisi, artık zorunlu iş sevkiyatları olmayacak. Üçüncüsü, Kasaba ve Şehir temsilcileri, daha adil bir ticari anlaşma yapmak için toplanacak. Son olarak da, Kasaba'nın kuzeyde bir koloni kurma planı, Şehir'in müdahalesi olmaksızın devam edecektir, aynı Şehir'in, Değirmen Dere kenarındaki Güney Vadi'yi yerleşime açma planına Kasaba tarafından müdahale edilmeyeceği gibi. Bu dört nokta, bütün Shantih halkı tarafından tartışılmış ve karara bağlanmıştır ve bu kararlar görüşmeye açık değildir. Eğer bu kararlar Konsey tarafından kabul edilmezse Shantih halkı, Şehir halkını, her türlü ticaret, her türlü yiyecek, iş, odun, giyecek, maden cevheri ve ürünlerinin sağlanması konusundaki işbirliğinin sona ereceği ve bu dört nokta kabul edilip üzerinde harekete geçilinceye kadar da işbirliğine yanaşılmayacağı konusunda uyarmak zorundadır. Bu karar hiçbir pazarlığa açık değildir. Biz, hiçbir durumda size karşı şiddet uygulamayacağız; fakat taleplerimiz karşılanıncaya kadar da hiçbir koşulda sizinle işbirliği içersine girmeyeceğiz. Ne bu konuda pazarlık edeceğiz, ne de uzlaşma yolları arayacağız. Ben halkımın irade-

sini dile getiriyorum. Biz birbirimizi bırakmayıp dayanacağız."

İri, kahverengi paltolu adamlar tarafından, onların omuzları, sırtları ve tüfek kundaklarından başka bir şey göremeyecek şekilde çevrilmiş olan Vera, hâlâ hızlı yürüyüşlerinden nefesi kesilmiş bir halde, gözyaşlarını tutmaya çalışıyor ve tir tir titreyerek ayakta duruyordu. Kızgınlık veya kararsızlık taşımaksızın konuşan, berrak, cesur, güçlü genç ses; akıl ve barış sözcüklerinin şarkısını söyleyen, Lev'in ruhunun, kendi ruhunun, ruhlarının, meydan okumanın ve ümidin şarkısını söyleyen o ses –

"Öyle bir mesele yok," dedi karanlık, kuru ses, Falco'nun sesi, "pazarlık yapmak veya uzlaşmaya çalışmak gibi. Bu konuda aynı fikirdeyiz. Bu sayısal gösteriniz pek etkileyici. Fakat şunu unutmayın, siz hepiniz; unutmayın ki biz kanunları temsil ediyoruz ve silahlıyız. Şiddet kullanılmasını arzu etmem. Bu gereksiz isteklerinizi bize zorla kabul ettirmek için bu kadar büyük bir kalabalıkla ortaya çıkmakla, bunu yapmamız için bizi zorlayan sizlersiniz. Bu kabul edilir bir şey değil. Eğer halkınız, Şehir'e doğru bir adım daha atmaya kalkışırsa, adamlarımıza onları durdurmaları için emir verilecektir. Yaralanmalar ve ölümler konusundaki sorumluluk size ait olur. Bizi, Victoria'daki İnsanoğlu Toplumu'nu korumak için aşırı savunma önlemleri almaya siz zorladınız. Bu önlemleri yerine getirmek konusunda hiç tereddüt etmeyiz. Ben şimdi bu kalabalığa dağılıp evlerine dönmelerini emredeceğim. Eğer hemen emre uymazlarsa, adamlarıma silahlarını istedikleri gibi kullanmalarını emredeceğim. Fakat bundan önce, rehineleri değiş tokuş etmek istiyorum, daha önce kararlaştırdığımız gibi. İki kadın, Vera Adelson ile Luz Marina Falco, burada mı? Bırakalım, aramızdaki sınırı emniyet içinde geçsinler."

"Biz hiçbir değiş tokuş konusunda anlaşmadık!" dedi Lev ve artık sesinde öfke vardı.

Herman Macmilan, kendi adamları arasından yol açarak, sanki kaçmasını engellemek ya da ona ileriye doğru eşlik etmek istercesine Vera'yı kolundan yakaladı. Kolunu sıkı sıkı tutan o el kadını şaşırtarak öfkelendirdi ve tekrar titredi ama ne kendini

kurtardı, ne de Macmilan'a bir şey söyledi. Artık hem Lev'i, hem de Falco'yu görebiliyordu, hareket etmeden durdu.

Lev, yüzü ona doğru dönük, on metre kadar ileride, düz tepede duruyordu. Yüzü huzursuz ve parlayan güneş ışığında olağanüstü parlak görünüyordu. Elia onun yanında duruyor ve ona aceleyle bir şeyler söylüyordu. Lev başını hayır anlamında sallayarak tekrar Falco'ya döndü. "Hiçbir anlaşma yapılmamıştı ve hiçbir anlaşma da yapılmayacak. Vera'yı ve diğerlerini serbest bırakın. Kızınız zaten serbest. Biz pazarlık yapmayız, anlıyor musunuz? Ve tehditlere de kulak asmayız."

Artık geride, yol boyunca duran binlerce insandan hiç ses çıkmıyordu. Hepsinin söyleneni duymalarına olanak olmadığı halde, sessizlik aralarında geriye doğru yayılıyordu; sadece orada burada, kendilerine çok sıkı sarılındığı için bebeklerin ufak tefek mırıltıları ve sızlanmaları vardı. Tepedeki rüzgâr aniden şiddetle esti ve geçti. Songe Körfezi'nin üzerindeki bulutlar gittikçe ağırlaşıyordu ama henüz yükseklerdeki güneşi gizleyememişlerdi.

Hâlâ cevap vermemişti Falco.

Sonunda döndü aniden. Vera adamın demir katılığındaki yüzünü gördü. Başıyla ona doğru bir hareket yaptı, kuşkuya yer vermeyecek bir şekilde, ileri doğru gitmesi için – özgürlüğe gitmesi için. Macmilan kadının kolunu bıraktı. İnanamayarak ileri doğru bir adım, bir ikinci adım attı kadın. Gözleri Lev'in gözlerini aradı; oğlan gülümsüyordu. Bu kadar kolay mıydı, zafer? bu kadar kolay?

Macmilan'ın tüfeğinin hemen kadının başının yanında patlaması, kadının tüm bedenini, sanki tüfeğin geri tepmesiyle olmuş gibi, geriye doğru hiddetle itti. Dengesi bozulan kadın, kahverengi paltolu adamların koşuşmasıyla yana doğru düştü; sonra da elleri ve dizleri üzerine devrildi. Etrafta bir çatırtı ve şakırtı sesi, gürleme, büyük bir yangın gibi tıslamalı yüksek bir çığlık sesi vardı ama hepsi uzaktaydı, yangın nerede olabilirdi ki, burada sadece ezilen, üst üste binen, ayak altında çiğnenen, tökezleyen

adamlar vardı; kadın saklanmaya çalışarak dizlerinin üzerinde büzüştü ama saklanacak hiçbir yer yoktu; yangının tıslamasından, çiğneyen ayaklar ve bacaklar, üst üste binen bedenler ve ıslanmış taşlı topraktan başka hiçbir şey yoktu.

Etrafta sessizlik vardı ama gerçek bir sessizlik değildi bu. Kendi kafasının içinde, sağ kulağının içinde aptalca, anlamsız bir sessizlik. Sessizliği dışarı atabilmek için başını salladı. Yeterince ışık yoktu. Güneş ışığı gitmişti. Soğuktu, rüzgâr soğuk soğuk esiyordu ama eserken hiç ses çıkarmıyordu. Doğrulurken soğuktan titredi, kollarını karnına bastırdı. Düşmek için, uzanmak için ne aptalca bir yerdi burası; bu onu kızdırdı. Güzel ağaçipeği giysisi çamurlanmış ve kan içinde kalmıştı; göğüslerine ve kollarına ıslak ıslak geliyordu. Yanında bir adam yatıyordu. Hiç de iri yarı bir adam değildi. Ayaktayken, etrafını çevirdiklerinde hepsi çok iri yarı görünüyorlardı ama yatarken oldukça ince bir adamdı ve sanki toprağın bir parçası olmaya çalışıyormuş gibi toprağın içine doğru büzülmüştü, daha şimdiden yarı yarıya çamura geri dönmüştü. Artık adam madam değildi o, sadece çamur, saç ve kirli bir kahverengi paltodan ibaretti. Artık adam madam değildi. Kimse kalmamıştı. Kadın orada oturmuş üşüyordu ve burası oturmak için çok aptalca bir yerdi; biraz sürünmeye çalıştı. Artık ona çarpıp devirecek kimse kalmamıştı ama o yine de kalkıp yürüyemiyordu. O andan itibaren artık hep sürünmek zorunda olacaktı. Artık kimse ayakta duramayacaktı. Tutunabilecek bir şey yoktu. Kimse yürüyemeyecekti. Artık olmayacaktı. Hepsi toprağa uzanmıştı, kalan birkaçı. Bir süre süründükten sonra Lev'i buldu. O, kahverengi paltolu adam kadar toprağın ve çamurun içine doğru çiğnenmemişti; yüzü ortadaydı, kara gözleri açık gökyüzüne bakıyordu; ama bakmıyordu. Yeterince ışık kalmamıştı. Hiç ışık mışık kalmamıştı ve rüzgâr da ses çıkarmıyordu. Yakında yağmur yağacaktı, ayrıca tepelerindeki bulutlar da bir çatı kadar ağırdı. Lev'in ellerinden biri çiğnenmişti; kemikle-

ri kırılmış beyaz beyaz görünüyordu. Kendisini, bunu görmeye mecbur olmayacağı bir yere sürükledi ve oğlanın diğer elini kendi eline aldı. Bu eli zarar görmemişti, sadece soğuktu. "Böyle," dedi, onu yatıştırmak için söyleyecek bir şeyler bulmaya çalışarak. "Böyle işte, sevgili Lev'im." Kendi söylediği sözcükleri hayal meyal duyabiliyordu, sessizlik içinde uzaklardan bir yerden. "Her şey düzelecek yakında Lev."

10

"Her şey yolunda," dedi Luz. "Her şey çok iyi gidiyor. Merak etme." Bağırarak konuşmak zorundaydı ve hep aynı şeyi söylemek kendisini aptal gibi hissetmesine neden oluyordu; ama hep de işe yarıyordu bu, bir süre için. Vera tekrar yatıp, sessizleşiyordu. Fakat hemen ardından tekrar oturmaya çalışıp, endişeli ve ürkek, neler olduğunu soruyordu. Lev hakkında sorular soruyordu: "Lev iyi mi? Eli yaralanmıştı." Sonra Şehir'e, Casa Falco'ya geri dönmesi gerektiğini söylerdi. Elleri tüfekli o adamlarla hiç gelmemeliydi, bu onun hatasıydı, eve gelmeyi çok istediğinden olmuştu. Eğer tekrar bir rehine olmak için geri giderse işler de yoluna giderdi, öyle değil mi? "Her şey yolunda, sen üzülme," dedi Luz yüksek sesle, çünkü Vera'nın kulakları hasar görmüştü. "Her şey yolunda gidiyor."

Ve gerçekten de insanlar akşamları yataklarında yatıyor, sabahları da kalkarak çalışıyor, yemek pişiriyor, yiyor, birlikte konuşuyordu; her şey devam ediyordu. Luz da devam ediyordu. Geceleri yatağına yatıyordu. Uykuya dalmak zordu; uyuduğu zaman da, itişip kakışan, çığlık çığlığa bağıran insanların oluşturduğu korkunç kalabalıktan, kopkoyu karanlığa uyanıyordu; fakat bunların hiçbiri olmuyordu aslında. Olmuştu. Oda karanlık ve sakin oluyordu. Olan olmuştu, bitmişti ve her şey devam ediyordu.

Öldürülen on yedi kişinin cenazesi, Şehir'e yapılan yürüyüşten iki gün sonra yapılmıştı; bazıları kendi köylerine gömülecek-

lerdi fakat hepsi için yapılacak olan toplantı ve merasim Toplantı Evi'nde gerçekleştirilmişti. Luz oraya ait olmadığını; Andre, Güneyyeli ve diğerlerinin eğer o, onlarla birlikte gitmezse kendilerini daha rahat hissedeceklerini düşündü. Vera'yla kalacağını söyledi, onlar da onu bıraktılar. Fakat yağmurun süpürdüğü tarlaların ortasındaki evin mutlak sessizliğinde uzun bir süre geçmiş, Vera uyuyor ve Luz elinde yapacak bir şeyler olsun diye ipekağacı liflerinden tohumları ayıklıyordu ki kapıya bir adam geldi, ince, beyaz saçlı bir adam; ilk bakışta kız adamı tanıyamadı. "Ben Alexander Shults'um," dedi adam. "Uyuyor mu? Haydi. Seni burada bırakmamalıydılar." Ve onu yanında Toplantı Evi'ne geri götürdü, ölüler için yapılan merasimin sonuna ve oradan da Shantih'ten ölen on iki tabutu taşıyan sessiz alayın içinde mezarlık alanına. Böylece kız, siyah şalı içinde, yağmurun altında, mezarlıkta, Lev'in babasının yanında durdu. Kız adama, adam da kıza bir şey söylemediyse de, bu yüzden adama minnettardı.

Luz ile Güneyyeli, her gün Güneyyeli'nin patates tarlasında çalışıyorlardı çünkü ürünün toplanması gerekiyordu; birkaç gün daha geçerse, ürün ıslak toprakta çürümeye başlayacaktı. Vera uyuduğunda birlikte çalışıyorlar; uyanık olup yanında birine ihtiyaç duyduğu zamanlar ise, biri tarlada, biri evde nöbetleşe çalışıyorlardı. Güneyyeli'nin annesi ve arkadaşı iriyarı, sessiz, hünerli Italia genellikle oraya geliyordu; Andre de hem tarla işinde, hem de Toplantı Evi'nde her gün Elia ve diğerleriyle birlikte belli bir zaman geçirmek zorunda olduğu halde günde bir kere uğruyordu. Yönetim Elia'daydı, artık Şehirli adamlarla o konuşuyordu. Andre, Luz ve Güneyyeli'ne neler olduğunu ve neler söylendiğini anlatıyordu; hiçbir fikir beyan etmiyordu; Luz onun olanları onaylayıp onaylamadığını anlayamıyordu. Bütün düşünceler, inançlar, teoriler, ilkeler, bütün bunlar yitip gitmiş, süprülmüş, ölmüştü. Geriye kalan tek şey, cenaze törenindeki büyük kalabalığın bozguna uğramış, ağır kederiydi. Shantih'in on yedi insanı ölmüştü, orada Yol'da; Şehir'in sekiz. Barış adına ölmüşlerdi ama aynı zamanda barış adına öldürmüşlerdi. Her şey çök-

müştü. Andre'nin gözleri kömür gibi kapkaraydı. Güneyyeli'ni neşelendirmek için şakalar yapıyordu (ve Luz artık her şeyi görebildiği gibi, tarafsızca, oğlanın uzun bir süredir Güneyyeli'ne âşık olduğunu gördü); kızların ikisi de oğlanın şakalarına gülümsüyor ve onu orada, kendileri ve Vera ile birlikte biraz dinlendirmeye çalışıyorlardı. Luz ile Güneyyeli birlikte çalışıyordu, akşamüstleri tarlalarda. Çamurdan, karman çorman ince yollu köklerıyle çıkan patatesler küçük, sert ve temizdi. Tarla işinde bir zevk vardı; başka şeylerde ise pek yoktu.

Zaman zaman Luz, "Bunların hiçbiri olmuyor," diye düşünüyordu çünkü ona, olmuş olan şey, gerçek olan her şeyin gerisinde bulunan bir çeşit resim ya da perde, bir gölge oyunu gibi geliyordu. Bu bir kukla gösterisiydi. Her şey çok garipti ayrıca. Akşamüstünün geç bir vaktinde, sisli, karanlık, çiseleyen bir yağmur altında, yamalı bir pantolon giymiş, baldırlarına ve dirseklerine kadar çamur içinde Şantiye için patates kökledığı bu tarlada ne işi vardı? Bütün yapacağı iş, doğrulup eve yürümek olacaktı. Mavi eteği ile işlemeli bluzu, soyunma odasındaki gardrobunun içinde temizlenmiş ve ütülenmiş olarak asılı duruyordu mutlaka; Teresa yıkanmak için sıcak su da getirirdi. Casa Falco'nun salonunun batı ucundaki şöminede büyük bir kütük vardır böyle bir havada; yanan parlak bir de ateş. Pencerelerin kalın camları dışında akşam, Körfez'in üzerinde gitgide maviden maviye koyulaşır. Doktor, kafadar arkadaşı Valera ile birlikte çene çalmak için uğrayabilir, ya da yaşlı Konsey Üyesi Di Giulio, babasıyla bir el satranç oynamak umuduyla–

Hayır. Kuklalar onlardı; minik, parlak düşünce kuklaları. Orası hiçbir yerdi; burası, burası: Patatesler; çamur; Güneyyeli'nin yumuşak sesi; Vera'nın şişmiş, rengi kaçmış yüzü; gecenin koyu karanlığı ve hareketsizliği içindeki Şantiye Kasabası'nda bulunan bu kulübenin çatı arasındaki ot şiltenin gıcırtısı. Garipti, her şeyiyle yanlıştı ama geriye kalanlar sadece buydu.

Vera iyileşiyordu. Hekim Cevher sarsıntının etkisinin zayıflamış olduğunu söyledi; daha en az bir hafta kadar yatakta kal-

ması gerekiyordu ama iyi olacaktı. Kadın yapacak bir şeyler istedi. Güneyyeli ona, Kızıl Vadi'deki yabani ağaçlardan toplanmış bir sepet dolusu pamuk verdi eğirmesi için.

Elia kapıya geldi. Üç kadın öğlen yemeklerini yeni bitirmişlerdi. Güneyyeli bulaşıkları yıkıyor, Luz sofrayı topluyor, Vera da yastığına yaslanarak oturmuş ipliğin ucunu iğe bağlamaya çalışıyordu. Elia, yuvarlak, katı yüzü ve mavi gözleriyle, minik patatesler gibi temiz görünüyor, diye düşündü Luz. Sesi umulmadık biçimde derin ama kibar bir sesti. Toplanmış masaya otururak konuştu, çoğunlukla Vera'ya hitap ederek. "Her şey iyi gidiyor," diye anlattı. "Her şey yolunda."

Vera çok az konuştu. Yüzünün sol yanı hâlâ şekilsizdi ve tekme veya sopa yediği yerler de çürüktü ama duyabilmek için yüzünü biraz o tarafa doğru çeviriyordu; sağ kulak zarı yırtılmıştı. Yastığına yaslanmış, iğini çevirmeye koyulmuş oturuyor, Elia konuştukça başını onaylarcasına sallıyordu. Luz adamın ne dediğine pek kulak asmıyordu. Andre onları zaten anlatmıştı: Rehineler bırakılmıştı; Şehir ile Kasaba arasındaki işbirliği koşulları hakkında ve Kasaba tarafından sağlanan erzağa karşılık verilen araç gereç ve kurutulmuş balık alışverişinin iyileştirilmesi konusunda bir anlaşmaya varılmıştı; şimdi Güney Vadisi'nde ortak bir yerleşim merkezi planlarını tartışıyorlardı – Şehir'den gelen iş birlikleri araziyi açacak, Kasaba'dan gelecek gönüllü koloniciler çiftçilik yapmak için buraya yerleşecekti.

"Ya kuzey kolonisi?" diye sordu Vera sakin, ince sesiyle.

Elia bakışlarını ellerine indirdi. Sonunda, "O bir rüyaydı," dedi.

"Sadece bir rüya mıydı Elia?"

Vera'nın sesi değişmişti; kâseleri kaldırmakta olan Luz dinledi.

"Hayır," dedi adam. "Hayır! Fakat çok fazlaydı, çok erken – çok hızlı Vera. Açıktan açığa bir meydan okuma eylemi için çok fazla şey sabırsızca tehlikeye atılmıştı."

"Örtülü bir meydan okuma, daha mı iyi olurdu?"

"Hayır. Fakat yüzleşme biçimi yanlıştı. İşbirliği, birlikte konuşmak –mantıklı bir çözüm yolu aramak– *mantık*. Lev'e söylemiştim – Başından beri, söylemeye çalışmıştım ki–"

Elia'nın mavi gözlerinde yaşlar olduğunu fark etti Luz. Kâseleri düzgünce dolaba dizdikten sonra ocağın yanına oturdu.

"Konsey Üyesi Marquez mantıklı bir adam. Keşke en başta da Konsey Başkanı o olsaydı–" Elia kendini tuttu. Vera bir şey söylemedi.

"Andre'nin dediğine göre artık daha çok Marquez ile konuşuyormuşsunuz," dedi Luz. "Artık Konsey Başkanı o mu?"

"Evet."

"Babam cezaevinde mi?"

"Tutuklu, diyorlar," diye cevap verdi Elia, son derece büyük bir utançla. Luz başını salladı ama Vera onlara bakıyordu. "Don Luis mi? Yaşıyor mu? Ben de sanmıştım ki –Tutuklu mu? Neden?"

Elia'nın utancını görmek acı vericiydi. Luz cevap verdi, "Herman Macmilan'ı öldürmekten."

Vera bakakaldı; kalbinin vuruşu, şişmiş şakaklarında atıyordu.

"Ben görmedim," dedi Luz sakin, tatsız sesiyle. "Ben arkalarda, kalabalıkta Güneyyeli ile birlikteydim. Andre önde Lev ve Elia ile birlikteydi, o görmüş, bana anlattı. Macmilan Lev'i vurduktan sonra olmuş. Bizlerin daha ne olduğunu anlamamıza fırsat olmadan. Macmilan'ın adamları tam bize ateş etmek üzereyken. Babam, adamların birinin elindeki tüfeği alıp bir sopa gibi kullanmış. Ateş etmedi, dedi Andre. Sanırım bunu söylemesi biraz zor, oradaki o dövüşten sonra, insanlar birbirlerinin ayaklarının altında ezilirken; fakat Andre o vuruşun Macmilan'ı öldürmüş olabileceğini düşündüklerini söyledi. Her neyse, geriye geldiklerinde Macmilan ölmüş."

"Ben de gördüm," dedi Elia boğuk boğuk. "O – Sanırım o hareket – o hareket Şehirli adamları ateş etmekten alıkoyan şeydi, karışıklık olmuştu..."

"Emir falan verilmemişti," dedi Luz. "Böylece yürüyüşçülerin onların üzerine çullanacak zamanları oldu. Andre, eğer babam Macmilan'a saldırmasaydı, dövüş mövüş olmazdı diye düşünüyor. Sadece onlar ateş edecek, yürüyüşçüler de kaçacakmış."

"Ve ilkelerimize ihanet de edilmeyecekti," dedi Güneyyeli, net bir şekilde, muntazaman. "Belki de eğer biz ileri atılmasaydık, Şehirli adamlar da kendilerini savunmak için ateş etmeyeceklerdi."

"Ve sadece Lev ölmüş olacaktı, öyle mi?" dedi Luz, aynı netlikle. "Fakat Macmilan hepsine ateş etmeleri için emir verecekti Güneyyeli. Başlatan oydu. Eğer yürüyüşçüler daha önce kaçsalardı, evet, belki de daha az insan vurulacaktı. Ve hiçbir Şehirli adam dövülerek öldürülmeyecekti. Ama Lev yine de ölmüş, Macmilan yaşıyor olacaktı."

Elia ona, kızın daha önce hiç görmemiş olduğu bir ifadeyle bakıyordu; bu ifadenin ne anlama geldiğini bilmiyordu kız – tiksinti belki de, ya da korku.

"Neden?" dedi Vera acıma dolu kuru bir fısıltıyla.

"Bilmiyorum!" dedi Luz; ve gizlenip saklanacağına, her şeyin yolunda olduğu söyleneceğine, bunları açık açık söylemek, bunlar hakkında konuşmak, onun için büyük bir rahatlama anlamına geldiğinden, kız gerçekten güldü de. "Ben babamın ne yaptığını, ne düşündüğünü, ne olduğunu biliyor muyum? Belki delirmişti. Yaşlı Marquez Andre'ye böyle demiş geçen hafta. Biliyorum ki ben de onun yerinde olsaydım, ben de Macmilan'ı öldürürdüm. Ama bu, *onun* neden öldürdüğünü açıklamıyor. Açıklanacak bir şey yok. En kolayı, delirmişti demek. Görüyor musunuz, sizin, sizlerin, düşüncelerinizdeki yanlışlık burada Güneyyeli. Hepsi doğru, hepsi haklı ve doğru, şiddet hiçbir şey kazandırmaz, öldürmek hiçbir şey kazandırmaz – sadece bazen insanların istedikleri şey, bir hiç oluyor. İstedikleri şey ölüm oluyor. Ve bunu da elde ediyorlar."

Ortalıkta sessizlik vardı.

"Konsey Üyesi Falco, Macmilan'ın eylemindeki aptallığı

gördü," dedi Elia. "Önlemeye çalışıyordu..."

"Hayır," dedi Luz, "öyle yapmıyordu. Daha fazla ateş edilmesini, daha fazla insan öldürülmesini önlemeye çalışmıyordu o, sizin tarafınızda da değildi. Kafanızda mantıktan başka bir şey yok mu Senhor Elia? Babam Macmilan'ı, Lev'in elleri tüfekli adamların karşısına dikilip, onlara meydan okuyarak öldürülmesine neden olan aynı 'mantık' nedeniyle öldürdü. Çünkü o bir erkekti, erkeklerin yaptığı bu işte. Nedenler arkadan geliyor."

Elia'nın elleri birbirine kenetlenmişti; yüzü solgundu, öyle ki mavi gözleri, garip bir şekilde parlak duruyordu. Doğrudan Luz'a bakarak, kibarca sayılacak bir şekilde, "Neden burada kalıyorsun Luz Marina?" dedi.

"Başka nereye gidebilirdim?" diye sordu kız, hemen hemen alay ederek.

"Babana."

"Evet, kadınlar böyle yapar..."

"Sıkıntı ve utanç içinde; sana ihtiyacı var."

"Ve sizin ihtiyacınız yok."

"Evet, var," dedi Vera umutsuzluktan doğan bir karamsarlıkla. "Elia, sen de mi delirdin? Onu kovmaya mı çalışıyorsun?"

"Onun yüzünden oldu – Eğer buraya gelmemiş olsaydı, Lev– Onun kabahatiydi–" Elia hâkim olamadığı bir duyguya yakalanmıştı, sesi yükseliyor, gözleri açılıyordu. "Bu onun kabahatiydi!"

Luz hiçbir şey söylemedi.

Elia titreyerek, ellerini yüzüne kapattı. Uzun bir süre, kimse bir şey söylemedi.

"Üzgünüm," dedi, bakışlarını kaldırarak. Gözleri kuru ve parlaktı; ağzı, konuştukça garip bir şekilde hareket ediyordu. "Affet beni Luz Marina. Söylediğim şeylerin hiçbir anlamı yoktu. Sen bize geldin; aramıza hoş geldin. Ben –ben, ne yapılması gerektiğini, neyin doğru olduğunu anlamaya çalışırken çok yoruluyorum – neyin doğru olduğunu anlamak çok zor..."

Üç kadın da sessizdi.

"Uzlaşıyorum, evet, Marquez ile uzlaşıyorum, başka ne yapabilirim ki? Sonra siz bana, Elia uğraştığımız her şeyi kaybetmemize neden oluyor, bizim ülkülerimize ihanet ediyor, bizi sürekli bir bağ ile Şehir'e satıyor, diyorsunuz. O halde ne istiyorsunuz? Daha fazla ölüm mü? Siz başka bir yüzleşme istiyorsunuz, Barış İnsanları'nın tekrar vurulduklarını, kavga dövüş görmek istiyorsunuz –yine insanların dövülerek öldürülmelerini– bizim tarafımızdan, barışa, şiddetsizliğe inanan bizler tarafından–"

"Kimse sana bunları yakıştırmıyor Elia," dedi Vera.

"Yavaş yavaş ilerlememiz gerekiyor. Mantıklı olmamız gerek. Her şeyi bir anda, düşünmeden, şiddetle yapamayız. Bu kolay değil – kolay değil!"

"Hayır," dedi Vera. "Bu kolay değil."

"Hepimiz dünyanın dört bir yanından toplandık geldik," dedi yaşlı adam. "Büyük şehirlerden, küçük köylerden geldi insanlar. Yürüyüş Moskva Şehri'nde başladığı zaman dört bin kişi varmış ve Rusya denen yerin kenarına geldiklerinde, yedi bin kişi olmuşlar bile. Ve Avrupa denen büyük yeri bir uçtan bir uca geçmişler; ve yüzlerce yüzlerce insan katılmış Yürüyüş'e, aileler, tek başına gezen canlar, genci, yaşlısı. Yakındaki kasabalardan gelmişler, okyanusların ötesindeki büyük kıtalardan gelmişler, Hindistan'dan, Afrika'dan. Getirebildikleri bütün yiyecekleri ve yiyecek alabilecekleri bütün değerli paralarını yanlarında getirmişler çünkü o kadar çok sayıdaki yürüyüşçünün her zaman yiyeceğe ihtiyacı olur. Kasabalardaki insanlar yol kenarlarına dizilip yürüyüşçülerin yürüyüp gitmelerini seyretmiş ve bazen çocuklar ellerinde yiyecekten bir armağan veya kıymetli paralarla onlara koşarmış. Büyük ülkelerin orduları da yol kenarında durmuşlar, seyretmişler ve yürüyüşçüleri korumuşlar ve onlara, bu kadar kalabalık oldukları için tarlalara, ağaçlara, kasabalara zarar vermemeleri için göz kulak olmuşlar. Ve yürüyüşçüler şarkı söylemiş; ve bazen ordulardaki adamlar tüfeklerini bir kenara

fırlatarak, gecenin karanlığında Yürüyüş'e katılmış. Yürümüşler, yürümüşler, yürümüşler. Geceleri konaklamışlar; sanki açık tarlalarda aniden büyük bir kasaba bitiveriyormuş gibi görünüyormuş, hep insanlardan oluşan. Yürümüşler, yürümüşler, yürümüşler; Fransa'nın tarlalarından, Almanya'nın tarlalarından, İspanya'nın yüksek dağlarından, haftalarca yürümüşler, aylarca yürümüşler barış şarkıları söyleyerek ve sonunda varmışlar, on binlerin gücü, kıtanın sonuna ve denizin başlangıcına, gemiler için söz verilmiş olan yere Lisbon Şehri'ne varmışlar. Ve orada gemiler limanda demirlemiş duruyorlarmış.

"İşte Uzun Yürüyüş buymuş. Ama bitmemiş, yolculuk yani! Gemilere binmişler, kendilerine kucak açacak olan Özgür Ülke'ye yelken açmak için. Ama artık çok fazlalarmış. Gemiler sadece iki bin kişiyi alabiliyormuş; onların sayısı ise yürüdükçe artmış da artmış, artık on bin kişilermiş. Ne yapacaklarmış? Sıkışmışlar, sıkışmışlar; daha çok yatak yapmışlar, büyük gemilerin bir odasına, iki kişi alacak bir odaya on kişi sıkıştırmışlar. Gemilerin kaptanları, Durun, demiş, gemiye daha çok insan sıkıştıramazsınız, bu uzun yolculuk için yeterince su depomuz yok, hepiniz gemilere sığamazsınız. Böylece onlar da tekneler, kayıkçı tekneleri satın almışlar, yelkenli tekneler, motorlu tekneler; ve insanlar, kendi tekneleri olan büyük, zengin insanlar gelip, Benim teknemi kullanın, ben elli canı Özgür Ülke'ye götürürüm, demiş. İngiltere adında bir şehirden balıkçılar gelip, Benim teknemi kullanın, ben elli can alırım, demiş. Kimisi, o kadar büyük bir denizi geçmek için o küçük teknelerden korkmuş; o zaman bazıları geriye dönüp Uzun Yürüyüş'ten ayrılmış. Fakat onlara katılmak için hep yeni yeni insanlar geliyormuş, böylece sayıları fazlalaşıyormuş. Ve sonunda hepsi Lisbon limanından ayrılmışlar, müzikler çalınmış, rüzgâra kurdelalar bırakılmış ve denize açılan büyük gemiler ile küçük teknelerdeki insanlar hep birlikte şarkılar söylemişler.

"Denizde bir arada duramamışlar. Gemiler hızlı, kayıklar yavaşmış. Sekiz gün içinde gemiler, Kanamerika ülkesindeki Mont-

ral limanına girmiş. Okyanus boyunca dizilmiş olan diğer tekneler daha sonra gelmiş; kimisi günler sonra, kimisi haftalar sonra. Benim annemle babam teknelerden birindeymiş, soylu bir hanımın, Özgür Ülke'ye gelebilmeleri için Barış İnsanları'na ödünç verdiği *Anita* isminde beyaz güzel bir teknede. Teknede kırk kişi varmış. Onlar çok güzel günlerdi, diyordu annem. Hava güzelmiş, onlar da güvertede güneşin altında oturup, onlara vadedilen ülkede, Kanamerika'nın kuzey kısımlarında dağlar arasındaki ülkede, Barış Şehri'ni nasıl kuracaklarını tasarlarlarmış.

"Fakat Montral'a vardıklarında, silahlı adamlar tarafından karşılanmışlar, alınmışlar ve hapishanelere konmuşlar; ve bütün öbürleri de oradaymış, büyük gemilerde olanlar, bütün insanlar, hapishane kamplarında bekleşiyorlarmış.

"Sayıları çok fazla, demiş o ülkenin liderleri. İki bin olmaları gerekirken onlar on binmiş. O kadar çok insan için ne bir ülke, ne de bir yer varmış. Tehlikeli oluyorlarmış, o kadar çok oldukları için. Dünyanın her tarafından insanlar onlara katılmak için gelip duruyor, şehrin, hapishane kamplarının dışında konaklıyor ve barış şarkıları söylüyorlarmış. Brezilya'dan bile geliyorlarmış; onlar da Uzun Yürüyüş'lerini kuzeye, büyük kıtanın yukarısına doğru başlatmışlarmış. Kanamerika yöneticileri korkmuş. Düzeni korumanın veya bu kadar çok insanı doyurmanın hiçbir yolu olmadığını söylemişler. Bunun bir işgal olduğunu söylemişler. Barış'ın bir yalan olduğunu, gerçek olmadığını söylemişler çünkü onlar bunu anlamamışlar ve bunu istemiyorlarmış. Kendi halklarının Barış'a katılmak için onları terk ettiğini ve buna izin verilemeyeceğini çünkü onların hepsinin Cumhuriyet ile yirmi yıldır sürmüş olan ve hâlâ süren Uzun Savaş'ta savaşmaları gerektiğini söylemişler. Barış İnsanları'nın vatan haini ve Cumhuriyet'in casusu olduğunu söylemişler! Ve böylece bize vadettikleri dağlar arasındaki o ülkeyi vereceklerine, bizleri hapishane kamplarına kapatmışlar. Orada doğmuşum ben, Montral'ın hapishane kampında.

"Sonunda yöneticiler şöyle demiş: Tamam, biz sözümüzü tu-

tacağız, size üzerinde yaşayabileceğiniz bir toprak vereceğiz ama size Dünya'da yer yok. Size Brezilya'da yıllar önce, hırsızları ve katilleri uzaklara yollamak için yapılan gemiyi vereceğiz. Üç gemi yapılmıştı, ikisi Victoria adlı gezegene yollanmış, üçüncüsü ise hiç kullanılmamıştı çünkü kanunlar değişmişti. Kimse gemiyi istemiyor çünkü gemi tek bir yolculuk yapacak şekilde üretilmişti, Dünya'ya geri dönemezdi. Brezilya bize o gemiyi verdi. İçinizden iki bin kişi o gemiye binebilecek, geminin bütün alabileceği o kadar. Ve geri kalanlarınız ya okyanus üzerinden kendi ülkelerinize, Kara Rusya'ya dönüş yolunu bulacaksınız, ya da burada hapishane kamplarında yaşayıp Cumhuriyet ile yaptığımız Savaş için silah üreteceksiniz. Liderlerinizin hepsinin gemiye binmesi gerekiyor, Mehta ve Adelson, Kamiskaya ve Wicewska ve Shults; biz o.adamları ve kadınları Dünya'da istemiyoruz çünkü onlar Savaş'ı sevmiyorlar. Barış'ı başka bir gezegene götürmeleri gerek.

"Böylece iki bin kişi kurayla seçilmiş. Ve bu seçim çok acı olmuş, acı günlerin en acısı. Gidenler için bir umut varmış ama ne pahasına – pilotsuz olarak yıldızlar arasından bilinmeyen bir gezegene, bir daha geri dönmemecesine gitmek pahasına? Ve kalmak zorunda olanlar için, hiç umut kalmamış. Çünkü Dünya' da Barış için hiçbir yer kalmamış.

"Böylece seçimler yapılmış, gözyaşları akmış ve gemi gönderilmiş. Ve böylece o iki bin ve onların çocukları, çocuklarının çocukları için, Uzun Yürüyüş bitmiş. Burada, Victoria vadilerinde bulunan Shantih ismini verdiğimiz bu yerde. Fakat biz Uzun Yürüyüş'ü, büyük yolculuğu ve kolları bize doğru uzanmış olan geride kalanları unutmuyoruz. Dünya'yı unutmuyoruz."

Çocuklar dinlediler: Beyaz ve esmer yüzler, siyah ve kahverengi saçlar; gözler dikkatli, uykulu; öyküden zevk alarak, etkilenerek, sıkılarak... Hepsi bunları daha önce duymuşlardı, aralarında bazılarının yaşlarının çok küçük olmasına rağmen. Bu, onlar için gezegenin bir parçasıydı. Sadece Luz için yeniydi bunlar.

Aklında yüzlerce soru vardı, bir sürü soru; bıraktı çocuklar kendi sorularını sorsunlar. "Amity, anneannesi Kara Rusya'dan geldiği için mi kara renkli?" – "Uzay gemisini anlat! orada nasıl uyuduklarını anlat!" – "Dünya'daki hayvanları anlat!" – Soruların bazıları onun yerine sorulmuştu; onun, bilgisiz yabancı büyük kızın, halklarının destanının en sevdikleri bölümlerini duymasını istiyorlardı. "Luz'a uçan uçakları anlat!" diye bağırdı küçük bir kız, büyük bir heyecanla ve Luz'a dönerek yaşlı adamın öyküsünü onun yerine çabuk çabuk anlatmaya başladı: "Annesiyle babası denizin ortasında bir teknedelermiş, üstlerinden uçan bir gemi geçip gitmiş sonra bum diye bir ses çıkararak denize düşmüş ve batmış sonra bu uçak Cumhuriyet'miş ve onlar görmüşler. Sonra insanları denizden toplamaya çalışmışlar ama hiç insan yokmuş, su zehirliymiş sonra onların da gitmesi gerekiyormuş" – "Afferka'dan gelen insanları anlat!" diye isteğini belirtti bir oğlan çocuğu. Fakat Hari yorulmuştu. "Bu kadar yeter," dedi. "Hadi, Uzun Yürüyüş'ün şarkılarından birini söyleyelim. Meria?"

On iki yaşındaki bir kız gülümseyerek kalktı ve diğerlerine döndü. "Ah vardığımızda," diye hoş tınılı bir sesle başladı, diğerleri katıldı:

Ah vardığımızda,
Ah Lizbon'a vardığımızda,
Beyaz gemiler bekliyor olacak,
Ah vardığımızda...

Bulutlar, ağır ve saçak kenarlı bulutlar nehir ve kuzey tepeleri üzerinden çekiliyordu. Güneye doğru, dış Körfez'in çizgi halindeki bir bölümü gümüş rengi, ırak duruyordu. Son yağmurdan kalan damlalar arada bir, Güneyyeli'nin evinin doğusunda bulunan bu tepenin en üstündeki büyük pamuk ağaçlarının yapraklarından ağırlaşarak düşüyordu; başka hiçbir ses yoktu. Sessiz bir gezegen, gri bir gezegen. Luz, boş topraklara bakarak, tek başına ağaçların altında durdu. Uzun bir süredir hiç yalnız kalma-

mıştı. Tepeye doğru ne zaman yola çıktığının, ne tarafa doğru gittiğinin, ne aradığının farkında değildi. Bu yer, bu sessizlik, bu ıssızlık. Ayakları onu, kendisine doğru taşımıştı.

Toprak çamurluydu, otlar da nemden ağırlaşmıştı ama Italia'nın ona verdiği panço kalındı; ağaçların altındaki çürümüş yaprakların oluşturduğu yaylanan toprak üzerine oturdu; pançosunun altında kolları dizlerine sarılmış kıpırdamadan oturup nehrin kıvrımının üzerinden batıya doğru gözünü dikip baktı. O şekilde, hareketsiz topraklardan, yavaş yavaş hareket eden bulutlardan ve nehirden başka bir şey görmeden, uzun bir süre oturdu.

Tek başına, tek başına. Tek başınaydı. Güneyyeli'yle çalışmaktan; Vera'ya hastabakıcılığı yapmaktan; Andre ile konuşmaktan; biraz biraz Shantih yaşamına katılmaya başlamaktan –yeni Kasaba okulunu kurmaya yardım ediyordu çünkü artık Şehir okulu Shantihliler'e kapanmıştı; bir o eve, bir bu eve, bir o aileye, bir bu aileye konuk olarak çekilip alınmaktan; çekilip alınmaktan, hoş tutulmaktan –çünkü bu insanlar kibar insanlardı, darılma ve güvensizlik konusunda deneyimsiz insanlar– tek başına kaldığını anlayacak kadar boş vakti olmamıştı. Sadece geceleri, tavan arasının karanlığında, ot şilte üzerinde geliyordu karşısına yalnızlığı, beyaz ve acı bir ifade takınarak. O zaman korkuyordu. Ne yapacağım şimdi? diye bağırıyordu aklının içinde ve kendi yalnızlığının acı yüzünden kaçabilmek için dönüyor, yorgunluk ve uykuya sığınıyordu.

Şimdi de gelmişti karşısına, gri tepeler boyunca yavaşça yürüyerek. Şimdi yüzü, Lev'in yüzüydü. Dönmeye hiç niyeti yoktu kızın.

Kaybettiği şeye bakmanın zamanı gelmişti. Bakıp, her şeyi görmenin. Uzun zaman önce baharın Şehir'in damları üzerine batan güneşi ve Lev'in yüzünün o ihtişam ile parlayışı – "İşte, işte, ne olması gerektiğini görebilirsin, ne olduğunu..." Güneyyeli'nin evindeki odanın alacakaranlığı, oğlanın yüzü, gözleri. "Ruhun hatırına yaşayıp ölmek..." Kayabaşı Tepesi'ndeki rüzgâr ve ışık ve oğlanın sesi. Ve geri kalanlar, bütün geri kalanlar, tüm o gün-

ler, ışıklar, rüzgârlar, yaşanabilecek olan ve yaşanılamayacak o yıllar, olması gereken ve olmayan; ölmüş olduğu için. Yolun üstünde, rüzgârda, yirmi bir yaşında, vurulup öldürülmüştü. Dağlarına tırmanılmadan, hiçbir zaman tırmanılamayacak şekilde.

Eğer ruh gezegende kalıyorsa diye düşündü Luz, şimdiye kadar gitmiş olduğu yer orasıdır: Bulduğu vadinin kuzeyi, Şehir'e yapılan yürüyüşten bir gece önce olanca neşe ve özlemle ona anlattığı dağlar: "Tahmin bile edemeyeceğin kadar yüksek Luz, daha yüksek ve daha beyaz. İnsan yukarı bakıyor, sonra daha da yukarı ve hâlâ zirvelerin üzerinde zirveler görünüyor."

Şimdi oradadır, burada değil. Baktığı, onun yüzünü takınmış olsa da sadece kendi yalnızlığıydı.

"Devam et Lev," diye fısıldadı yüksek sesle. "Dağlara doğru yoluna devam et, daha yukarılara git..."

Ama ben nereye gideceğim? Ben tek başıma nereye gideceğim?

Lev olmadan, hiç tanımadığım anam ve hiç tanıyamayacağım babam olmadan, evim ve Şehir'im olmadan, bir arkadaşım olmadan – a, evet, arkadaşlar, Vera, Güneyyeli, Andre ve tüm diğerleri, bütün o kibar insanlar ama onlar benim halkım değil. Sadece Lev, sadece Lev öyleydi; o da kalamadı, bekleyemedi, gidip dağlara tırmanması ve yaşamını daha sonraya bırakması gerekiyordu. O benim şansımdı, benim uğurum. Ben de onun. Ama o bunu göremedi, durup bakamadı. Her şeyi fırlattı attı.

İşte ben, şimdi burada, vadiler arasında, ağaçların altında durmuşum ve bakmam gerekiyor. Ve gördüğüm şey ise Lev'in ölmüş olduğu ve umutlarının kaybolduğu; babamın bir katil ve deli olduğu; benim ise Şehir'e ihanet etmiş, Kasaba'ya da yabancı biri olduğum.

Ve başka ne var ki?

Gezegenin geri kalanı. Oradaki nehir, tepeler, Körfez'in üzerindeki ışık. Bu içinde insan olmayan, sessiz, canlı gezegenin geri kalanı. Ve ben tekbaşıma.

Tepeden aşağı inerken Andre'nin, Güneyyeli'nin evinden çıkmakta olduğunu gördü; oğlan Vera ile konuşmak için kapıda arkasını dönmüştü. Nadasa bırakılmış tarlalar üzerinden birbirlerine seslendiler; oğlan Shantih'e giden patikanın dönemecinde kızı bekledi.

"Neredeydin Luz?" diye sordu, kaygılı, utangaç haliyle. O, hiçbir zaman diğerleri gibi kızı kendine çekmeye çalışmıyordu; o sadece hep vardı, güvenilir biri olarak. Lev'in ölümünden beri hiçbir şey ona keyif vermiyor, daha çok endişe veriyordu. Şimdi orada metanetle, hafif eğik, güneşten çok yanmış ve sabırla durmuştu.

"Hiçbir yerde," diye cevap verdi kız, gerçeği söyleyerek. "Sadece yürüyordum. Düşünüyordum. Andre söyle bana. Vera'nın yanında sormayı hiç istemiyorum, onu üzmek hoşuma gitmiyor. Şimdi ne olacak, Şehir ile Shantih arasında? Elia'nın söylediklerini anlayacak kadar bilgim yok. Aynı şekilde devam mı edecek – daha önceki gibi?"

Oldukça uzun bir aradan sonra Andre başını evet anlamında salladı. Oğlanın yontulmuş tahtaya benzeyen çıkıntılı elmacık kemikleri olan esmer yüzü gerginleşmişti. "Ya da daha kötüsü," dedi. Sonra, Elia'ya haksızlık etmemek için vicdanının sesini dinleyerek, "bazı şeyler daha iyi. Ticaret anlaşması – eğer uyarlarsa. Ve Güney Vadisi'nin açılması. Zorunlu iş olmayacak, ya da 'mülkler' ve o tür şeyler. Bu konuda ümitliyim. Orada birlikte çalışabiliriz, bir kereliğine."

"Oraya gidecek misin?"

"Bilmiyorum. Sanırım. Gitmem gerek."

"Peki ya kuzeydeki koloni. Bulduğunuz vadi, dağlar."

Andre bakışlarını ona doğru kaldırdı. Başını hayır anlamında salladı.

"Hiçbir yolu yok mu?"

"Sadece onların hizmetkârları olarak gidersek."

"Marquez sizin tek başınıza, Şehirliler olmadan gitmenize izin vermiyor mu?"

Oğlan başını hayır anlamında salladı.

"Peki ya giderseniz?"

"Her gece ne hayal ettiğimi zannediyorsun?" dedi oğlan ve ilk kez sesinde bir acılık vardı. "Elia, Cevher, Sam, Marquez ve Konsey ile birlikte uzlaşma için, işbirliği için, mantıklı olmayı konuştuktan sonra mı? – Fakat eğer gidersek, izlerler."

"O halde izlemeyecekleri bir yere gidin."

"Nereye yani?" dedi Andre, sesi tekrar sabırlı olmuştu; ironik ve mutsuz.

"Herhangi bir yere! Daha doğuya, ormanların içine. Ya da güneydoğuya. Ya da güneye, kıyıdan, trolcülerin gittikleri yerleri geçip gidin – başka körfezler olmalı, kasabalar kurulabilecek başka yerler! Burası koskoca bir kıta, koskoca bir gezegen. Neden burada kalmak zorunda olalım, burada, üst üste, birbirimize zarar vererek? Sen vahşi doğaya gitmiştin; sen, Lev ve diğerleri, neye benzediğini biliyorsun–"

"Evet. Biliyorum."

"Geri geldin. Neden geri gelmen gerekiyor? Neden insanlar sadece gidemesinler, bir keresinde çok fazla sayılarda değil de geceleri çıkıp gidiversinler ve yollarına devam etsinler; belki birkaçı önden gidip tedarikli konaklama yerleri hazırlar; ama iz bırakmayacaksınız, hiçbir iz. Öylece gideceksiniz. Uzaklara! Ve yüz kilometre gittiğiniz zaman, ya da beş yüz, ya da bin, ve güzel bir yer bulduğunuz zaman durup bir yerleşim merkezi kuracaksınız. Yeni bir yer. Tek başına."

"Ama bu – toplumu parçalar Luz," dedi Andre. "Bu... kaçmak olur."

"Ah," dedi Luz ve gözleri kızgınlıkla parladı. "Kaçmak! Marquez'in Güney Vadisi'ndeki tuzağına tıpış tıpış gidiyorsunuz ve buna da dayanmak diyorsunuz! Seçme hakkı ve özgürlükten söz ediyorsunuz – Gezegen, bütün gezegen yaşayasınız ve özgür olasınız diye ayağınızın altında duruyor; ve bu da kaçmak olu-

yor! Neden kaçmak? Neye doğru kaçmak? Belki hiçbir zaman özgür olamayız, belki insanlar hep kendilerini kendileriyle götürürler ama en azından deneyebiliriz. Sizin şu Uzun Yürüyüş'ünüzün amacı neydi? Yürüyüşün bittiğini nereden çıkartıyorsunuz?"

11

VERA ONLARIN GİDİŞLERİNİ görmek için uyanık kalmak istiyordu ama ateşin yanında uyuyakalmıştı ve kapının hafifçe çalınışı onu uyandırmamıştı. Güneyyeli ile Luz birbirlerine baktılar; Güneyyeli hayır anlamında başını salladı. Luz diz çöktü ve aceleyle, elinden geldiği kadar sessiz, kömürlerin gerisine bir kalıp yerkömürü koydu ki ev gece boyunca sıcak kalsın. Ağır paltosu ve sırt çantasıyla hantallaşmış olan Güneyyeli eğilerek Vera'nın beyaz saçlarına dudaklarıyla dokundu; sonra şaşkın ve alelacele bir bakışla eve bir göz gezdirip dışarı çıktı. Luz onu izledi.

Gece bulutlu ama kuruydu, çok karanlıktı. Gecenin soğuğu, Luz'u uzun süre beklemenin yarattığı transtan uyandırdı; kızın nefesi kesildi. Karanlıkta etrafında insanlar vardı, birkaç yumuşak ses. "İkiniz de orda mısınız? Tamam, hadi gelin." Yola koyuldular, evi geçtiler, patates tarlasının içinden geçip tarlanın doğusunda uzanan alçak tepeye doğru gittiler. Luz'un gözleri karanlığa alıştıkça yanında yürüyenin Lev'in babası Saşa olduğunu gördü; karanlıkta kızın bakışlarını sezen adam, "Yükün nasıl?" dedi.

"İyi," dedi kız zayıf ve fısıltıyla. Konuşmamalıyız, gürültü yapmamalıyız, diye düşündü kız, daha değil, yerleşim yerlerinden tamamen çıkmadan, son köyü, son çiftliği, Değirmen Dere'yi geçmeden, çok uzaklara gitmeden konuşmamalıydılar. Durdurulmamaları için hızlı ve sessiz gitmeleri gerekirdi, Ah Güzel

Allah'ım ne olur durdurulmasınlardı.

"Benimkisinde ya demir külçeleri var, ya da bağışlanamaz günahlar," diye mırıldandı Saşa; ve yollarına sessizlik içinde devam ettiler; gezegenin gölgesi içinde bir düzine gölge.

Değirmen Dere'ye, Songe Körfezi'ne döküldüğü yerden birkaç kilometre güneyine geldiklerinde ortalık hâlâ karanlıktı. Kayık bekliyordu; Andre ve Sağlam da kayıkla birlikte bekliyorlardı. Hari altı kişiyi kürek çekerek karşıya geçirdi, sonra ikinci altı kişiyi. Luz ikinci partideydi. Doğu kıyısına yaklaştıkça, gecedünyasının kesif siyahlığı zayıflamaya, bir ışık örtüsü her şeyi loşlaştırmaya, su üzerinde bir sis yoğunlaşmaya başladı. Kız titreyerek, uzak kıyıya ayak bastı. Andre ve diğerlerinin tekrar ittirmiş oldukları kayığın içinde tek başına kalan Hari hafifçe bağırdı, "İyi şanslar, iyi şanslar! Barış sizinle olsun!" Ve kayık, sis içinde bir hayalet gibi kayboldu; ve on iki kişi, rengi atmakta olan hayaletimsi kumun üzerinde durdular.

"Bu taraftan yukarı," dedi Andre'nin sesi sis ve solgunluk içinden. "Bize kahvaltı hazırlayacaklardı."

Her gece birer birer ayrılacak olan üç grubun en sonuncusu ve en küçüğüydüler; diğerleri ileride Değirmen'in doğusundaki düzensiz tepeler arasında, sadece daman tuzakçılarının gittiği topraklarda bekliyorlardı. Tek sıra halinde, Andre ve Sağlam'ı izleyerek nehir kıyısından ayrıldılar ve vahşi topraklara doğru yola koyuldular.

Saatlerdir, attığı her adımda, durdukları zaman olduğu yere çöküp, ister toprak, ister çamur, ister kum olsun, çöküp sabaha kadar yerinden hiç kımıldamamayı düşünüp duruyordu. Fakat durduklarında, ileride baş tarafta Martin ile Andre'nin bir şey tartıştıklarını gördü ve yoluna devam edip adım adım yanlarına varıncaya kadar gitti ve o zaman bile çömelmeyip ne hakkında konuştuklarını duyabilmek için ayakta kalmaya devam etti.

"Martin pusulanın doğru yeri göstermediğini düşünüyor," dedi Andre. Kararsız bir bakışla, sanki kız bir bakışta aletin doğ-

ru işleyip işlemediğini anlayabilecekmiş gibi, aleti Luz'a uzattı. Kızın gördüğü aletin inceliğiydi; cilalı tahtadan bir kutu, altın halka, cam, incelikle kazınmış noktalar arasında titreyip duran, durmadan kıpırdayan parlatılmış kırılgan ibreydi: Ne kadar güzel bir şey, mucizevi, umulmayan bir şey, diye düşündü kız. Fakat Martin alete hoşnutsuzlukla bakıyordu. "Eminim doğuya doğru çekiyor," dedi. "O dağlardaki demir cevheri kütleleri olmalı ibreyi saptıran." Başıyla doğuyu gösterdi. Bir buçuk gündür, halkaağaçların veya pamukların yetişmediği, sadece seyrek, karmakarışık fundalıkların, o da ancak birkaç metre yüksekliğinde yetiştiği garip çelimsiz topraklar üzerindeydiler; ne ormandı, ne de açıklık alan; nadiren uzun bir görüş alanı oluyordu. Fakat onlar biliyorlardı ki, altı gün önce ilk defa görmüş oldukları o yüksek tepeler doğuda, sollarında uzanmaya devam ediyordu. Ne zaman çelimsiz topraklarda bir yükseltiye çıksalar, tepelerin koyu kırmızı, kayalıklı ufuk çizgisini görüyorlardı.

"Eh," dedi Luz, saatlerdir kendi sesini ilk defa duyarak, "çok mu önemli bu?"

Andre alt dudağını ısırdı. Yüzü iliklerine kadar yorgun, gözleri kısık ve hayatsızdı. "İleri gitmek için o kadar değil," dedi. "Güneş veya geceleri birkaç yıldız olduğu sürece. Fakat harita yapmak için..."

"Ya yine doğuya dönersek. O tepeleri geçersek. Alçaldıkları yok," dedi Martin. Andre'den daha genç bir adamdı, çok daha az yorgun görünüyordu. Grubun dayanaklarından biriydi. Luz, Martin'in yanında kendini rahat hissediyordu; Şehirli adamlara benziyordu, tıknaz, esmer, kaslı, oldukça ters ve sıkıntılı; adı bile Şehir'deki yaygın isimlerden biriydi. Fakat Martin'in bütün rahatlatıcı gücüne rağmen, bir cevap alabilmek için baktığı kişi yine de Andre'ydi.

"Yolu daha işaretleyemiyor muyuz?"

İzlenebilecekleri bir iz bırakmak istemediklerinden, yolların haritasını çıkarmak istiyorlardı. Bir harita, birkaç yıl sonra, ikinci bir gruba yeni koloninin yerini göstermesi için bir iki ulak ile

Shantih'e geri götürülebilirdi. Şu ana kadar dile getirdikleri tek neden buydu harita yapmak için. Bu işten Kuzey yolculuğunun haritacısı Andre sorumluydu ve bunu ağır bir sorumluluk olarak yüklenmişti, çünkü haritanın konuşulmayan amacı her zaman akıllarındaydı. Bu Shantih ile, insan cinsiyle, kendi geçmiş yaşantılarıyla tek bağlantılarıydı; hiçbir iz bırakamadıklarından ve geriye dönüş ümitleri olmadığından, vahşi doğada kaybolmuş bir durumda, amaçsızca, bir hedefleri olmaksızın dolaşıp durmadıklarını garanti eden tek şey.

Zaman zaman harita düşüncesine sıkıca sarılıyordu Luz, zaman zaman da bu konuda sabrı kalmıyordu. Martin bu konuda çok dikkatliydi ama en çok dikkat ettiği konu, izlerini örtmeleriydi; Italia'nın söylediği gibi, birisi bir çubuğa basıp kırdığında, Martin irkiliyordu. Gerçekten de, on günlük yolculuklarında, altmış kişinin bırakabileceği en az izi bıraktılar.

Martin, Luz'un sorusuna başını sallayarak cevap verdi. "Bak," dedi, "bizim yol seçimimiz çok belirgindi; en kolay yol, ta başından beri."

Andre gülümsedi. Tebessümü kuru ve çatlak bir tebessümdü, tıpkı bir ağaç gövdesindeki çatlak gibi; ve bu tebessüm gözlerini daha da kısık iki çatlağa dönüştürdü. İşte bu yüzden Andre ile birlikte olmaktan hoşlanıyordu Luz; ondan güç alıyordu, o, gülümseyen bir ağaca benzeyen, sabırlı, mizah yüklü tebessümü yüzünden.

"Tercihleri bir düşün Martin!" dedi ve kız onun neyi hayal etmekte olduğunu anladı: Bir grup Şehirli adam, Macmilan'ın zorbaları; tüfekler, kırbaçlar ve çizmeler ve daha bir sürü şey; Songe'un kayalıklarında durmuşlar, pas rengi, bir yükselen bir alçalan, yağmurla kararmış, bitip tükenmeyen, yolu yordamı olmayan, sessiz sedasız, aşırı derecede büyük, el değmemiş araziler üzerinden kuzeye, doğuya, güneye bakıyor; kaçakların gidebilecekleri yüzlerce yoldan hangisini seçtiklerini bulmaya çalışıyorlar.

"Tamam," dedi kız, "tepeleri geçelim o halde."

"Tırmanmak, bu fundalıklar arasından yürümeye çalışmaktan daha zor değildir zaten," dedi Andre.

Martin başını evet anlamında salladı. "O zaman buradan yine doğuya döneceğiz, öyle mi?"

"Ha burdan, ha başka yerden," dedi Andre ve bir not almak için buruşuk, köşeleri yıpranmış harita taslağını çıkardı.

"Şimdi mi?" diye sordu Luz. "Yoksa konaklasak mı?"

Genellikle, gün batımına kadar konaklamazlardı ama o gün uzun bir yol gelmişlerdi. Hedefsiz milyonlarca dolambaçlı yolun çevrelerinde, aralarında dolanmasına neden olacak şekilde, bir iki metre aralıklarla yetişmiş omuz yüksekliğindeki, dikenli, bronz renkli çalılığa bakındı kız. Gruptan sadece birkaç kişi görülebiliyordu; çoğu durduklarında dinlenmek için yere oturmuştu. Tepelerinde kurşuni bir gökyüzü vardı, özelliksiz, tek bir düz bulut. İki gecedir hiç yağmur yağmamıştı fakat hava her saat daha da soğuyordu.

"Şey, bir iki kilo sonra," dedi Andre, "tepelerin eteklerine varırız; orada sığınacak bir yer bulabiliriz. Ve su." Kıza yargılarcasına baktı ve onun karar vermesini bekledi. O, Martin, Italia ve diğer öncüler onu ve birkaç yaşlıca kadını, zayıfların, kuvvetlilerin yürüyüşlerine yetişemeyecek olanların temsilcisi olarak kullanıyordu. Kız bunu umursamadı. Her gün tahammül sınırına, hatta daha da ileriye kadar yürüyordu. Yolculuğun ilk üç günü, izlenmekten korktukları için acele ettikleri o zamanlar, kızı yormuştu; gittikçe dayanıklılaştığı halde o başlangıçtaki kaybı hiçbir zaman kapatamazdı. Bunu kabullenip bütün içerlemesini sırt çantasına, o canavarımsı, huysuz, dizlerini büken, boynunu ezen yüke saklıyordu. Bir de her şeyi yanlarında taşımak zorunda olmasalardı! Fakat yol açmadan veya geride bir iz bırakmadan yanlarına elarabaları almaları mümkün değildi; ayrıca altmış yedi insan, bir yandan yolculuk ederken, bir yandan da vahşi doğadan geçinerek yaşayamaz veya mevsim kışın eşiğindeki güzün şu son günleri olmasaydı bile araç gereçleri olmadan bir yere yerleşemezdi...

"Birkaç kilo sonra," dedi kız. Bu tür şeyler söylediğine hep hayret ediyordu. Son altı saattir bir oturabilmek, sadece bir oturabilmek için, sadece bir dakika, bir ay, bir yıl için oturabilmek için yanıp tutuşurken, "Birkaç kilo sonra," sanki hiçbir şey değilmiş gibi! Fakat şimdi tekrar doğuya dönmekten söz ettiklerinde kendisinin de bu kasvetli dikenli fundalık labirentinden çıkıp, belki de insanın önünü görebileceği şu dağlara çıkmak için can attığını fark etti.

"Bir iki dakikalık dinlenme," diye ekleyip, sırt çantasının iplerini sıyırarak ve sızlayan omuzlarını ovarak yere oturdu. Andre de çabucak oturdu yere. Martin diğerlerinin bir kısmıyla konuşmak, yol değişikliği konusunu tartışmak için gitti. Hiçbiri görünmüyordu, hepsi, dikenlerle pislenmiş kumlu, boz toprak üzerine yayılmış, daha şimdiden bir iki dakikalık dinlenmelerinin tadına vararak, dikenli fundalık denizinde yok olmuştu. Andre'yi bile göremiyor, sadece çantasının bir köşesini seçebiliyordu. Kuzeyden bir rüzgâr, hafif ama soğuk soğuk, çalılıkların minik kuru dallarını hışırdattı. Başka hiçbir ses yoktu.

Altmış yedi insan: Görünmüyorlardı, sesleri sedaları çıkmıyordu. Yok olmuşlardı. Kaybolmuşlardı. Nehirde bir damla su, rüzgârda savrulan bir sözcük. Kısa bir süre için birkaç küçük yaratık, pek de fazla ileri gitmeden, vahşi doğa içinde hareket etmiş, sonra da bu hareketlerini durdurmuşlardı ve bu vahşi doğada bir fark yaratmamıştı, hiçbir şeyde bir fark yaratmamıştı; tek bir dikenin milyonlarca diken arasına düşüşü ya da tek bir kum taneciğinin yer değiştirmesinden doğacak farktan başka bir fark yaratmamıştı.

Yolculuklarının bu on günü boyunca karşılaşıp öğrendiği korku, aklındaki alanlarda çökmüş küçük gri bir sis gibi çıkagelmişti; bir körlük ürpertisi. Bu onundu, doğuştan ve yetiştirilme tarzından gelen, ona ait bir şey; onun korkusunu, onların korkusunu uzaklaştırmak için yükseltilmişti Şehir'in çatıları, duvarları; caddeleri bu kadar düzgün, kapıları bu kadar dar yapan korkuydu. Kapıların ardında yaşadığı için, korkuyu pek tanıyama-

mıştı. Kendini oldukça emniyette hissetmişti. Hatta, bir yabancı da olsa, Shantih'te bile onu unutmuştu çünkü oradaki duvarlar gözle görünür cinsten olmasa da çok sağlamdı: Arkadaşlık, işbirliği, sevgi; kapalı insan devresi. Fakat kendi isteğiyle bundan uzaklaşmıştı, vahşi doğanın içine girerek uzaklaşmış ve sonunda tüm yaşamının üzerine yapılandırılmış olduğu korkuyla yüz yüze gelmişti.

Korkuyla hemen öyle yüz yüze gelemiyordu; korku üstüne ilk geldiği anda onunla savaşması gerekiyordu yoksa korku her şeyi bozuyordu; o zaman da kız seçim yapma gücünü tamamen kaybedebilirdi. Körü körüne savaşmalıydı, çünkü hiçbir mantık bu korkuya karşı duramazdı. Düşünceden çok daha eski ve güçlüydü.

Allah düşüncesi vardı. Şehir'de çocuklara Allah'tan söz ederlerdi. O bütün gezegenleri yaratmış, kötüleri cezalandırırmış, iyi insanları öldüklerinde Cennet'e yollarmış. Cennet, Allah'ın annesinin, Miryem'in, herkesin annesinin, şefkatle ölülerin ruhlarını beklediği, altından çatısı olan çok güzel bir evdi. Bu öyküyü çok severdi. Küçükken Allah'a, bir şeyler olsun ya da olmasın diye dua ederdi çünkü o, istenince her şeyi yapardı; daha sonraları Allah'ın annesi ile kendi annesini, eve birlikte çekidüzen verirlerken düşünmek hoşuna gider oldu. Fakat burada Cennet'i düşündüğü zaman, Cennet küçük ve ırak bir yer gibi göründü gözüne, aynı Şehir gibi. Cennet'in vahşi doğayla hiçbir ilgisi yoktu. Burada hiç Allah da yoktu; o insanlara aitti ve insan olmayan yerde, Allah da yoktu. Lev ve diğerleri için yapılan cenaze töreninde de Allah hakkında konuşulmuştu ama o, orada geride, geride kalmıştı. Burada öyle bir şey yoktu. Bu vahşi doğayı kimse yapmamıştı; içinde hiçbir kötülük veya iyilik yoktu; vahşi doğa sadece vardı.

Dikenli, ince bir dal kullanarak ayağının yakınındaki kumlu toprağa bir halka çizdi kız. Bu bir gezegendi, veya bir kişiydi, veya Tanrı, o halka; ona her ismi koyabilirdiniz. Vahşi doğada başka hiçbir şey öyle bir halka tasarlayamazdı – kız pusula ca-

mının etrafındaki narin altın halka çerçeveyi düşündü. İnsan olduğu için bir halka düşüncesini canlandırabilecek ve bu düşünceyi çizebilecek bir aklı, gözleri ve becerikli elleri vardı. Fakat bir yapraktan düşen herhangi bir su damlası da bir havuz veya bir yağmur birikintisinde halkalar yaratabilirdi; mükemmel bir halka; merkezden dışarı doğru kaçan; ve eğer suyun bir sınırı yoksa bu halka sonsuza kadar da kaçmaya devam ederdi, gitgide zayıflayarak ve sonsuza kadar genişleyerek. O bunu, herhangi bir su damlasının yapabildiği bu şeyi yapamazdı. Onun halkasının içinde ne vardı? Kum tanecikleri, toz, bir iki minik çakıl taşı, yarı yarıya gömülmüş bir diken, Andre'nin yorgun yüzü, Güneyyeli'nin sesi, Saşa'nın Lev'inkilere benzeyen gözleri, çantanın kayışlarının asıldığı yerlerden sızlayan kendi omuzları ve kendi korkusu. Halka, korkuyu dışarda tutamıyordu. Ve el halkayı sildi, kumları düzelterek, orayı hep olduğu gibi ve onlar yollarına devam ettikten sonra hep olacağı gibi bırakarak.

"İlk başlarda sanki Timıno'yu geride bırakıyormuşum gibi geliyordu," dedi Güneyyeli sol ayağındaki en berbat vuruğu incelerken. "Evden ayrıldığımızda. Birlikte yapmıştık evi... biliyorsun. Sanki ayrılıp sonunda onu sonsuza kadar terk ediyormuşum, onu geride bırakıyormuşum gibi hissettim. Fakat şimdi öyle görünmüyor. O burada ölmüştü, vahşi doğa içinde. Burada değil, biliyorum; ta kuzeyde orada. Ama bütün bir güz boyunca kendi evimizde otururken hissettiğim gibi, onun o kadar korkunç bir uzaklıkta olduğunu hissetmiyorum; sanki ona katılmak için buralara gelmişim gibi. Ölmek için değil, onu demek istemiyorum. Demek istediğim, oradayken sadece onun ölümünü düşünüyordum, burada ise, yürürken, durmadan, sanki o canlıymış gibi geliyor. Sanki şimdi benimle berabermiş gibi."

Tam kırmızı tepelerin altında; canlı, taşlı bir derenin yanında, bir toprak kıvrımında konaklamışlardı. Ateşlerini yakmışlar, yemeklerini pişirmişler ve yemişlerdi; birçoğu battaniyelerine

uzanmıştı bile uyumak için. Henüz hava kararmamıştı fakat o kadar soğuktu ki eğer insan hareket etmiyorsa ya ateşin kenarına büzüşecek ya da sarılıp sarmalanıp uyumak için yatacaktı. Yolculuklarının ilk beş gecesi, kendilerini izleyenlerden korkarak ateş yakmamışlardı ve o geceler korkunç gecelerdi; Luz, geride engebeli, çorak arazilerin güney yamacındaki büyük ağaçhalkasındaki ilk kamp ateşini gördüğü zaman duyduğu katıksız zevki hayatında hiç duymamıştı; her gece aynı zevki yeniden yaşıyordu; sıcak yiyeceğin, sıcaklığın mutlak lüksünü. Güneyyeli ve onunla birlikte konaklayan ve yemek yapan diğer üç aile gece için hazırlanıyordu; en küçük çocuk –tüm göçün en küçüğü, on bir yaşında bir oğlan– daha şimdiden battaniyenin içine bir keseliyarasa gibi kıvrılıp uyumuştu. Luz ateşe bakarken, Güneyyeli de ayaklarındaki kabartılara bakıyordu. Dere kıyısı boyunca yedi ateş daha vardı; en uzaktaki, dumanlı, titrek altın rengiydi; mavi-gri alacakaranlıkta ancak bir mum ışığı kadardı. Derenin gürültüsü, diğer ateşlerin etrafındaki insan seslerini örtüyordu.

"Ben biraz daha çalı çırpı getireyim," dedi Luz. Güneyyeli' nin söylemiş olduğu şeye bir cevap vermekten kaçınmıyordu. Hiçbir cevaba gereksinim yoktu. Güneyyeli kibar ve dört başı mamur bir insandı; hiçbir karşılık beklemeksizin verir ve konuşurdu; bütün gezegende ondan daha az şey isteyen ve daha yüreklendirici bir arkadaş daha olamazdı.

O gün güzel bir yürüyüş yapmışlardı, Martin'in tahminlerine göre yirmi yedi kilometre; o fundalık labirenti kâbusundan çıkmışlardı; sıcak bir akşam yemeği yemişlerdi, ateş de sıcacıktı ve yağmur yağmıyordu. Hatta ayağa kalktığı zaman Luz'a omuzundaki sızı bile hoş gelmişti (çünkü çanta omuzlarına yüklenmiyordu). Günün sonunda, ateşin yanındaki bu saatlerdi o uzun sıkıcı aç akşamüstü yürüyüşlerini ve omuzlarındaki çanta kayışlarının kesiklerini rahatlatmaya çalışmalarını, ilerlemenin hiçbir anlamı olmadığı halde çamur ve yağmur içinde geçen saatleri ve gecenin zifiri karanlığında hep aynı korkunç rüyayla uyandığı daha kötü saatleri dengeleyen; o korkunç rüyayı: Çepeçevre, kampla-

rının etrafında, tam görüş mesafesinin dışında, bir halka halinde ayakta duran, karanlıkta görülemeyen ama onları seyreden, insan olmayan bazı şeyler.

"Bu daha iyi," dedi Güneyyeli, Luz bir kucak dolusu odunla yamaçtaki çalılıklardan geri geldiğinde, "ama topuğumdaki değil. Biliyor musun, bugün bütün gün boyunca izlenmediğimiz hissine kapıldım."

"Zaten hiçbir zaman izlenmiş olduğumuzu zannetmiyorum," dedi Luz ateşi canlandırırken. "Bilseler bile umurlarında olacağını düşünmedim zaten hiçbir zaman. Onlar vahşi doğayı düşünmek istemezler, Şehir'de. Böyle bir şey yokmuş gibi davranmak istiyorlar."

"Umarım öyledir. Kaçtığımızı hissetmekten nefret ediyordum. Birer kâşif olmak daha cesurca bir duygu."

Luz ateşi yavaş yavaş yanacak fakat güzelce ısıtacak şekilde ayarladı ve ısısını içine çekmek için bir süre yanına çömeldi.

"Vera'yı özlüyorum," dedi. Yürümenin kaldırdığı tozla boğazı kurumuştu ve şu günlerde kendi sesini pek kullanmıyordu; bu ses kulaklarına kuru ve sert geliyordu, babasının sesi gibi.

"İkinci grupla gelecek," dedi Güneyyeli rahat bir kesinlikle; kumaştan bir şeridi hırpalanmış güzel ayağına sarıp, bileğinden sıkı sıkı bağlarken. "Oh, böyle daha iyi. Yarın ayaklarımı Sağlam'ın bağladığı gibi bağlayacağım. Daha da sıcak olur hem."

"Eğer yağmur yağmazsa."

"Bu gece yağmur yağmaz." Shantihliler, hava hakkında Luz'dan çok daha fazla bilgiye sahiptiler. Onun kadar kapalı yerde yaşamamışlardı; rüzgârın ne demek istediğini biliyorlardı, burada, rüzgârların değişik olduğu yerde bile.

"Yarın yağabilir," diye ekledi kıvrıla kıvrıla battaniye-torbasına girmeye başlayan Güneyyeli, sesi daha şimdiden az ve sıcak çıkıyordu.

"Yarın, tepelerde olacağız," dedi Luz. Yukarı, doğuya baktı ama dere vadisinin yakındaki yamacı ile mavi-gri alacakaranlık, kayalıklı ufuk çizgisini gizliyordu. Bulutlar incelmişti; doğuda,

yukarılarda bir yerde bir süre için bir yıldız parladı, küçük ve puslu bir yıldız, sonra görünmez bulutlar birleştiğinde gözden kayboldu. Luz onun tekrar ortaya çıkmasını bekleyerek seyretmeye devam etti ama yıldız çıkmadı. Kendisini aptalca üzülmüş hissetti. Gökyüzü karanlıktı şimdi, yer karanlıktı. Hiçbir yerde ışık yoktu, sekiz altın benekten başka, onların kamp ateşleri; gecenin içinde minik bir takımyıldız. Ve orada uzaklarda, fundalık arazinin ve engebeli çorak arazinin ve tepelerin ve vadilerin ve derelerin gerisinde, denize dökülen büyük nehrin yanında, birkaç ışık daha: Şehir ve Kasaba, minik bir sarı ışıklı pencereler yumağı. Kara nehir, karanlıkta akıyor. Ve denizde hiç ışık yok.

Daha yavaş yanması için ateşe bir kütük yerleştirdi ve küllerle besledi. Uyku tulumunu buldu ve kıvrıla kıvrıla içine girdi, Güneyyeli'nin yanına. Konuşmak istiyordu, şimdi. Güneyyeli Timmo hakkında çok az konuşurdu. Onun Timmo hakkında konuşmasını istiyordu ve Lev hakkında; ilk defa kendisi de Lev hakkında konuşmak istiyordu. Burada çok fazla sessizlik vardı. Her şey sessizlik içinde kaybolacaktı. İnsan konuşmalıydı. Ayrıca Güneyyeli anlardı. O da kendi uğurunu kaybetmiş, ölümü tanımış ve devam etmişti.

Luz kızın ismini yavaşça seslendi fakat yanındaki sıcak battaniye yumağı kıpırdamadı. Güneyyeli uyumuştu.

Luz rahatına bakarak dikkatle yerleşti. Derenin kıyısı, taşlık da olsa bir gece evvelki dikenli fundalık araziden daha iyi bir yataktı. Fakat o kadar yorgundu ki, bedenini ağır, hantal ve sert hissediyordu; göğsü sert ve gergindi. Gözlerini kapattı. Birden bire Casa Falco'nun salonunu gördü, uzun ve sakin, Körfez'den yansıyan gümüş ışıklar pencereleri dolduruyordu; ve babasını orada, dimdik, tetikte, ağzı sıkı dururken gördü, her zaman durduğu gibi. Ama orada hiçbir şey yapmadan duruyordu; bu onun olağan hali değildi. Michael ile Teresa kapı eşliğinde durmuş fısıldaşıyordu. Onlara karşı garip bir gücenme hissetti. Babası onlara sırtı dönük duruyordu, sanki orada olduklarını bilmiyormuş, ya da sanki biliyormuş da onlardan korkuyormuş gibi. Garip bir biçim-

de kolunu kaldırdı adam. Bir an için kız, adamın yüzünü gördü. Ağlıyordu. Kız nefes alamadı, uzun bir nefes almak istedi ama yapamadı; takıldı; çünkü kız ağlıyordu – bir sonrakine kadar ancak bir parça nefes alabilecek zaman bulduğu derin sarsıcı hıçkırıklar. Hıçkırıklarla yıkılmış, sarsılmış bir hale, azap çekerek, muazzam gecenin içinde, yerde yatmış ölene ve kaybolana ağladı. Şimdi korku yoktu ama keder, dayanma sınırının dışında bir keder vardı; dayatan bir keder.

Kızın yorgunluğu ile karanlık, gözyaşlarını içtiler; daha ağlaması bitmeden uyudu kaldı. Bütün bir gece boyunca rüya görmeden ve kederli uyanışlar olmadan uyudu; tıpkı taşlar arasındaki başka bir taş gibi.

Tepeler yüksek ve sertti. Tırmanmak o kadar zor değildi çünkü büyük, açık, pas rengi bayırlarda zigzaglar çizebiliyorlardı fakat tepeye, evler ve kuleler gibi dizilmiş kenardaki kayaların arasına vardıklarında, bunun üç veya dört misli bir tepeler zincirinin ilkini tırmanmış olduklarını ve daha uzaktaki tepelerin daha da yüksek olduğunu gördüler.

Kanyonlarda tepelerin arası, halkalar halinde değil de birbirlerine geçmiş olarak ve doğal olmayan bir şekilde yüksek, ışığa doğru filiz verip yetişmiş halkaağaçlarla doluydu. Ödağacı denen sık çalılar, kırmızı ağaç gövdelerinin arasını dolduruyor, yürümeyi çok zorlaştırıyordu; fakat ödağaçlarının üzerinde hâlâ meyveler vardı, merkezdeki çekirdeğin etrafında buruşmuş kalın, dolgun, kara etli meyveler; torbalarındaki iyice azalmış yiyeceklere sevindirici bir ek. Bu arazilerde, arkalarında iz bırakmamak ellerinde değildi: İlerleyebilmek için yollarını orakla açmak zorundaydılar. Bir gün kanyonun içinden geçmişler; başka bir gün, arkasında kaya taçlı sarp zirveye kadar çıplak taş yığınları halinde yükselen heybetli bir dağ sırasının önünde, üzeri bronz ağaçlar ile koyu kırmızı çalılarla dolu bir sonraki kanyon zincirlerinin uzandığı, ikinci bir dizi tepeye tırmanmışlardı.

Bir sonraki gece, koyağın içinde konaklamak zorunda kaldılar. Martin bile, yollarını adım adım kesip açtıktan sonra, akşamüstünün ortalarına doğru yola devam edemeyecek kadar yorulduğu. Konakladıkları zaman, yol açmaktan bitkin düşmemiş olanlar kampı, dikkatlice, bulundukları yerden pek uzaklaşmadan kurdular çünkü insan çalılar arasında yolunu çok rahatlıkla kaybedebilirdi. Ödağaçları bulup meyvelerini topladılar; Hoşgel başkanlığında bir grup oğlan, su almak için gittikleri koyağın dibindeki derede tatlısu midyesi buldu. O gece güzel bir yemek yediler. Buna ihtiyaçları vardı çünkü tekrar yağmur yağmaya başlamıştı. Sis, yağmur ve akşam, ormanın koyu, canlı kırmızısını grileştirdi. Çalıçırpıdan barınaklar yaparak, bir türlü yanık durmayan ateşlerin etrafında birbirlerine sokuldular.

"Çok garip bir şey gördüm Luz."

Garip bir adamdı şu Saşa; aralarında en yaşlılarıydı ama hem dayanıklıydı, hem de sırım gibi; bazı gençlerden daha rahat ayak uydurabiliyordu; hiç sinirlenmiyor, tamamen kendine güveniyor ve neredeyse hep de susuyordu. Luz onun bir sohbete, evet ya da hayır demek, veya bir tebessüm ya da bir baş sallaması dışında katıldığını hiç görmemişti. Kız onun Toplantı Evi'nde hiç konuşmadığını biliyordu; hiçbir zaman Elia'nın grubundan biri veya Vera'nınkilerden olmamıştı; büyük kahramanları ve liderlerinden birinin, Uzun Yürüyüş'ü Moskva Şehiri'nin sokaklarından Lisbon Limanı'na ve oradan da daha ileriye götüren Shults'un oğlu olduğu halde hiçbir zaman halkı arasında seçimleri yönlendiren biri olmamıştı. Shults'un başka çocukları da olmuştu ama onlar Victoria'daki ilk zorlu yıllarda ölmüştü; sadece Saşa, en son doğan, Victoria doğumlu Saşa yaşamıştı. Ve bir oğlan babası olmuş ve oğlunun ölümünü görmüştü. Hiç konuşmazdı. Sadece bazen Luz'la konuşurdu. "Çok garip bir şey gördüm Luz."

"Ne?"

"Bir hayvan." Sağ tarafı, alçalmakta olan ışıkla karanlık bir duvar olmuş çalılık ve ağaçlardan oluşan dik yamaçtan yukarısını işaret etti. "Orada yukarıda, birkaç büyük ağacın devrilip bi-

raz yer açmış olduğu bir açıklık alan var. Bir ucunda biraz ödağacı bulmuş meyve topluyordum. Omuzumun üzerinden baktım – bir şeyin beni seyrettiğini hissettim. Açıklığın öbür ucundaydı." Bir dakika kadar sustu; bir etki bırakmak için değil de tarifini bir hale yola koyabilmek için "O da ödağacı meyvesi topluyordu. İlk önce insan zannettim. İnsana benziyordu. Ama dört ayağı üzerinde olunca bir damandan daha büyük görünmüyordu. Kızılımtrak bir kafası olan kara bir şey – büyük kafalı, bedenin geri kalan kısmına göre çok büyük kafalı. Ortada bir gözü, aynı bir biltüne gibi, bana bakıyordu. Yanlarda da gözleri vardı galiba, ama yeterince iyi göremedim. Bir dakika kadar bana baktı, sonra döndü ve ağaçların içine daldı."

Sesi alçak ve temkinliydi.

"İnsanı ürkütüyor," dedi Luz yavaşça, "neden bilemeyeceğim." Ama neden olduğunu biliyordu; gelip onları seyreden varlıklarla ilgili rüyasını düşünmüştü; gerçi çalılık araziye geldiklerinden beri o rüyayı görmemişti.

Saşa başını salladı. Yan yana, çalı çırpıdan yapılmış kaba damın altına çömelmişlerdi. Adam saçlarında top top olmuş yağmuru silkeledi, diken diken olmuş beyaz sakallarını ovuşturup yatırdı. "Burada bize zarar verecek bir şey yok," dedi. "Kendimizden başka. Şehir'de bizim bilmediğimiz hayvanlarla ilgili öyküler var mıydı?"

"Hayır – sadece skurlar."

"Skurlar mı?"

"Eski hikâyeler. Parlak gözlü, tüylü, insana benzeyen yaratıklar. Kuzenim Lores onlar hakkında konuşurdu. Babam onların da insanoğlu olduğunu söylerdi – sürgündekiler ya da çekip gitmiş adamlar, deli adamlar, vahşileşen adamlar."

Saşa başıyla onayladı. "O tür bir şey buralara kadar gelemez," dedi. "Biz ilkiz."

"Biz sadece orada, kıyı şeridinde yaşadık. Herhalde daha önce hiç görmediğimiz hayvanlar vardır."

"Bitkiler de. Şuna bak, bizim akyemiş dediğimiz şeye benzi-

yor ama aynısı değil. Düne kadar hiç görmemiştim." Hemen ardından, "Benim gördüğüm hayvanın adı yok," dedi.

Luz başını evet anlamında salladı.

Saşa ile aralarında sessizlik vardı, bir sessizlik bağı. Adam hayvanı diğerlerine anlatmadı; kız da anlatmadı. Bu gezegen, kendi gezegenleri hakkında, burada konuşmaya uyan bir dil öğreninceye kadar üzerinde sessizce yürümeleri gerektiğinden başka hiçbir şey bilmiyorlardı. Adam beklemeye gönlü olanlardan biriydi.

İkinci dağ sırası, yağmurun üçüncü gününde tırmanıldı. Yürümesi daha kolay olan daha uzun, daha alçak bir vadi. Günün ortasına doğru rüzgâr değişti; dağ sırasını bulut ve sisten kamçılarcasına temizleyerek, aşağıdan kuzeyden esmeye başladı. Bütün bir akşamüstü boyunca son yamacı da tırmandılar ve o akşam, ışığın engin ve soğuk berraklığında, doruğun iri ve pas rengi kaya oluşumlarına varıp, doğu topraklarını gördüler.

Orada yavaş yavaş bir araya toplandılar. En yavaşları hâlâ taşlık bayırda canını dişine takmış çabalarken, liderler durup onları bekledi – tırmananların gözünde gökyüzünün muazzam, parlak boşluğuna karşı bir iki minik kara figür. Dağların tepesindeki kısa, seyrek otlar, gün batımında al al parlıyordu. Hepsi orada toplandılar, altmış yedi insan; gezegenin geri kalanına bakarak durdular. Çok az konuştular. Gezegenin geri kalan kısmı çok büyük görünüyordu.

Tırmanmakta oldukları dağ sırasının gölgesi, düzlükte uzun bir yere yayılıyordu. Gölgelerin gerisinde toprak altın rengiydi; uzaktaki dere yolları ile alçak tepeler ve halkaağaç korularının kapladıkları alanlarla bulanık bir şekilde yol yol olmuş ve beneklenmiş belirsiz, kırmızımtrak, soğuk bir altın rengi. Yaylanın karşı tarafında uzakta, görüş alanının en ucunda bir yerde dağlar, heybetli, renksiz, rüzgârlı göğe doğru yükseliyordu.

"Ne kadar uzaklıkta?" diye sordu biri.

"Dağ eteğine yüz kilometre belki."

"Çok büyükler..."

"Kuzeyde, Sakin Göl'ün üzerinde gördüklerimiz gibi."

"Aynı sıradağlar olabilir. Güneydoğuya doğru uzanıyorlardı."

"Şu ova deniz gibi, göz alabildiğine gidiyor."

"Bu yukarları çok soğuk!"

"Hadi zirveden aşağı inelim, rüzgârdan kurtulalım."

Yüksek ovalar griye battıktan uzunca bir süre sonra, görüş sahasının ucunda, doğuda bulunan güneşin aydınlattığı buzun sivri minik kenarı alevlendi. Beyazlaştı ve soldu; rüzgârlı siyahlıkta bir sürü yıldız çıktı, bütün takımyıldızlar, onların yuvası olmayan bütün parlak şehirler.

Yaylanın derelerinin kenarlarında yabani bataklık pirinçleri yetişiyordu; sekiz gün süren geçişlerinde bununla beslendiler. Demir Dağlar, arkalarında küçüldü, batıya çizilmiş kırışıklı paslı bir çizgi gibi. Ova damanla doluydu, deniz kenarındaki ormanlardakilere nazaran daha uzun bacaklı bir cins; dereyatakları bunların yuvalarıyla kabarmış ve delik deşik olmuştu; güneş çıkar çıkmaz damanlar da dışarı çıkıyor, güneşte oturup insanları sakin, ilgisiz gözlerle seyrediyordu.

"Burada açlıktan ölmek için aptal olmak lazım," dedi Sağlam, ırmağın yürüyerek geçilen pırıltılı ve taşlık sığ yerine tuzaklarını kuran Italia'yı seyrederken.

Ama onlar yollarına devam ettiler. Bu yüksek, açık topraklarda rüzgâr keskin esiyordu ve ne baraka yapacak ne de yakacak odun vardı. Arazinin kabarıp, dağların eteklerine doğru yükselmeye başladığı yere kadar gittiler ve haritacı Andre'nin Grikaya diye adlandırdığı güneye doğru akan büyük bir nehire vardılar. Nehri geçmeleri için sığ bir yer bulmaları gerekiyordu ki bu da pek mümkün görünmüyordu; ya da sal yapacaklardı. Kimisi geçmek, bu engeli de arkalarında bırakmak taraftarıydı. Diğerle-

ri tekrar güneye dönerek nehrin batı kıyısından ilerlemek taraftarı. Düşünüp taşınırken, ilk durak yeri kamplarını kurdular. Adamlardan biri düşerken ayağını incitmişti ve birkaç tane daha önemsiz yaralanma ve sorun vardı; ayakkabıları onarılmak istiyordu; hepsi yorgundu ve birkaç günlük dinlenmeye ihtiyaçları vardı. İlk gün çalı çırpıdan ve sazdan barınaklar kurdular. O acı rüzgâr burada esmediği halde, bir yandan bulutlar toplanırken, bir yandan da ayaz vardı. O gece ilk kar düştü.

Songe Körfezi'nde nadiren kar yağardı; kışın bu kadar erken zamanında ise hiç. Artık batı kıyısının ılıman ikliminde değillerdi. Kıyı şeridindeki tepeler, engebeli çorak arazi, Demir Dağlar, denizden esen batı rüzgârlarındaki yağmuru tutuyordu; burası daha kuru ama daha soğuk olacaktı.

Gittikleri sıradağlar, sivri buz tepeleri, ovayı geçerken nadiren görünüyor, kar bulutları, mavi dağ etekleri hariç her şeyi gizliyordu. Artık o eteklere varmışlardı; rüzgârlı ovayla fırtınalı zirveler arasında sığınacak bir yer. Geniş ve derin Grikaya koyağına açılıncaya kadar kıvrıla kıvrıla ve genişleyerek giden bir derenin açmış olduğu dar vadiye girmişlerdi. Vadinin zemini, genellikle halkaağaçlardan ve birkaç kalın pamukyünü ağacından oluşan bir ormanla kaplıydı ama ağaçlar arasında bir sürü açıklık yer vardı. Vadiyi ve daha alçaktaki açık güney yamaçlarını koruyan kuzey tarafındaki tepeler dik ve sarptı. Hoş bir yerdi. Hepsi barınaklarını yaparak daha ilk günden rahatlamışlardı burada. Fakat sabah bütün açıklık yerler bembeyaz olmuştu ve halkaağaçlarının altı, bronz yapraklar hafif karı geçirmemiş olsa bile, bütün taşlar ve solmuş ot yaprakları kalın bir don tabakasıyla parıldıyordu. İnsanlar, gidip daha çok odun toplamadan önce buzlarını çözmek için ateşlerin etrafına sokuldular.

"Böyle bir havada bize çalıçırpıdan yapılmış barınaklar yetmez," dedi Andre ümitsizce; sert, çatlak ellerini ovuşturarak. "Of, of, of, üşüdüm."

"Hava açıyor," dedi Luz, yan vadilerinin nehir koyağına açıldığı yerdeki ağaçlar arasındaki geniş aralıktan yukarı doğru

bakarak; Grikaya'nın öbür derin kıyısında Doğu Sıradağları tüm heybetleri, koyu mavi ve beyaz renkleriyle parıldıyordu.

"Şimdilik. Tekrar kar yağar."

Andre orada, taze sabah güneşinin ışığı altında neredeyse gözle görülmeyecek şekilde yanan ateşin yanında kamburunu çıkarmış, zayıf görünüyordu: Zayıf, üşümüş, hevesi kırılmış. Yürüyüşsüz geçen gün boyunça oldukça dinlenen Luz aynı sabah ışığı gibi bir ruh tazeliği hissetti; Andre'ye karşı büyük bir sevgi hissetti, o sabırlı, endişeli adama. Adamın yanına ateşin kenarına çömeldi ve omuzunu okşadı. "Burası güzel bir yer, değil mi?" dedi.

Adam kamburunu çıkarmış, hâlâ acıyan kırmızı ellerini ovuşturarak, başıyla onayladı.

"Andre."

Adam homurdandı.

"Belki barınak değil de kulübe yapmamız daha iyi olur."

"Burada mı?"

"Güzel bir yer..."

Etrafındaki kırmızı yüksek ağaçlara, Grikaya'ya doğru gürültüyle akan dereye, güneyin güneşli açık bayırlarına, doğudaki büyük mavi tepelere baktı. "Fena değil," dedi istemeden. "En azından bir sürü odun ve su var. Balık, daman; kışı burada çıkarabiliriz."

"Belki de öyle yapmamız gerek, ne dersin? Kulübeleri dikecek vakit varken?"

Kamburu çıkmış, kolları dizlerinin arasından sarkmış olan Andre otomatik olarak ellerini ovuşturdu. Kız onu seyretti, elleri hâlâ adamın omuzunda.

"Bana uyar," dedi en sonunda.

"Eğer yeterince geldiysek..."

"Herkesi bir araya toplayıp, bir karar..." Adam kıza baktı; kolunu kızın omuzlarına doladı. Yarı görünen titrek ateşin yanında, yan yana çömeldiler, birbirlerine bağlı, topukları üzerinde biraz sallanarak. "Yeterince kaçtım," dedi. "Sen de yeterince kaçtın mı?"

Kız başıyla onayladı.

"Bilmiyorum. Merak ediyorum..."

"Neyi?"

Andre güneşin aydınlattığı ateşi seyretti; yorgun ve kavruk yüzü ısıyla kızarmıştı.

"İnsan kaybolursa, gerçekten kaybolursa, bir daire çizdiğini söylüyorlar," dedi. "Başladığın yere dönermişsin. Yalnız, her zaman bunu fark edemezmişsin."

"Burası Şehir değil," dedi Luz. "Kasaba da değil."

"Hayır. Henüz değil."

"Hiçbir zaman da olmayacak," dedi kız kaşları düz bir çizgi halinde inmiş, sert. "Burası yeni bir yer Andre. Bir başlangıç yeri."

"Allah isterse."

"Ben Allah'ın ne istediğini bilmiyorum." Boşta duran elini uzatarak nemli, yarı donmuş toprağın birazını kazıyarak avucunun içinde sıktı. "Allah bu," dedi elini açıp yarı şekillenmiş kara çamur küresini göstererek. "Bu benim. Ve sen. Ve diğerleri. Ve dağlar. Biz her şeyiz... hepsi tek bir halka."

"Benim kafamı karıştırdın Luz."

"Ne dediğimi bildiğim yok. Ben burada kalmak istiyorum Andre."

"O halde, kalırız sanırım," dedi Andre ve kızın omuzlarının arasına vurdu. "Merak ediyorum, eğer sen olmasaydın, hiç başlar mıydık acaba?"

"Öf, böyle söyleme Andre–"

"Neden? Gerçek bu."

"Zaten yeterince vicdan azabı çekiyorum. Benim – Eğer ben–"

"Burası yeni bir yer Luz," dedi son derece kibarca. "İsimler yeni burada." Kız, oğlanın gözlerinde yaşlar olduğunu gördü. "Burası gezegeni yaratacağımız yer," dedi, "çamurdan."

On bir yaşındaki Asher, Grikaya'nın kıyısındaki bir su birikintisinin buzlu, yosun saçaklı kayalarından tatlısu midyeleri toplamakta olan Luz'a yaklaştı. "Luz," dedi, bağıra bağıra konuşmak zorunda kalmayacak kadar yaklaşınca. "Bak."

Kız doğrulup ellerini ısıran, soğuk sudan çıkarttığına memnun olmuştu. "Ne var öyle elinde?"

"Bak," dedi oğlan fısıltıyla, açık elini uzatarak. Avucunun içinde, gölge renkli kanatlı bir kurbağaya benzeyen küçük bir yaratık oturuyordu. Üç adet topluiğne ucu altın göz, kırpmadan bakıyordu; biri Asher'e, ikisi Luz'a.

"Bir biltüne."

"Daha önce hiç bu kadar yakından görmemiştim."

"Bana geldi. Sepetlerle buraya geliyordum; o sepetlerin birinin içine uçtu, elimi koydum, elime çıktı."

"Bana da gelir mi?"

"Bilmiyorum. Elini uzat."

Kız elini Asher'ın elinin yanına koydu. Biltüne titredi ve bir an için salt bir yapraklar ve tüyler titreşimi halinde bulanıklaştı; sonra, insan gözünün izleyemeyeceği kadar hızlı bir sıçrayış veya uçuşla Luz'un avucuna geçiverdi; kız altı sıcak, minik, ince ayağın kavrayışını hissetti.

"Ah sen çok güzelsin," dedi yaratığa yavaşça, "çok güzelsin. Ve ben seni öldürebilirim ama seni alıkoyamam, tutamam bile..."

"Eğer kafese koyarsan ölüyorlar," dedi çocuk.

"Biliyorum," dedi Luz.

Biltüne şimdi de maviye, saf bir gök mavisine, Doğu Sıradağları'nın zirvelerinin arasındaki, o günkü, o günlerdeki, kış günışığının altındaki gökyüzü gibi bir maviye dönüyordu. Üç adet altından topluiğne başı göz pırıldadı. Kanatlar, parlak ve yarı şeffaf kanatlar çıktı Luz'u şaşırtarak; kızın elinin hafif hareketi minik yaratığın yukarı doğru, nehrin üzerinden doğuya doğru, rüzgârda bir mika parçası gibi süzülüşünü başlattı.

Asher ile birlikte sepetleri, ağır, sakallı siyah midye kabuklarıyla doldurdular ve patika yoldan yerleşim yerine doğru zah-

metle geri döndüler.

"Güneyyeli!" diye seslendi Asher, ağır sepetini zahmetle yanından sürükleyerek, "Güneyyeli! Burada biltüneler var! Biri bana geldi!"

"Elbette var," dedi Güneyyeli, patikadan onlara yardım etmek için seyirterek. "Ne kadar çok toplamışsınız! Ah Luz, zavallı ellerin, haydi, kulübe sıcak, Saşa el arabasıyla yeni bir yük odun getirdi. Burada biltüne olmaz mı sanıyordun? Evden o kadar da uzakta değiliz!"

Kulübeler –şimdiye kadar üç tanesi yarı yarıya, dokuz tanesi de tamamen bitmişti– derenin, tek bir dev halkaağacın dalları altında bir gölcük halinde genişlediği güney kıyısındaydı. Sularını gölcüğün başındaki küçük çağlayanlardan alıyorlar, sonunda Grikaya'ya dökülmeden önce daraldığı yerde de yıkanıyorlardı. Yerleşim merkezlerine Balıkçıl ya da Balıkçıl Göleti demişlerdi; derenin uzak kıyısında yaşayan, insanların varlığından, ateşlerinin dumanlarından, işlerinin gürültüsünden, gelip gitmelerinden, seslerinden rahatsız olmayan bir çift gri yaratık adına böyle yapmışlardı. Zarif, uzun bacaklı, sessiz balıkçıllar, geniş ve karanlık gölcüğün diğer yanında kendi yiyecek toplama işlerine bakmaya devam ettiler; bazen sığlıkta durup berrak, sakin, renksiz gözlerle insanlara bakıyorlardı. Bazen, kar yağmazdan önceki soğuk ve sakin gecelerde dans ediyorlardı. Luz, Güneyyeli ve çocuk yana, kulübelere doğru dönerlerken Luz balıkçılların büyük ağacın köklerinin yakınında durduğunu gördü, biri onları izlemek için hareketsizleşmiş, diğeri ormana bakmak için dar kafasını çevirmişti. "Bu gece dans edecekler," dedi kız, belli belirsiz; ve bir an için durdu, ağır yüküyle, balıkçıllar kadar kıpırtısız, patikada ayakta durdu; sonra yoluna devam etti.

—